

YÛNUS

AHMET EFE

roman

Ynur yayınları

YUNUS

**ÂLEM İŞİSİN DİYE BİR MUM GİBİ YAŞAYAN
BABAM MUSTAFA EFE'YE**

Ahmet EFE

YUNUS

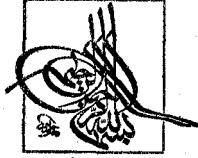
Roman

Hacıbayram Cad. No. 7 Ankara

Tel : 11 65 69

Gaye Matbaacılık Sanayii ve Ticaret A.Ş.
11 39 50 - 10 68 20 — ANKARA

Kurumuş alıç dalına serçeler kondu. Alıç küskün, garip, yetim. Dikenli çalılar arasında yapayalnız. Günlerce gölgesine bir insan konup oturmadı. Kurdun, kuşun sesi, yılanların ısılığı duyulan. Bir de kızgın, kavruk, acımasız bir yel; üfürüp durmakta. Tam yirmiyedi gün.. Geceli gündüzlü bir tek damla su düşmedi gökten. Yanıbaşındaki pınarın oluğu kupkuru. Pınarın soluğu kesilmiş, suyu akmaz olmuş. Bilek kalınlığında fışkırırdı oysa, büngülder, oluğu doldurur taşıırdı. Bilek kalınlığında su önce alıcın kökünü sular, sonra kıvrıla döne aşağılara kayar giderdi. Su hayattı; canlılık, neşe, sevinçti. Şimdi oluğun çakıl taşları güneşin harâretiyle sıcak, çimenler sararmış, çiçekler solmuş. Alıcın boynu bükük, alıcın gönlü yaralı. Susuzluk bir paslı kelepçe, alıcın köküne vurulmuş. Susuzluk harlı bir çöl, yanıp yakan, kavurup kül eden. Bire on-yirmi-yüz veren toprak kısır. Gün, toprağı sarıp sarmalamış cehenneminde.. Çatlatmış, çoraklaştırmış, çökertmiş... Bir bulut, bir bulut Rab-bim!.. Öte dağların ardından çıkıp gelsin, süzölsün,

dursun başında pınarın, suyunu döksün, ağlasın. Bulut ağlamayınca pınar gülmüyor işte. Kurdu kuşu gülmüyor yazının yabanın... Alıç, güvermiyor, yeşermiyor.

Alıç dalındaki serçeler uçtu. Pır pır edip kaçıştılar. Yamacın başından biri göründü. Bir yanık türkü dolandı dört bir yanı.. Susuzluğun, kıtlığın türküsüydü besbelli. Alıç sustu, toprak sustu, kurumuş çiçekler sustu.. Bir çekirge pınar oluğuna sıçrayıp kondu, bir yılan tıslayarak kayıp gitti kayalıklar arasında. Adam feryadıyla geldi.. «ıyy anam ıyy, karındaşım oyy.. Çekirgeler ekinleri, insanlar çekirgeleri yiyor. Açlık gözlerimizi belertti. Başlar omuzlarda, kollar yanlara düşmüş mecalsiz. Soluğumuzda kıtlık, başımızda dert. Oyki ne dert.. Hangi tabip deva bulur bu derde? Hangi hekim çare gösterir? Hekim nerde?..»

Adamın sesinde yıkılmışlığın, çaresizliğin, hüznün titreyişi, canlanışı. Ses bir acının kalıba girmiş şekli tastamam...

Alıcın alacalı gölgesine çöktü. Gözünü pınarın oluğuna dikti. Düşündü. Uzun, çok uzun dakikalar... Sonra haydahlayıp kalktı... «Bre açlık bizim eve uğramışmı ki, hayıflanıp dururum.. Anbarda şunca buğday, şunca erzak var.. Biz zenginiz bre.. Böyle üç kıtlık çöreklense ne gam!...» Sonra sustu... Yüreğinde bir yara açılıvermişti. Yüreğinde kıymık kıymık bir ok. Batıyor, yırtıyor, kanatıyordu. Alıçtan, pınarın susuz gölgesinden, kurumuş çiçeklerden utandı. Toprakdan, gökten utandı. Ellerini yüzüne kapattı. Neler söylemişti böyle... «Rabbim» diye iniledi. «Bir yangın var... Yakıp kül etmiş şehri, tek bizim dükkana değmemiş.. Sana şükretmişim.. Bu ayıptan büyüğü mü vardır, bu şükür şükür müdür? Rabbim.. Affet!...»

Kıtlığın sözüydü söylenip konuşulan, evde, çarşıda, tarlada. Analar öt geveleyip bebelerinin ağzına sokuyorlardı. Davar kısır. Bir bardak süt kevser suyu... Yüzler sarı, solgun, ölü. Yıllar var böylesini görmemiş köy. Köyün omuzları çökmemiş böylesine. Kapılarına gelip bir avuç buğday istiyorlar. Hasımları önlerinde ter döküyor, istiyorlar!.. İstemek zor, istemek canına çamur sıvamaktan kötü. Babası anbarın kapısında gelene gidene buğday dağıtıyor.. Çuvallar boşalmakta teker teker... «Bre varsın boşalsın, bre insansak eğer...»

Lacivert kaftanını silkeleyip yürüdü. Acının içine bulanmış bir gönül rahatlığıyla yokuşu indi. Dönüp tekrar baktı alıcın yalnızlığına... İçi yandı, özü göynüdü... Geçen sene, yine bu günler onun gölgesinde oturup halleşmişlerdi. Pınarın buzlu suyunu içmiş, av kuşlarından bir güzel ziyafet çekmişler, çıkınlarına alıç doldurup köye dönmüşlerdi. Şimdi alıç yoktu, pınar yoktu, O yoktu... O alıç gibi kurumuş, çökmüş, sonra da kaçıp gitmişti. Meğer ikiside aynı evin kızına vurgun imişler... Köye inerken, yarı yolda anlatmıştı. Vurulmuştu yüreciğinden.

Candan özge canı, gözünden önce gözüydü O. Arkadaşıydı. Kardeşten ileriye... Görüşmedikleri gün mü vardı. Başbaşa verip konuşmaktan başka ne düşünürlerdi. O fakir fukara bir ananın tek oğluydu, kendisi köyün en zengin adamının oğlu. Az mı yunup yıkanmışlardı Sakarya suyunda. Az mı balığa çıkmışlardı...

Aynı kıza vurgun iseler... Birisi çekip gitmeliydi buradan. O gitmişti. Helallaşmış, sarılmış, gö-

zünün yaşlarını göstermeden vurup gitmişti. «Oyy bre dünyanın tadına mı güvenilirmiş... Oyy bre içtiğimiz ağu değil midir?...»

Yunus'un düşüncelerini bir çığlık kesti, kopardı bıçak gibi. Köye girmişti. Önce bir kadın, sonra bir çocuk. Yerde dağ gibi bir adam... Kadın adamın üstüne çökmüş sallıyor, sarsıyor, «hele kalk yiğidim, hele doğrul bir... Bu günde koyup gidemezsin... hele kalk...» diye çağırıyor, çocuk çukura gömülmüş kara gözlerinden siğim siğim yaş döküyor. Yunus seğirtip geldi. «Bre sus Emine Anam... Hele bağırma. N'oldu emmime?»

Kadın «aha, gel gör, n'olmuş bak» der gibi sustu. Sonra da en zor söyleyebileceği kelime döküldü ağzından... «Emmin öldü bre Yunusum.. Aha şuracıkta, kütedek düştü, öldü!..» Sonra gözyaşı, gözyaşı. Yunus neye uğradığını bilemedi. Çömeli baktı yüzüne adamın.. Sakalının kır tellerinde ter, alnında ter, dudaklarında köpüğümsü bir sıvı. Kolları yana açılmış, parmaklarında çorak, otsuz, çimensiz toprak... Güneşin şavkı alnında.. Sağ gözünün yarı aralanmış ucunda bir sinek... Kovamaz onu, elini kaldırıp kovalamaz.

Yunus adamın cesedini omuzladı, öne düştü. Ardında yemenisi yana kaymış, gözleri yaşlı, beli iyice kanbur bir kadın... Ve çukur gözlü bir çocuk...

Evin önünde durdular. Köy akın edip geldi. Ağlaştı. Cesedi yıkadılar, kefenlediler, namazı kılındı, ve yürüyüp mezara vardı köy. Susuz toprağa cesedi yatırdılar... Yunus hep sustu, hep sustu.

Ertesi gün akşamın alaca karanlığında sırtına yüklediği bir çuvalla cenazenin çıktığı eve vardı. Ka-

pıyı vurup içeri girdi. Yine tek bir kelime konuşmadan çuvalı kadına verdi... Çocuğun çukur gözleri ışıldadı.. Kadın dua etti, Yunus akşamın sessizliğine bürünüp, geldiği gibi, hiç kimseye görünmeden çekip gitti...

Kadın çuvalı açtı. Buğday, buğday! Fırından yeni çıkmış taze ekmek, ekmek. Topak topak peynir.. Sonra bir kese. Kesede altın...

Kadının akşamın alaca karanlığında, gözyaşında duası.. «Rabbim.. Ona istediğini ver... Adını unuturma...» Çocuğun buruk gönlünden, acılı yüreğinden çıkan, büyüyen, göklere sığmayan bir «amin...»

Yunus yastığa başını gömdüğünde, hemen uyuyuvereceğini sanmıştı... Dışarıda ay aydınlığında bir gece, dışarıda fasılasız çırçır sesleri. Sıcak, sıcak bir rüzgâr. Yunus uyuyamadı. Önce alıç, sonra pınar, arkadaşı ve yolun ortasındaki ceset.. Cesedin gözündeki sinek.. Dudağındaki köpüğümsü sıvı. «Ölüm tutup sarıldı mı adama, toprağın kucığına düştü mü insan, dökülür saç, sakal, kirpik... Ten çürür, erir, ufalır kemik... Bir yılan, bir çıyan gelip bağına kurar yuvasını. Bre dünyanın tadı ne kıt!...»

Kalkıp oturdu. Pencereyi açtı. Geceyi kucaklar gibiydi. Geceye sığınmıştı. Uzaktan mezarlık tarafından bir fener ışıltısı gördü. Işık karanlığı geziyordu... Sonra durdu. Yunus dikkat etti. Işık sönüyordu, yavaş yavaş eriyordu. Işık söndü. Şaşırdı birden. İçinde onulmaz bir merak boy attı, büyüdü... Pencereden atlayıp ışığı gördüğü yere yürüdü... Ay ışığında mezarlık... Taşlar birer adam başı, kavuklu,

kavuksuz. Tümsekler göğüs geçirmekte. Sonra bir taze mezar. Başında duaya kalkmış bir el. Ürkmüşse benzemiyordu... Pamuk yumuşaklığında bir sesle : «Sen misin Yunus dedi... Geleceğini biliyordum.» Geleceğini biliyormuş, nerden, nasıl?. Yunus yatıp uyuyacaktı ya. Fenerin ıpılayan ışığı dibine çöktü... Hiç bir buluşma böylesine tuhaf, böylesine başka olamazdı. Ay ışığında bir gece, mezarlık, yaşlı bir kadın, genç bir adam. Emine Bacı fısıldadı : Ulular var burda Yunusum, kuşağı sağlam beyler var. Gençler, ihtiyarlar, vezirler, hocalar var... Dilleri bülbül danışman yiğitler var. Ele güne hükmü geçen muhteşem beyler, kargı gibi uzun boylu, gülyüzlü hatunlar var... İşte cümlesi ölmüş yatmakta. Ne seslerini duyarsın, ne soluklarını. Tenleri toprağa düşmüş, canları Hak'ka ulaşmış, inci dişleri, sarı saçları dökmüş hepsinin. Kara toprak olmuşlar işte... Ne mal, ne mülk ve ne de evlat bre Yunusum. Yalancı dünyaya konup göçer insan. Mülke can vermek gerekir mi hiç?... Dünyaya güvenip, dayanılır mı? İki damla yaş düştü toprağa, gece karanlığında toprak yaşları emdi. Yunus günde kar olmuştu.. Eriyor, toprağa karışıyordu. Elmacık kemikleri, alnı, şakakları sızladı...

«İş bu söze Hak tanıktır, bu can gövdeye

konuktur.

Bir gün ola çıka gide, kafesden kuş uçmuş gibi...»

deyip kalktı... Kalktılar. Emine Bacı kocasını düşünüyor, Yunus «kafesten kuş uçmuş gibi...» diyordu. Yürüdüler.

Yunus tekrar eve girdiğinde vücûdunu bir ter bastı. Saçları, sakalı suya batmış gibiydi. Kollarının,

ayaklarının dermanı kesilmiş gibiydi.. Güçlükle yata-
ġa uzandı.. Daldı. Sık sık sıçrayarak uyanıyor, inilti-
ler  kariyordu.. Sabaha doġru bir el alnını silerken
yeniden uyandı. Babasıydı. Gözlerine bir telaş, bir
tedirginlik çökmüştü. G zbebeklerinde garip ışıltılar
vardı. «Bismillah» diyip doġrulmak istedi, Yunus.
Kalkamadı. Babası yorganı bir iyice örttü üstüne...
«Hastasın...» diye mırıldandı... «Bir hekim gerek sa-
na... İyi hastasın...» Tedirginlik büyümüştü. Sıkıntı
devleşiyordu. «Bir tabip...» diye fısıldadı Yunus. «Ta-
bip nerde?...» babası kapıya yürüdü... Ezan okunu-
yordu. Derinden gelen bir ses, bir seda ki doyumsuz.
Yunus rahatladı. Ezanın hayyaalel felahında tek-
rar dalar gibi oldu. Kalksa abdest alsa, namaza dur-
sa... Kalkamadı...

Gün ışırken tabip geldi. Tabip köyün dışında
bir evde oturan, kimsesiz, yalnız bir ihtiya r... Yüzün-
de kırışıklar, yüzünde buruşukluk. Elleri titrek, za-
yıf, dal gibi ince bir adam.. İyice baktı yüzüne Yu-
nusun.. Heybesini açtı.. Havan istedi.. Bir sürü otu
havana doldurdu, içine bir kaşık bal döktü.. Azıcık su
damlattı.. D ġd , d ġd , d ġd ... şerbet yaptı. Yunu-
sa içirdiler. Yunus terliyordu, Yunus'un sesi soluġu
kısılmıştı.

Tam    gün yattı.. Dalgın, bir ölü gibi.. Babası
sadakalar daġıtıyordu gizlice... Gece yarılarında gi-
diyor, yoksul evlerin kapısı önüne yiyecekler, para-
lar bırakıyordu.    nc  gün ikindi ezanı okunur-
ken Yunus ayaġa kalktı. Zayıflamış, yanakları  u-
kurlaşmış, damarları kabarmıştı. Doġrularayıp tepe-
nin başındaki alıcın yanına vardı. Yine sessizlik yine
temmuz sıcaġı, yine susuzluk.

Bir türlü bilmiyor, niçin Sakarya kenarına inmez, niçin az da olsa kıvrılıp akan suyu seyre dalmaz, gıcır gıcır öten dolapların seslerini özlemedi mi?.. Bilemiyor.. Bu alıca sevdalanmış gibi.. Bu alıcın gölgesinde O'nunla oturmuş, konuşmuştu. O çekip gitmişti köyden... Kendisi de çekip gidemez mi; alıp başını dağlara çıkamaz mı?. Bir garip, bir yalnız yolcu gibi dolaşamaz mı diyor diyor? Soruyu yüreğine sordu. Yüreği artırdı çırpıntısını. Yüreğinde aydan güzel bir kızın hayali dolaştı. Saçları geceler kadar siyah, uzun... Gözleri ceylan gözü... Gözleri yıldızlar kadar ıslıl ıslıl. Bir fidan boy. Bir salınış, bir ürkeklik, bir hayat...

O mu bağlayan Yunus'u?. O mu bırakmıyor eteğinden?. Daha bir tek kere doğru dürüst konuşmuşlar mı?. Bir tek kere durup bakışmışlar mı?.

Yunus diz çöküp alıca seslendi : «Bre yalnızlığımın sırdaşı, bre bencileyin garip ağaç ben o kızı severim he mi?... Gönlüm onun kafesinde kuş he mi?.. Dileğim, düşüncem, soluğum o!... Ya neden kaçar benden, ya neden dönüp bakmaz... Kıtlık mı boynunu bükten, anbarımız açık ya hepsine, gelip alsınlar ya. Niye bir gün bir avuç buğday istemezler. Bu gurur mu? Bunun aslı ne?. Anası hastadır derler. Gidip görsem olmaz mı? Şifalar dilesem. Ya niçin ben hastayken bir köy gelip gördü de onlar gelmedi. Ben anasını anam bellemem mi?.. He mi canım alıc, he mi kurumuş, kadid olmuş ağaç, gönlüm Melike'nin kafesinde kuş he mi?...»

Yahya Çelebi, Melike'nin saygıyla uzattığı havluyu aldı. Sure-i Kadr'in ayetleriyle önce yüzünü, sonra kollarını sildi. «Eşhedü en lâ ilâhe illallah..» deyip havluyu uzattı... Melike eğilip ibriği, leğeni aldıktan sonra odadan çıktı. Kapıyı örttü. Yahyâ Çelebi kızının çıkışıyla birlikte sedire bağdaş kurdu. Oturdu. Seslerin en güzelinde Yâsin'e başladı... Okudukça sararıyor, ağlıyordu... Yanıbaşındaki çerağın ışığında nur ile dolmuş yüzü görünüyordu.. Geniş, ak alnı, beyaz uzun sakalı, elinde tesbihiyle tam bir saadet, kusursuz bir huzurdu.. Parmakları tesbihin tanelerini okşuyor, dudakları Yâsin'i okuyordu.. Geniş cübbesi içinde kaybolmuş gibiydi. Sır oluverecekmiş gibiydi. Oda onca sessizliğiyle onu dinliyordu. Yerdeki Türkmen kilimi, duvardaki post, kapı, pencere, taban, tavan... Bu huzur hücrelerinde Yahya Çelebi'nin altmışüçüncü yılı... Altmışüç yıl.. Bir nefes kadar kısas... Ömür kesesi boşalmış.. Ölüm hissi her adım atışında, ölüm başına doladığı sarığın kefeni kadar yakın... Yâsin'i bitirdiğinde mutat zikrine geçti... Defa-

larca devreden tesbih, tanelerin birbirine değerek çıkarttığı alışılmış ses... Sonra düşünce.. Yahya Çelebi düşünürken cübbesi, sarığı, tesbihi de düşünmekte.. Bütün bir kainat düşünmekte. «Doğar, yaşar ve ölür insan... Üç kapılı bir han dünya...» Düşüncele-
rinin dünya ile ilgili kısımlarında bile hep ölümden sonrası... Bir ara Melike'nin durgunluğu geldi haya-
line. Şöyle solmak üzereliği, tükenmek üzereliği.
«Şu چراغ, Rabbim.. Nasıl sönecekse...» «Kıtlık mı?» dedi.. Melike açlığı tanır, kıtlık olmasa da tanır... An-
nesi mi? Melike hastalıkların Rabbin iyi kullarına lütfu olduğunu bilir.. Peki.. ya ne?. O yüzüne gizli-
den sıvanmış sıkıntı. Yahya Çelebi senelerce öncesi-
ni düşündü, birden toyluğunu, delikanlılığını.. Bâlâ Hatunu...

Diz çöküp, ilim tahsil eylediği yıllar. Mollalığ.. Hocası. Hocanın evi. Rahle. Bir seherdi.. Dersini ez-
berlemek için yalnızlığına çekilecekti. Köy çeşmesin-
den su içmeyi istemişti ilkin. Köy çeşmesinde Bâlâ Hatun su dolduruyordu. Bir an gözgöze gelmişlerdi. Bâlâ Hatun'un yüzü Melike'nin yüzü gibiydi tıpatıp.. Bâlâ Hatun'un yüzüne gizliden sıvanmış sıkıntı, onu görünce fazlalaşmış, yanakları bir anda al al olmuştu. Daha sonra bilmişti ki Bâlâ Hatun gönül vermiş ken-
disine.. Evlenmişlerdi. «Peki ya ne?» sorusunu çö-
müş gibi Yahya Çelebi... Belirsiz bir acı duydu. Son-
ra yeniden döndü tesbihine. «Rabbim dünya bir sı-
kıntı işte!» deyip zikrine döndü. Karısına sorardı. Melike'nin nesi vardı, sorar öğrenirdi.

Yatsı namazından sonra bir iki saat uyuyup kalk-
mayı adet edinmişti.. Gecenin sessizliğinde ibadet et-
mek bir başka olurdu onun için.. Gecenin sessizliğin-
de rahat döşekler üstünde uyumak ağır gelirdi nefsi-

ne.. Herkes uykuya çekilip, ortalık sükuna erişince Tanrıyla beraber olmanın hazzını duyardı. Ve sonra inlerdi arı kovanı gibi.. İnler, sessiz sessiz ağırdı... Altmışüç yıllık günahlarını düşünür, döğünürdü.. Ya- tağına bakar, onun yumuşaklığına önem vermezdi. «Cennetin döşegi senden daha yumuşaktır» derdi... Dudakları Râbia'nın duasını mırıldanırdı. «İlâhî bü- tün gözler uyudu, yıldızlar dolandı, yeryüzünün hü- kümdarları kapılarını kapattılar. Senin kapın kapan- maz. Beni affet..» Yaşanan en güzel saatlerdi bunlar. Yahya Çelebi'nin tarifi mümkün olmayan huzuru bu saatlerde kurulurdu. Sonra sabah ezanıyla beraber karısı Bâlâ Hatunu ve kızı Melike'yi uyandırırđı. Kal- kar sabah namazına dururlardı.

Bu gece aynı şeyler olmadı.. Yahya Çelebi sabah ezanı okunurken uykuya daldı.. Bâlâ Hatun müezzi- nin birinci tekbirinde gözlerini açmış, başında koca- sını göremeyince şaşırmıştı. Zorlukla doğrulup odası- na girdi... Yahya Çelebi uyuyor. Yahya Çelebi seher vaktinde uyanık değil. Hayret, yaşlı kadını sarıp sar- malamıştı. Yavaşça dokundu. Yahya Çelebi silkinip kalktı.. «Sen misin Hatun dedi.. Uyumuş muyum?..» Sonra Melike'yi uyandırdılar. Genç kız önce babası- nın, sonra annesinin abdest sularını döktü. Sonra ken- disini abdest aldı... Odasına geçti. Yahya Çelebi karısı- nın başı ucuna oturdu. Neden sonra «Dinle Hatun dedi. Bu gece Melike'yi düşündüm uzunca bir süre.. Gençlik günlerimizi hayallemişim... Belki boş düşünce- lerdi. Sıkıntı vermişti çünkü. Melike'nin nesi var? Neden üzgün, bilmek isterim.. Sen anasısın, sana söy- ledimi bir şey?»

Bâlâ Hatun kocasının çocuksu halini yadırgadı önce. Sonra sevindi belli belirsiz. Melike tek çocukla-

rıydı.. Yahya Çelebi bugüne dek onun hakkında böyle şeyler sormaz, konuşmazdı. Konuşması tesbihileydi, gecenin karanlığıyla.. Melike gecesine girmişse eğer mutlaka önemli şeyler olmalıydı.

«Ne desem ki!...» dedi.. Gençtir. Geçer elbet...»
«Ne geçer?» diye sordu Yahya Çelebi. «Ne var ki..»
Bâlâ Hatun bir müddet sustu. Sessizliğin uzaması, sessizliğin pamuk ipliğince uzaması keder veriyordu. Sonra iplik koptu. «Yunus'un bir arkadaşı, Nefise Bacı'nın oğlu.. Bildin mi?...» Yahya Çelebi mırıldandı. «Yusuf mu?. «He», dedi Bâlâ Hatun «İşte o... Geçen yıl anasından izin alıp gurbete çıktı. Bir daha da kimse görmedi onu.. Yunus'un arkadaşıydı.. Yusuf'u düşünür Melike, sezişim odur..»

Yahya Çelebi önce Yunus'u, sonra Yusuf'u getirdi gözünün önüne, İki dost, iki bulunmaz sırdaş.. Bir gün Yusuf çekip gidiyor. Melike Yusuf'a mı vurgun imiş?. Bu derdin devası var mıdır?.

Kapı üstüste bir kaç kere çalındı. Seherin bu vaktinde, bu telaşlı kapı vuruş.. Kim ola?.. Yahya Çelebi terliğini ayağına geçirip kapıya gitti. O esnada Melike de bir ak bulut süzülüşünde kapıda belirdi. Babasını görünce, geriledi. İki adım atıp, kapı arkasında divan durdu. Yahya Çelebi sürgüyü çekti. Uzun bir gıcırta, sonra sessizlik. Sonra horoz sesleri, ince bir uğultu. Seherden çıkıp gelmiş adamın Yunus olduğunu görünce Yahya Çelebi titredi.. Yunus'un gözlerinde gizli bir arayışın ısıltısı, Yunus'un sakalında hafiften titreyiş, başını yere eğip konuştu : «Babam sizi ister. Bâlâ anam hastadır diye duyduk..» Sonra sustu. Yahya Çelebi bu birbirini tutmayan iki cümleyi çözmeye çalışırken, içerden karısının zor du-

yulan, hasta sesi geldi. «Yunus mu o?...» diyordu. Hele içeri girsin bir. Görmek dilerim.» Yahya Çelebi yana çekildi. Yunus'un yüreği serçe göğsünde, tir tir edip çarpıyor. Çarpıntı soluk kesici, Yunus'un yüzüne bir bal mumu sarılığı sıvanıyor. Gözlerinde seyrime. Eşiği atlayıp içeri geçti. Odanın az karanlığında ilkin hiç bir şey göremedi.. Eli gözlerine gitti, istemedi. Gözlerini uğuşturdu. Köşede چراغın ıpılayışında Bâlâ Hatun'un döşeği temiz, beyaz yorgan, sarı, yorgun bir yüz... Yatağın ucunu gösterdi kadın. Yunus ilişti. Yahya Çelebi minderine bağdaş kurup oturdu. Melike odada kalmasının lüzumsuzluğunu sezdirdi. Çıktı. Bâlâ Hatun kızının arkasından seslendi. «Hele bir bak Melike. Konuğumuza kahvaltı çıkar.» Yunus itiraz edecek oldu. Ona bakmadılar. Yahya Çelebi hal hatır sordu ilkin. Babasını sordu.. Yunus'un cevapları kısa oldu.. Yunus'un cevaplarında sorulara kendini vermişlik yoktu. Bir başka iklimde, bir başka dünyada gibi. Bir alıç dibinde...

Yunus.. Alıç dibinde Yusuf'la halleşmekte. Bu kendini odadan çekip çıkarıvermişliğini Bâlâ Hatun «Bre yiğidim, Nefise Bacının Yusuf'dan hiç bir haber yok mudur?...» sözü bozdu. Yunus şaşırdı. Yüreğindeki serçe yaralanmış, bir garip bakmakta gözleri. Bir Nefise bacı var. Anası Yusuf'un.. Aylar var belki gidip görmemiş. Bir kahredici utanç bastı yüzüne.. Arkadaşının anasını sormamalı mıydı bunca ay? «Tuh bre Yunus» diye hayıflandı. «Sende erlik kalmış mı bre?...» Bâlâ Hatun cevap bekliyordu. Yahya Çelebi durgunluğunca cevap istiyordu. Yunus cevap verdi :

«Canım anam dedi... Yusuf'dan haber sorarsın. Düşlerime girer, uykularımı böler sade.. Başka bir şey bilemem. Gurbetin yollarından haber getiren yok-

tur. Yazı yaban eşkiya sürüleriyle dolu. Korkarım ki bir hal gelsin başına. Tam bir yıl oldu. Düşlerime girer, uykularımı böler sâde..»

Melike odanın aralanmış kapısı ardında. Söylenleri istemese de duyar. Kaldığı kulağına söz geçiremez. Dinler.. Yusuf'u konuşmaktalar. Yusuf, Yunus'un düşlerine girermiş. Kendi düşlerine de girer bre. Onu bir dağ başında yapayalnız gezer görür. Yüzüne bakmaz görür. Yusuf'un elinde bir uzunca asa. Yusuf aşılmaz dağların yetimi. Melike'nin yüreciği yaralı ceylan. Melike'nin özü göynür. Melike battal olmuş bilir kendisini. Sonbaharda papatya açar mı? Kurumuş dal yeşillenir mi? Ağuyu yudumlamışsa gönül, dirilir mi? Filize balta vurulmuş, filiz ağlamaz mı?

Siniye bir parça kurumuş yufka, bir baş sovan, bir bakraç su koyup getirdi.

Yunus'un boğazından lokmalar geçmiyor. Yunus'un boğazına bir yumruk tıkanmış, Yunus'u ter basıyor... Melike gizliden Yunus'u süzmekte, Yunus'ta Yusuf'dan bir parça, bir eski koku, bir Yusuf garıplığı...

Yahya Çelebi «Baban bizi istermiş hay oğul, sebep ne ki?» diye sordu.

Yunus, «İki gün sonra yolculuğu vardır. Konya'ya gidecekmış. Kendisi gelecekti ilkin, sonra nedendir bilinmez beni gönderdi. Besbelli diyecekleri vardır.»

Sonra izin istedi. Bâlâ Hatun Yusuf'u niçin sorar? Niçin Yusuf'u düşünürler? İçinin gamını susturamıyor Yunus. İçinde çığlık çığlığa serçeler...

Yahya Çelebi giyinip hazırlandıktan sonra çıktılar. Yahya Çelebi bir adım önde. Eve vardılar. Yunus'un aklı sinide. Kurumuş bir baş sovan, kurumuş yufka...

Koca Hızır onları kapıda karşıladı. Koca Hızır'ın yüzünde sevinç. «Buyurun.» dedi. Safalar getirdin Yahya Çelebi. Kusurumuza bakmazsın he mi? Bizim gelmemiz gerekirdi elbet... Ama başka bir iş bu. Anca burada konuşabiliriz. ●daya geçelim...» Sonra Yunus'a döndü. Konya'ya bugün gitmeyi kararlaştırdık oğul. Hele atımı hazırla... Suyunu içir.»

Yunus ahıra geçti.

Güneş mecalsiz, söğüt dalları arasından yükseliyordu. Kerpiç evlerden çocuk sesleri, uzaktan köpek havlamaları duyuluyordu... Yeni bir gün yeni bir acı demekti işte. Aynı bunaltıcı gökyüzü, aynı sefillik. Kuyudan su çekip leğeni doldurdu. Ahıra girdi. Cins at Yunus'u görünce kıpırdandı, kuyruğunu, başını salladı. Hafifçe kişnedi. Yunus kayışını çözdü atın. Çekip leğenin önüne getirdi. Sırtını, karnını sıvazladı. At suya eğildi. İçti, içti, içti.. Leğende su tükeniyordu. Yunus leğendeki suyun halkasına daldı. Büyüyüp küçülen, küçülüp büyüyen halkalar... Sonra atın koşumlarını geçirdi. Heybesini yerleştirdi. Kuyruğunu düğümledi. Doru at, yeni bir yolculuğu sezmiş gibi keyifle eşindi, kişnedi. Yunus atın kayışından tutup gezdirdi...

Az sonra da babası Koca Hızır ve Yahya Çelebi göründü kapıda. Yahya Çelebi'nin boynu eğilmiş, omuzları çökmüş gibi. Yahya Çelebi'ye kaftanı, sarı ağırlı ağır geliyor gibiydi. Mecalsizdi. Babasında da huzursuzluk, sıkıntı. Atı önüne getirdi Yunus, Koca

Hızır yaşımdan umulmayan bir çeviklikle sıçrayıp oturdu. «Allahâısmarladık Yahya Çelebi» dedi. «Konya'dan bir isteğin var mıdır?» Yahya Çelebi kırpırdandı.. Yüzü aydınlanıverdi birden.. Ulu bir kişinin önünde imiş gibi saygıyla kaftanını topladı... «Erenlerin piri, gönüller sultanı Mevlana'ya selamımızı götür Koca Hızır dedi... Duasına arzumuzu bildir. Mübarek ellerinden bizim adımıza öp. Ayrıca dergahına kul olduğumuzu söyle. Görklü yüzüne duyduğumuz hasreti anlat. Sağlıcakla git gel. Başka dileğim yoktur...»

Yunus bir hoş oldu. Sarhoşladı.. Bir susuz çölde ilkyaz çiçekleri açmış gibiydi. Bir gülşende bülbüller şakımakta, bir havuzda nilüferler süzülmekte. Ak bir güvercin dolanmakta gökte.. İnce, derin, doyumsuz bir ney sesi fısıldanmakta cihana.. Yer gök durup ney sesini dinlemekte. Arş kadar huzur, arş kadar aşk. Dilinin ucunda bir bal şerbeti tadında mısralar. Hiç söylenmemiş, lakin hissedilmiş mısralar. Gönülden kopup gelen, görünmeyen. Mısraların özünde bir isim.. Erenler pirinin, gönüller sultanının, nazarı görklü velinin adı; Mevlâna..

Koca Hızır'ın Yunus'a tenbihleri ve vurup gidişi. Cins at yolun tozlarını kaldırarak dört nala geçip gitti. Yunus babasının artık iyice ufalmış silüetini yamacın ardında kaybetti. Dönüp baktığında Yahya Çelebi'yi de göremedi.

«Sübhanallah!...» deyip kalktı. «Sübhanallah, üçüncü gün, birbirine tıpatıp aynı üç gece, üç düş. Hayırdır inşaallah.. Bir hal oldu bana. Gece geceye benzemez, gündüz gündüze. Üç gün önce güneş bu güneş değildi. Gök bu gök, toprak bu toprak değildi. Her akşam, her sabah gözümü diktiğim yol da değişik, İhtiyarlıktan mıdır yoksa. Yoksa mezar mı «gel» demeye başladı. «Gel, tohum ol, bağrıma sarın, gün gelir yeşerir çıkarsın.. mı diyor. Onca kıtlığın üzerine bu yağmur da bereket olup döküldü üstümüze, çok şükür yazı yaban yeşile vurdu hafifden. Tomurcuklar çatlamaya koyuldu pıtır pıtır. İyi, hoş, güzel ama bendeki hal ne böyle? Yamaçtan kara bulutlar ağıp üstümüze geldiğinde, Nefise Kadın içerde durur muydu? Rabbin yağan rahmetine avuçlarını uzatır, yüzünü kaldırır, başı yamyaş olana dek içeri mi girerdi? Bu yorgunluk, bu tükenmişlik de ne? Ya üç gündür görür olduğum o düş, Yusufumun düşü...»

Nefise kadın aralık pencereden içeri dolan gizli bir kokuyu içine çekip, içinde çoğalttı. İhtiyar gözle-

rini yumup bekledi. Uzun, çok uzun bir zaman, sonra aydınlık. Sıvası yer yer dökülmüş kerpiç duvarın sağ üst köşesinde iri bir örümcek ağını örmekte. Ocağın yanındaki yaşlı kedi büzülmüş uyuyor. Odada kocaman bir boşluk, bir fukaralık.. Ocağın külü üzerindeki isli tencereye karıncalar üşüşmüş. Nefise kadının hayıflanışı, Nefise kadının yoksulluğu...

Aksayan ayağını sürüyerek ceviz sandığının başına vardı. Kuşağı arasından kilidini çıkarıp deliğe soktu. «Bismillah, deyip açtı yavaşça.. Açık pencereden içeri dolan gizli kokunun olancasını sandığa doldurmuşlar sanki.. Doyumsuz, kuru gül yaprağı, papatya, ıtır kokusu bu. Bozkır çiçeğinin kokusu.. Kolu- nu uzatıp eskimiş bir gömlek çıkarttı. Süt beyazında ak, eski, yakasız bir gömlek. Yumuşak, temiz. Gömleği yüzüne götürdü Nefise Kadın. Yüzüne, gözüne sürdü, kokladı. Yusuf'um, diye inledi. Gözümün ışığı, gönlümün kandili Yusuf'um...»

Sekiz mevsim, hemen hiç ara vermeden, her gün, seherin bu vaktinde Yusufun gömleğini yüzüne gözüne sürer, kokusunu ciğerlerine çekerdi. Bir gönlü yaralı Yakup gibi. Seher yellerinden Yusufun kokusunu alan Peygamber Yakup gibi. Ve her seher vakti ayrılık olanca acımasızlığı, hicranı, dayanılmazlığıyla çökerdi odaya. Nefise kadının yüreğine... Onu hayaller, onu yaşar, onu anardı. Sekiz mevsim boyu Yusuf hiç ayrılmamış gibiydi yanından. Uzanır ellerini tutar, uzanır gözlerini, saçını öper, dizine yatırır, okşar.. Uzun saatler uğraşır, ona ekmek pişirirdi. Dağ yolundan alıç toplar, çıkınına sarar Yusufuna getirirdi. Alıçlar çıkınında çürür, Yusufuna yaptığı ekme- kler küflenir, o yeniden alıç toplar, yeniden ek- mek pişirir. Konuşması kendiyile, sohbeti yüreğiyle

Nefise kadının. İhtiyarlığın sükununda hemen hiç kimseye bir tek söz etmez, dilsiz, sağır ve hatta kör, içinin dünyasında Yusufuyla beraber yaşırdı. Yusuf gideli sekiz mevsim geçmişti. Analar yeni evlatlar doğurmuş, tarlalar iki kere buğday vermiş, alıçlar iki defa donanıp dökülmüşlerdi. Nefise kadın acıların en büyüğünü görmüştü. Evlat acısını. Gerçi o, toprağın altında değil, bir gün çıkıp gelecek bir akşam, ama şimdi yok. Sekiz mevsimdir yok. Ölen öldü bilinir, aranmaz, beklenmez. Giden, kaybolan beklenir, umulur, hayallenir. Ayrılık ölümden acı demişler. Nefise kadın ölümden acı ayrılığın ağusunu içer içer... Duvarlarla, taşlarla, Yusufun gömleğiyle konuşması bundandır. Kabuğunda ufalışı, sessizliği bundandır. Göğüs kafesi içinde yüreği pare pâredir, sızım sızımdır. Dişsiz ağzını bıçak açmaz. Daima ıslıklı, daima aydınlık, daima öpülesi yüzünde, dudağının ucundan hiç gitmeyen gülümsemesine rağmen bir hüznün, bir bunalmışlık vardır. Sanki bir yol bulup dışarı taşamamış su, sanki bir türlü çatlayamamış tohum.

Bekleyişin asırlarca uzadığı akşam vakitleri, gözleri yolda, hiç kimselerin gezip göremediği yerleri, yüce dağ başlarını, çetin çopur kayaları, uğultulu, fırtınalı geçitleri aşar, kollarını iki kanat gibi açarak bağıırır, bağırır.. Sesi ufuklara ağıar, yalçın kayalara, aşılmaz dağlara çarpıp geri döner. Nefise kadın boğulacak gibi olur, tıkanır. O demler hayat yaşanan en acı, en buruk türkü olur, çalınır. Yamacı aşır her görüneni Yusuf sanar, heyecanlanır. Lâkin çabuk solar çiçekleri ümidinin. Ümitleri susam gibi çabucak döker yapraklarını...

Dört bir yandan haberler gelir köye.. Anlatırlar ki Anadolu fokur fokur kaynamaktadır. Anadolu ka-

zanının altındaki ateş büyümekte, sönmemektedir. Dağı taşı eşkiyalar basmıştır. Yazı yaban Moğol'un arsız çerileriyle dolup taşmaktadır. Moğol uğrusu bir kıvılcımdır, değdiği yeri yakar, yıkar, kül eyler.. Külünü de savurur göğe. Ne dirlik vardır ne düzenlik, beğ beğlini bilmez; insan eti yer, insan kanı içer. Zulüm bir kara yılan gibi çöreklenmiştir bağrına yoksulun. Ne gelen bellidir ne giden. Herkes bir başka türkütutturmuştur. Yiğitlerin kuşağında ucu zehire bannmış ala kanlı hançerler sokuludur. Mert arkasından vurulur, namert elini kolunu sallayıp dönenir. Ahir zamana dönmüştür vakit. Herkes birbirine düşman olmuş, herkes ettiğini yanına kalır sanıyor. Topuğa çıkmayan çayların deniz ile savaşı var. Adem nefesine zebun oldu. Öleceği günü anmıyor artık. Sarp rüzgârlara dönmüş insan...

Nefise kadının ümitleri nasıl dökmesin yapraklarını. Nasıl sararıp solmasın gülşeni. Yusuf'u bu cehennemî fırtınanın ortasında, tek başına ne eyler, nasıl kurtulur? Kıyamet pazarında bir canı kim düşünür, kim korur. «Kadir Mevlam muinimiz sensin tek Yusufumu bağışla...»

Nefise kadının sekiz mevsim süren, belki dahada sürecek olan bekleyişine yakdığı ağıtlar... Ah, hele o ağıtlar...

«Saçaklarından buzlar sarktı diyor. Köy üşüdü. Toprağa ak bir yorgan gibi serildi kar. Yollar tıkanı, kurtlar uludu, kuş böcek inine sığındı, sustu. Deli taylar ahırlarında uslu artık. Tohum karın altında sabırsız. Kar lapa lapa yağıyor. Göğün olancasını kar бүrүdү, kar diz boyunu çoktan aştı. Diz boyunu aşan kar ile kış geldi Yusufum, sen gelmedin...» diyor.

Sonra kar eridi ıgıl ıgıl. Toprak karı emdi. Dağ, tepe, bayır yeşile vurdu. Tarla yollarını kızıl gelincikler bürüdü. Papatyalar, nergisler, çiğdemler açtı. Dalların kurumuş kollarına bereket çöktü. Kurdu kuşu uyandı ovanın. Şakır şakır, çağıl çağıl aktı sular. Yedi rengin cümbüşüne uğradı dört taraf. Deli tayları çayırlara salıverdiler. Leylekler dönmeye başladı. Alıyla, yeşiliyle, koyun kuzusuyla, kurdu kuşuyla ilkbahar geldi sen gelmedin Yusufum...» diye iniliyor...

Sonra yaz. Dallar meyvaya durmuş, ekin sararmaya hazır.. Bağ bostan işi hızlanmış. Sıcağıyla gölgesiyle, yemişiyle, dalıyla, kızıyla kızanıyla yaz geldi sen gelmedin iki gözüm...» diye sızlanıyor...

Yapraklar sarardı, hasat bitti, göçmen kuşlar gitti, rüzgâr çıktı, işler sıkılaştı, hazan gelip çattı, sen yine gelmedin ışığım...» diyor.

Böyle sekiz mevsim gelip geçti sen gelmedin...

Ben anayım gözümün nuru. Sen kuzusuz koyunu bilirsin he mi? Nasıl meleyip dağı taşı figana verir, nasıl.. Ben anayım fidanım, ben kara toprağım susuz, çatlak, kavrulmuş, su isterim, sel isterim. Suyum selim sensin. Ben anayım gönül gözüm. Bana kış, ilkbahar, yaz, sonbahar sensin... Kanatsız kuş uçar mı, gülsüz bülbül öter mi, cansız âdem olur mu? Kanadımsın, gülümsün, canımsın sen.. Ben anayım.

Rahmet gökten boşanırken bardaktan boşanır gibi, sabah ezanından azıcık sonra doğurdum seni. Çulunu soluğumla ısıttım, gönlüme bastım, kalbimi üstüne serdim. Bir gülüşüne bir can, bir sarılışına bir hayat verdim. Serçeler gibi eğildim üstüne, ağzına

bal akıttım, dudağına şeker sürdüm, minicik ayağına patikler yaptım, elinden tutup dolaştırdım, sırtıma vurdum, bağrıma bastım, büyüttüm...

Lâkin sekiz mevsim gelip geçti sen gelmedin Yusufum...» diye feryad ediyor.. Bu ağdın her kelimesinde Nefise kadının büngül büngül gözyaşı var... Sızısı var...

Tam Yusufun gömleğini katlayıp sandığa koyarken dışardan bir ses duydu. Ses bir utanmışlığın, bir hayıflanışın, bir sıkılışın sesi gibi geldi.. «Nefise anam. Kapıyı aç hele, ben Yusufum...»

Sıcak bir yaz günü, el ayası kadar bulutsuz gökyüzünden sağanak yağmurlar mı boşandı ne?... Yağmur bozkırın üstünden, başını taştan taşa vurup gelen bir sel mi oldu ne... Ne oldu?... Gökyüzünün kapıları açıldı, melekler yeryüzüne mi indi.. Güneş kapısında kul mu oldu, bu eskimiş, bu dökülmüş, bu viran olmaya hazır kerpiç evin. Nefise kadına felç mi indi, soluğunu kesildi ki yekini kalkamaz, koşup kapıya yetemez. Varıp, açıp, sarıp sarmalayamaz geleni.. Göğsünü yarıp yüreğine bastıramaz onu...

Gözlerinin önünde yıldızlar, yıldızlar, yıldızlar.. Bir göz kamaştırıcı dolunay... Pırıltılar, ışıklar, ışıklar...

Ses ikinci defa aynı şeyleri biraz korku, biraz kuşkuyla söyledi. «Anam, kapıyı aç hele...»

Kapıyı açtı...

Uzun, fidanımsı bir boy. Kavruk, yanık, yağız bir yüz. Alnına dökülmüş kumral uzun saçlar. Sarımtırak, ince, kısa bir sakal.. Çukur iki ela göz, içi

yaş dolu. Düzgün, ufak bir burun. Bağı açık bir yelek. Bir tozlu şalvar, bir heybe omuzunda, bir uzun asa elinde.. Ve baştanbaşa, serapa, gözyaşında bir nur. Bir nur. Sarıldılar. Hiç bir ademoğlu, bu kerpiç evin kapısındaki buluşmayı göremedi. Görseydi dayanamazdı çünkü... Çünkü erir, ufalır yokluğa karışır giderdi. Kerpiç evin kapısında ana oğul sır olmaya hazır, sarıldılar.. Nefise kadının soluklarında tıkanıklık, inceden bir hırıltı, yüzünde sarılık, sarılık, gözlerinde hiç bilinmez bir kapanış... Tütü tütü, duman duman bir kendini kaybedişlik. Kaç sene sürdü bu sarılış bilemediler... Son nefesini veren karaya vurmuş, başını toza toprağa bulayan, çırpınan, yorulan, bütün ümitlerini yitirmiş bir balığın bir anda suda buluşu kendini. İnanamayışı. Şaşkınlığı, Yokluğun sınır çizgisinden varlığa, hayata kavuşması... Ana ve oğulun sarılışı ancak buydu.

Sedirin tahtası üzerine diz dize bağdaş kurduklarında, güneş çoktan doğmuş, köye hüzme hüzme iniyordu. Olan her şeyi susarak konuşular. Belki olacak herşeyi de. Vuslatta dile yer mi vardı ki. Konuşan gönül dili olduktan sonra.

«Anam...» dedi Yusuf... Tapduğun kapısından gelirim. İzin vermiş, gelmişim... Seni görmüşüm. İzinim bir görmek içindir. Oturup kalmak için değildir... Yarın sabah, gün doğmadan yola düşmem gerek. Yolum uzundur. Tapduğum beklemektedir.. Yarın sabah. Bilirsin he mi, sen anlatmıştın zati, elbet bilirsin. Yemen ellerinden gül yüzlü Muhammedi görmeye gelmişti yoksul Veysel... Kapısına kadar gelip, görmek içindi izni. Kapısına gelmiş, velakin görememişti Muhammedi. Dönüp geri gelmişti. Gözünden ala kanlar dökülen çölde dünyanın en güzel

gülleri açmıştı... Rabbime şükür ki gördüm seni. Ya göremeseydim, ya elim bomboş dönseydim kapından.

Nefise kadının vurulmuşluğu, çarpılmışlığı tekrar: «Yarın sabah mı?...» deyişi. Sonra utanıp: «İzinse, bu kadarsa, elbette canımın canı. Elbette gitmem gerek...» deyişi. Ve tekrar susuşu. Yusuf'un yüzünde büyüyen aydınlık. Anasının eline düşüp ağlayışı. «Sen büyüksün anam, sen Tapduğumun mübarek zevcesi Ana Bacı kadar büyüksün...» Sonra sessizlik. İbrişim yumağı sessizlik. Uzunca... Yusuf tekrar konuştu. «Canım anacığım, dedi. Yunus ne eyler?...»

Onca köyün içinden ilkin Yunus'u sordu Yusuf. Kişi dost bellediğini seneler boyu unutmazmış. Yunus Yusuf'a dosttu. Attıkları adım bir, yedikleri lokma bir, içtikleri su birdi... Araya Melike kız girmişse. Yusuf çekip giderdi. Gidişi ölümüneydi, gelişidiriliş. Ölmeye koşmuştu sarp dağların, keskin, acımasız yolların başına. Ne bilir ki yolunun önünde bir ermişin eşiği vardır. Tapduk Emre'nin kapısı vardır. Orada bir tekke, tekkede sessizliğe bürünmüş erler. Boyun büküp teslim oluşları.. Tekkede diriliş, hayat, huzur. Çilenin kazanında saadetin aşısı... Acının bağrında sevinç.. Dört yanını kopmaz organlarla bağlayan yeryüzünün en hür insanları. Yusuf elini uzatmışta tutmuşlardı. Yusuf'un elinde çiçekler açmıştı.

«Yunusa haller oldu Yusufum.. Sanırsın ağlamış her dem. Sanırsın içinde bir derya çalkalanır. Gam ve kusvanın deryası derler. Dili dönüp bir iki kelam etmez oldu kimseyinen. Konuşması yazıyla yabanla, taşıyla toprağıyla köyün.. Buz oluğun başında, alıcın dibinde derler. Seher çıkar, gece iner imiş.. Koca Hı-

zır'ın saçlarına aklar dolmuş. Yahya Çelebi'den kızını istemiş Yunus'a. Evlenir, döl döş sahibi olursa değişir belki demiş. Yahya Çelebi kızını vermemiş Yunus'a.. Yunus sevdanın karacasına tutulmuş, yanarmış. Duyup bildiğim budur...»

«Niye vermemiş kızını Yahya Çelebi.. Yunus bir civan yiğit değil midir? Yüreği dolu, gönlü gani bir er değil midir? Malı mülkü, hali vakti yerinde değil midir? Niye vermemiş?...»

«Orasını Kadir Mevlâ bilir oğul... Ben bilemem... Belki Melike istememiştir.»

Yusuf gözünü pencereye çevirdi... Taa ötede, yumruk kadar bir alıç ağacı. Tepenin başında.. Uzak, uzak bir kıpırdanış orda. Yusuf'un içinde kıpırdanış. Kalktı. «Şöyle bir çıkmam gerek anacığım.» dedi. «Yunus'u görmem gerek...» Nefise kadın «Git de.. dedi, tez gel... Sana içi yağlı gözleme yapayım, çorba pişireyim. Tez gel...»

Yusuf çıktı. Bu eski, bu kerpiç ev köyün epeyce dışında olduğundan yanında yöresinde kimsecikler yok. Kimselerin olmaması iyi. Yusuf Yunus'u görsün yeter. Yarın sabah, geldiği gibi, kimseye görünmeden çeker gider...

Alicın dibine vardı. Koca bir yalnızlık. Sessizlik pınarın suyunda şırıldıyordu sade.. Buz oluk terkedilmişliğine akıp gidiyordu. Yusuf pınarın başına oturdu. Avuçlarına su aldı. Besmele çekerek içti. Kalktı. Yunus yoktu. Yunus'u araması, görmesi, konuşması gerekti. İçi öyle buyuruyordu. İçinin sesi zorluyordu. Yamacın arkasını aştı. Bir iki ufak tepeli dolandı. Tek tük ağaçların altına baktı, gölgelikle-

ri gözledi. Sakarya suyunun kenarına indi. Sakarya suyunun kenarındaki o, senelerdir, hiç değişmeden, hiç yorulmadan gıcırdayan dolabın yanına vardı. Güneşin altında çalışmakta olan dolabın yanından derin, içli, sızılı bir ses çalındı kulağına.. Oturup bekledi. Ses dolabın iniltisine karışmış, Sakarya suyuna düşmüş akıp gidiyordu. Bazı kabaran, bazı yavaşlayan, bazı ağlayan ses.. Dünyanın en güzel sesi. Sakarya suyu durup dinlese ya.. Kurtlar, kuşlar durup dinlese ya.. Dolap durup dinlese ya. Hiç biri dinlemedi ya Yusuf durup dinledi. Sesi tanıdı, ses iki yıl önceki, alıcın dibindeki Yunus'un sesiydi. Fakat ezilmiş, yıkılmış, kahrolmuş.

Nola gelsen şimden girü
Fesadı terk itsen gönül
Gâh ağlasan günâhuna
Gâh kanaât itsen gönül...

Nice bir ben sana uyam
Özümi belâya koyam
N'ola gelsen sen de benim
Öğüdümü tutsan gönül...

Yusuf bu kahrolmuşluğu bilirdi. Bu çaresizliği, bu sızıyı. Yunus'un özünde yanan bu gizli pişmanlığın insanı ne hâle koyduğunu da görmüştü. Tapduk'un dergahına düşen erlerin ilk geldiklerindeki yoksulluklarıydı, utançlarıydı bunlar.. Bu yoksulluğun, bu utancın öyle çabucak kovulması mümkün değildir belki.. Ama bir gayret, bir zorlayış.. Yunus'a acıdı, Yunus'un derdine yaandı.. Yunus'un gönlü öğüt tutmuyordu.. Bir faniye bağlanan gönül öğüt tutar mı? Sûrete can verenin canını söküp almazlar mıydı tırnaklarıyla.. Pare pare etmezler miydi vücudunu. İşte Yu-

nusun sesi. Kendisini görmese de artık bilirki Yunus pare paredir, yare yaredir. Yaresi onmaz bir türlü... Kalkıp yürüdü. Dolabın gıcirtısında, söğütün dibinde, boynunu bükmüş, gözlerini yummuş, saç sakalı karışık, yüzünde ter, gözünde terine karışmış gözyaşı... Ellerini koyacak yer bulamamış gibi birbirine kenetleyip bağrına basmış Yunus. Hali hal değil, yüzü yüz değil. Yüzü ihtiyar bir adamın uykusundaki huzursuz yüz. Yüzünde tedirginlik, sıvanmış bir tedirginlik baştan aşağı. Çevre yanında otlar, gelincikler, papatyalar.. Uyumuş...

«Esselamüaleyküm!... Yunus!...»

Otlar, gelincikler ve papatyalar uyandı ilkin. Sonra Yunus... Bir güneş görmüş gibi kamaştı gözleri. Güneş gözlerini bıçak gibi kesiyor, doğruyordu. «Ve aleykümüsselam...» dedi. «Sensin he mi.. Yusuf'sun he mi?..»

«Benim» dedi Yusuf. Kucaklaştılar. Oturdular, konuştular. Sakarya suyu şimdi durup dinledi onları, dolap sustu, kuşlar sustu... Otlar gelincikler, papatyalar kulak kesilip dinledi.. İki arkadaş geçmişten, bahsettiler, halden konuştular, geleceği söylediler, anlattılar. Konuşmadıkları bir tek mesele kalmışmıdır bilinmez. Susup, kalktıklarında Yusuf ağlıyor, Yunus tebessüm ediyordu.. Yer gök, Sakarya suyu, dolap, otlar, gelincikler, papatyalar, söğüt şaşırdı olana... Yusuf'un gözyaşına, Yunus'un tebessümüne bir türlü manâ veremedi.. Fakat Dolap olandan sevinmiş gibi dertli de olsa gıcırdamaya başladı.. Gıcırdaması hayata dönmesi demektir... İki arkadaşın hâleşmesini Sakarya suyu cümle aleme şöyle anlattı...

«— Ben, demişti Yunus seni özledim, bekledim... Pınarın başucundaki alıca seni sordum gece gündüz. Alıç ses vermedi. Gittin, kıtlık çörekledi köye. Buz oluk suyunu kesdi, tarla tapan kurudu. Kuş böcek iniledi. Gittin de ondan oldu dedim, o değil gidenin ben olmam gerekirdi diye döğündüm.. Babam Melike'yi istedi. Melike'yi vermediler. Gittin de ondan vermediler diye kurdum. Olanca acım, olanca sızım gitmen yüzündendi, bilirdim. Melike'den çok andım seni, ondan, belki her şeyden çok düşündüm seni... Küçüktük, tarla yolunda hışş diye bir kara yılan atılmıştı önümüze. Uzundu, korkunçtu, soğuktu. Dolanıp sarıldı bacağıma.. Yere yıkıldım. Bir anda, nasıl oldu, tuttun koca yılanın boynunu, sıktın, sıktın... Alnında terler vardı, gözlerinde kıvılcımlar, kıvılcımlar. Yılanın ayağıma dolanan gövdesi gevşedi, yumuşadı.. Yılanın ağzından incecik bir kan boşandı. Sonra kaldırıp attın dikenlerin ortasına.. Sarılıp, yola devam ettik.. Unuttum mu sanırsın.. Sonra birgün emmingilin köyüne gitmiştik. Dönüşte karanlık bastı ansızın. Ben şaşırdım, ben korktum. Issız dağların ortasında kurtan kuştan korktum.. Yazı yabanın uğrusundan, hırsızından korktum.. Heybedeki bir parça yufkaya soğanı dürüp bana verdin. Hepsini yedim, sen bir lokmacık almadın. Varıp bir ağacın dibine oturduk. Uyumuşum. Sabaha uyandığımda, hala geceki gibi oturmuş bekliyordun. Bir tek damla uyumamıştın, beni beklemiştin bütün gece, unuttum mu sanırsın.. Sabah hiç bir şey olmamış gibi vurup köye gelmiştik.. Hele unuttum mu sanırsın Yusuf. Yatağa düşmüştüm ölümcül. Hastaydım. İyi olmaz bu demişlerdi, ölür demişlerdi. Herkes ağladı belki, herkes gözyaşı döktü Yunus için, ama senin gibi değil. Bir gece, başucumda oturmuş, kimsesiz odanın ortasında, göğe ellerini

kaldırmış şunları söylüyordun.. Hala aynı sesi duyuyorum Yusuf. Gecemi göndüzümü bürüyen o sesi. «Allahım, kadri yüce, büyük Allah'ım. Yunus ölmesin. Onun yerine benim canımı al.. Beni öldür. Dayanamam.»

Ben ömrüm boyunca o sese vuruldum. O yiğitliğe, o kurban oluşa. O vefaya. İyileştim. Yine gezdik beraberce. Yine başbaşa verip hasım çocuklarla döğüşтік. Döğüldün, kırıldın, beni döğdürmedin, beni kırdırmadın, unuttum mu sanırsın...»

Yusuf'un dudaklarındaki gizli dua, utanmışlık sustu... Ela gözlerinde mahcubiyetin hareleri uçtu.

«Biz dedi. Karındaşım, bize kurban olmasını belletti anam... İstemeden vermesini, ağlatmayıp ağlamasını. Biz doctun ayağında çarık olmayı şeref belledik. Ondandır. Büyütülecek bir şey de yoktur. Sen de yapardın aynıısını...»

«Ben mi Yusuf? Yapabilseydim çekip giden olmaz mıydım? Köyü her şeyiyle sana, Melike'yi sana koyup giden ben olmaz mıydım...»

«Melike bir düş idi Yunus. Ben o uykudan uyanmışım, bak..»

«Bre inansam mı buna...»

«İnanmak, sevmek değil midir Yunus?...»

Yunus utandı... Yusuf devam etti incitmeden. «Allah, uçamayan kuşa alçacık dal verir. Uçsun diye, uçmayı öğrensın diye. Kulunu çağırır, gel der.. Kulu gider, içeceği ağular bal şerbeti olur.»

«Nereye gider?» dedi Yunus.

«Kapısına bre Yunusum. Derdin bile derman keşildiği kapısına.»

«Nasıl gider?»

«Murdar dünyayı üç talak boşamakla... Pasını silerek gönüllerin. Can kulağını açarak. Pervane gibi yanarak oda...»

«O od hiç mi sönmez. Hep yanar mı?»

«Hiç sönmez, hep yanar. Zerreler umman olur.. Ummanlar yüreciğinde çalkalanır. Sarhoşlarsın, bir hoş sarhoşluktur bu... Dünyanın sarhoşluğu değil. Divane olup adını çağırırsın sade. Sadece onun adı vardır söylenilen... Başka adı düşünemezsin... O ad «Allah» dır bre Yunus... «Ya Hû» dur.

«Ya hû...»

«Dosta giden yol. Başka değil. Diken içinde gül ve reyhan. Çöl içinde vaha... Karanlık içinde ay... Lakin o yolda ışık aydan gelmez. Rızık derya ve ummandan gelir. Yunusum...»

«Ya ölüm!?»

«Ölüm o yolda ilahi nurdur bre Yunusum... Vuslattır...»

«Ağır, çok ağır Yusuf... Anlamam zor, ya imkansız ise...»

«Allah diledi mi Meryem babasız doğurur İsayı. Bir asa darbesiyle çatlayıp, yarılp, yol verir derya. Kayalar yarılr çatır çatır, şak diye ikiye ayrılan kayanın ortasından altın sarısında bir güzel, bir nazlı deve çıkar. Salih peygamberin devesi. Rabbim diledimi yel eserken durur, dururken eser; Süleyman Nebinin bir sözüyle. Rabbim diledimi nar nur olur, güllük gülistanlık olur bre Yunusum.»

«— Kimdir söyleten bunları sana, iki yıl önceki Yusuf'u ne ettin?... Kimdir söyleten bunları sana?...»

Yusuf'un yüzüne nur doldu daha bir çok. Hafifce sarardı, titredi... «Allah..» deyip silkindi. «Önce Allah. Sonra onun eşiğindeki Tapduk Emrem. Eteğini tuttuğum, bırakmadığım, bırakamayacağım.»

«Tapduk Emre de kim ola bre Yusuf?...»

«Tekkedeki nur. Serapa nur. Tekkenin başı. Dört bir yanın ışığı. Gönül gülü. Rahmet yeli...

«Bre Yusuf, Benim bağrım şahin yuvası gibi delik deşiktir. Onun delik deşikliğine merhem bulunur mu o tekkede... Dört bir yanın ışığı dediğin o gönül gülü, yaramı onarır mı. Bana beni verir mi tekrar. Selime bend olur mu?...»

«Rabbimin izniyle bre Yunusum... Yağan yağmur tanesi inci olmaz mı. Cansız bir balçıktan Âdem yaratılmaz mı?...»

Yunus babası Koca Hızır'ın iki sene önce Kon-ya'ya gidişini, kapı önündeki Yahya Çelebi'nin Mevlana deyişini, Mevlana deyip ışıklanışını düşündü bir an... İçinde ışıklar belirdi, içinde tül den ince bir sabahın günü doğdu... Duramadı. Dil artık bir şeydâ bülbül... Söyleyen Yunus'un dili, söyleten Allah :

«Dost senin aşkın oku
Key katı taştan geçer
Aşkına düşen kişi
Can ile baştan geçer...

Ariflere bu dünya
Hayal ü düş gibidir
Kendini sana veren
Hayal ü düşten geçer....»

Yerin, göğün, Sakarya suyunun, dolabın, otların, gelinciklerin, papatyaların şaşırması bunadır... Yunus'un tebessümü «hayal-ü düştten geçer» mısrasının sonunadır.. Yusuf'un gözyaşı göklere sığmayan, göklere dolup taşan sevincindendir. Dolabın sevinip hayata dönüşü bu yüzdendir...

İşte Sakarya suyu cümle âleme olup biteni böylece nakletmiştir.

Çopur kayalara, çorak toprağa çiğ yağıyordu.. İnceden bir yel şamdanda yarılanmış mumun gözlerini kırıştırtıyordu. Az açık pencereden içeri dolan yelde bugün bir gariplik, bir sarhoşluk vardı. Baygın gibiydi... Her çiçeğin bin naz ile Hakkı öğdüğü bu sabah vaktinde bir fukara çiçek de Hakkı öğüyor, ağlıyordu... Güzel, ince yüzünde çok ötelerde kalmış bir zamanın hasreti ışılıyordu... Başındaki oyalı yemeni, ayağındaki kırmızı atlas şalvar, sırtındaki uzun, mavi yeleğiyle bir melek gökden inmiş dua ediyordu sanki. Parmakları yarı açık, ufak titreyişlerle gücüne kudretine akıl erdiremediği Tanrısından gizli niyazlarla dayanıklılık, sabır istiyordu. Derdinin incelttiği bedeni üfürsen sır olacak gibiydi. Kaybolup gidecek gibiydi. Yüreğinin çarpıntısı artmış, sızlıyordu. Şamdandaki mum bu nâdide çiçeğin gözyaşına eşlik ediyor tıpr tıpr, yavaş yavaş ağlıyordu. Mumun ağlayışı, gözyaşının süzülüp şamdanın dibinde önce gölekleşip sonra dökülüşü Melike'ye hüznün veriyordu. Hüznün şarkıların en dokunaklısında çoğalıp büyüyordu. Ellerini yüzüne sürdü Melike.. Namaz sonu niyazını bitirmişti.. Yatağına baktı. Hiç bozulmamış, hiç kıvrılıp dağılmamış. Dün gece nasıl idiyse bu sabah da öyle. Genç kız ellerinin titizce düzelttiği yatak sahibini bekliyordu. Sahibi gelmiyor, girmiyor, yününün yumuşaklığına, sabun kadar temizlik kokan yorganın altında düşlerine dalmıyordu. Melike'nin ceylan gözleri süzölmüş, iki gecenin yorgunluğunda ışıyordu. Elleriyle işlediği secadeyi katlayıp yatağın kenarına koydu. Beyaz, uzun tesbihini de. Yavaşça pencere önüne gidip boynunu

büktü.. Saçlarından tırnaklarına kadar bilinmez bir sızı kol geziyor, düşecek gibi oluyordu.. Kirpikleri arasından süzülen yaşlara artık dur diyemiyordu... Az açık pencereden içeri dolan yelin garipliğinde, yuvasından düşmüş minicik bir yavru kuş gibi titriyordu.. Alaca bir aydınlığın sıvanmakta olduğu karşı dağlar olanca ağırlıklarıyla zayıf yüreciğine çökmüştü. Alaca aydınlık alacasından sıyrıldıkça köyün taa dışındaki eski, kerpiç evi gördü. Bacasından tüten yeşilimsi dumanı da... «Nefise anam ocak yakmış...» diye geçirdi aklından. «Nefise anamın ocağını elceğizimle ben yakardım, ben pişirir, ben yapardım aşını. O eski, kerpiç, o yıkılacakmış gibi duran evi gülşen ederdim. Nefise anamın dizi dibinde, başımı dizlerine koyar Yusuf'u konuşurdum. Yeni, güzel, taze bir od, bir ocak töretirdim. Ben böyle ölmezdim, yaşardım o zaman...» Melike düşündükçe, mırıldandıkça sararıyor, hayıflanıyor, ellerini yüreğine bastırıyor, dudaklarını ısırıyordu. Acının devleşmesiydi bu.. Kıvılcımlar birikmiş, kıvılcımlar büyümüş, zümrüt yeşili bir ormanı savrula savrula, döne döne yakıyor, tüketiyordu. Genç bir kız sevdanın en büyüğünde, sekiz mevsim beklediği, düşünüyordu Yusuf'u hayalliyordu... Göz açıp gönül verdiğini, vurulup şaşkına döndüğünü... Esrar gizli olmak gerekmiş. Faş edilmez imiş. Melike esrarını anası dahil hiç bir kimseye, hiç bir canlıya açmadı. İçine döktü zehrini tümnden. İçine döktüğü zehir kezzaplaşmış taze kalbini kemirmeye başlamıştı. Söylenmeyen bir şarkı vardı kulaklarında, şarkı ertiyordu. «Ölünceye kadar diye mırıldandı. Bekleyeceğim. Gözlerim O'ndan gayrısını görmeyecek, toprakda bile... Sevda ağulu ok imiş, sevdanın ağulu oku bu ceylanı da boyasın ala kana. Sevdalı ölmez imiş. Teni

çürüse, teni kurda kuşa yem olsa da. Ölümünden korkan sevdalanmaz ki. Ben ölümünden korkmuyorum, istiyorum onu... Tez gelse, tez alıverse canımı... Tenin bu zehire dayanacak gücü kalmadı...»

Dönüp mumu söndürdü. İnce bir cızırtı, bir ip-lik yanığı kokusu.

Melike tekrar pencereye döndüğünde köyün taa dışındaki eski, kerpiç evden birinin çıktığını; birinin çıktığını değil Yusuf'un çıktığını gördü. İnanamadı. Yusuf'un sırtında bir heybe, elinde bir asa. Yusuf'un halinde bir gariplik, Yusuf yoksul bir Türkmen der- vişi. Yusuf boynunu bükmüş gidiyor. Çiğ yağan bu sabah vaktinde Yusuf geriye dönüp bakmadan, biraz acelesi varmış gibi gidiyor. Buna gitmek denir mi.. Uçuyor gibi çünkü, çünkü ayakları yere değmiyor gibi... Yusuf bir yol dönüp bakmaz mı. Bakmaz mı?! Yusuf ne vakit gelmiş, gelmiş de Melike bir kez ol- sun niye görmemiş... Yusuf ufaldı, ufaldı, ufaldı... Kayboldu tepenin ardında. Melike son nefesinin bo- ğazına dayandığını hissetti. Yüreği sanki çarpmıyor. Sanki dünya yok.. Pencerenin pervazını tutan par- makları gevşedi, gevşedi, kaydı. Düştü. Beyazlık, be- yazlık... Ve sonra korkunç, uzun, hiç bitmeyecek, çe- kip gitmeyecek gibi bir sessizlik. Ölümün sessizliği. Melike; bu fukara çiçek... Soldu. Dudakları ucunda gül kırmızısında bir ince şerit halinde kan. Beyaz oyalı yemeniye aktı. Beyaz, oyalı yemeni gelinciklendi... Sevdalıların ölmediğini, ölümlü dünyaya can verenler nerden bilecek...

Az açık pencerenin pervazına, Melike'nin elinin hemen yanına iki kumru kondu. Dem çekmeye ko- yuldular. Sonra bir iki serçe dönenip kondu pervaza.

Cıvıldaşma değildi sesleri. Ağlamaydı. Çopur kayalara, çorak topraklara yağın çığ tanelerinden biri Melike'nin eli üzerine düştü, parladı.

Şamdanda yarısı yanmış zavallı mumun görebildiği buydu ancak. Sonra mum yeniden, kıyamete kadar ağlayacağına yemin etti. Derler ki o sabah Zühre yıldızı yere inmiş, akşama kadar gizli gizli, sessiz sessiz ağlamış, gecenin karanlığında da göçüp gitmiştir. Yine derler ki o sabah, Melike'nin yere düştüğü vakit'te Yusuf'un aşığı yamacın ardında yeryüzünün şimdiye kadar benzerini duymadığı bir çığlık kopmuş, sonra çığlık yavaşlayıp «Ya Hû» ya çevrilmiş, susmuştur...

1269 yılının soluğu buz kesilen bir şubat günü Eskişehir Konya yolu üzerindeki hanlardan birinin kapıları kapanmak üzere iken genç bir adam içeri girdi. Yontulmuş taşlardan yapılmış hanın devasâ gövdesi bu soğuk şubat akşamında olanca yorgunluğuna rağmen onu bağrına bastı.. Surunun üzerindeki nakışlar birdenbire bastırarak karanlıkta silinip gitmişti. Ağır, demir kapı gıcırtyla kapanmış, civarındaki iki üç ev de telaşın tükendiğini bilip sessizliğe dönmüştü. Telâs; sabahın erken saatlerinde açılan han kapısının gıcırtyısıyla birlikte başlar, akşama kadar durup dinlenmeden devam ederdi. Nereden, niçin geldiği belli olmayan yüzlerce insan akşama kadar hanı doldurur boşaltır, o geceyi orada geçirecekse kalır, geçirmeyecekse kapılar kapanmadan çekip giderdi. Yaza mahsus eyvanların, çardakların, gölgeliklerin bulunduğu handa kışa mahsus odalar ve hayvanlar için ahırlar vardı. Ayrıca hamam, küçük bir hastane, lazım olan ilaçlar ve konuğa her zaman için hazır, sıcak yemekler vardı. Anadolu'nun yılan yılan uzayan yollarında garipelerin, yoksulların, gezgincilerin durup dinlenebileceği, karnını doyurabileceği, tehlikelerden uzak, rahat bir uyku uyuyabileceği hanlardan birisi de Eskişehir Konya yolu üzerindeki bu handı...

Kapılar kapanmak üzere iken içeri giren genç adam ürkek ürkek etrafına bakınırken, soğuktan eli ayağı buz kesmiş, bir sıcak oda, bir kase sıcak çorbanın hayaline dalmışken kolunu tuttu birisi. Dönüp baktı. Yüzü aydınlık bir tebessümle sevimlileşmiş, başında kocaman sarığı, sırtında kendisine çok bol gelen cübbesiyle ihtiyar bir adam... «Safalar getirdin oğul...» dedi... Buyur odaya geçelim... Hava ayazla-

dı. Dışarda beklemeye gelmez... Allah yazıda kalana yardım etsin gayri. Buyur...»

Genç adam rahatladı. Tedirginliğini atıp ihtiyarı takip etti. Hanın ortasındaki eyvanı geçip sola döndüler. İhtiyar adam tam köşedeki odanın kapısını açtı girdiler... Oda büyüktü, sıcaktı. Odada beş altı adam daha vardı. Sofraya oturmuş, yemek yiyorlardı. Onların girdiğini görünce, önce yeni gelen gencin yüzüne, sonra ihtiyara baktılar. İçlerinden yaşlıca olanı selamlarını aldı, sofraya buyur etti. Oturdular. Genç adam çok acıkmış olmasına rağmen ağırdan alıyor, sessizce yiyordu. Sıcak çorbanın boğazından inışı, ısıtışı. Kızarmış taze ekmeğin keyfi. Genç adam lokmalarını yutarken gözünün ucuyla etrafına baktı. Büyük odanın tavanı kubbeliydi. Öbür köşede bir ocak vardı. Ocakta kalın kütükler çatırdayarak yanıyor, içeriği ısıtıyordu. Karşılıklı iki duvarın kenarına minderler sıralanmış, bir köşeye yataklar yığılmıştı. Yerde kimbilir hangi parmakların, kim bilir ne kadar zamanda dokuduğu alı bol, mavi, yeşil, sarı çiçeklerle süslü kıymetli bir halı vardı. Duvardaki kandilden bol bir aydınlık dökülüyor, içeriği gündüze çeviriyordu. Kandilin sağ tarafında yıllar önce buralardan gelen bir kervanın sahibi tarafından hana hediye edilmiş, altın yaldızla yazılmış bir levha asılıydı... Levhada yazılı kelime-i tevhidin usta bir sanatkâr tarafından hazırlandığı belliydi. Çerçevesi sedef kakmalıydı, kandil ışığında pırıl pırıl parlıyordu. Odanın içi tertemizdi. İnsana bütün yorgunluklarını unutturuyor, sakinleştiriyor, huzura çağırıyordu...

Genç adamın dikkati ilk önce bunlara çevrilmiş, sonra sofrada sessizce yemek yiyen yolculara. Kendisini getiren ihtiyardan başka beş kişiydiler. Birbirle-

rini daha önceden tanıyıp tanımadıkları hemen anlaşılmıyordu. Belki beşi de ayrı ayrı yerlerden, ayrı ayrı zamanda gelmişlerdi. Belki beşi de birlikte yolculuk ediyordu. Kılık kıyafetlerindeki ufak tefek farklar birinci ihtimali kuvvetlendirmekteydi. Genç adamın hemen sağında oturan kişi ilk girdiklerinde selamlarını alan yaşlı adamdı. Yaşanmış uzun yıllar alınırda çizgi çizgi oyulmuştu. Uzun, kemerli burnu, küçük siyah gözleri vardı... Halinde aşık bir durgunluk, yorgunluk, bezginlik okunuyordu. Kıpırdanışları huzursuzdu. Sık sık başını sallıyor, belki başi kendiliğinden sık sık sallanıyordu. İncecik boynu yaşlı bir ağacın gövdesi gibi kabuk kabuktu, esmer derisi çatlamış, kırıkmıştı. Onun yanında oturan biraz daha genç, biraz daha sevimliydi. İri kıyım bir vücudu vardı. Kocaman elleri, kocaman, uzun saçlı başı, kocaman vücuduyla daha çok bir devi andırıyordu. Diğerleri bu iri kıyım adamın yanında ufacık kalmaktaydılar. Üçüncü adam, belki çocuk; vaktinden önce gelişmiş, vaktinden önce irileşmiş. Pazuları sert, yüz hatları gergin, uzunca boyunlu biriydi. Üstündeki elbiseler yeni ve parlakdı. Yüzünde yaşanmış zengin bir hayatın izleri vardı. Bıyıkları yeni terlemeye başlamış, büngüldemeye hazır bir su doluluğunda, baştanbaşa kıpırtı ve hayat dolu bir gençti. Sık sık kuşağına, kuşağının içindeki gizli nesneye bakmakta, büyük bir iştahla çorba içmekteydi.

Dördüncü adamı iyice süzmeye fırsat kalmadan yemek bitti. Odaya beraber girdikleri ihtiyar, yavaşça ellerini kaldırıp duaya başladı. Başları yerde, gözleri yarı kapanmış bu içli duaya amin dediler. Allah aç kalan kullarını bol rızıklarla şenlendirsin, rızıkı çok olan kullarını doğru yoldan ayırmasın-

dı. Dua bitiminde fatihalarını okuyup kalktılar. İhtiyar adam yavaş yavaş sofrayı kaldırdı. Sonra ibrik ve leğen getirdi önlerine. Birer birer abdest aldılar. İşle-
rinden ikisi abdest almayıp, ocağın başında fısıldaş-
maya başladılar. Genç adamın süzmeye fırsat bulama-
dığı kimselerdi. Birisi dal gibi uzun, kara, kuru bir
Ermeni, diğeri inadına hantal, ağır, kısa boylu bir
Rumdu. Fısıldaşmaları Rumcaydı. Duyulmuyordu.

Seccadeler serilip akşam namazı kılındı. Birin-
ci ihtiyar imam, ikinci ihtiyar müezzindi. Namaz
sonunda iri kıyım adam umulmayacak kadar güzel
bir sesle «Lev enzelnâ...» diye başlayan ayetleri oku-
du. Boyunları yana bükülmüş, gözleri dolmuş, büyük
bir huzur içinde ibadetlerini bitirip kalktılar. Duvarın
kenarındaki minderlere çöküp, sırtlarını çuha kaplı
yastıklara dayayıp oturdular. Kısa süren bir sessizlik-
ten sonra birinci ihtiyar son gelen genç adama dönüp
seslendi :

«Adını bağışlamadın daha oğul. Nereden gelir,
nereye gidersin?...»

Sorusuna herkes dikkatle cevap bekledi ihtiya-
rın. Genç adam mahcubiyetini gizleyemeden :

«Adım Yunus'dur ağam, dedi. Sarıköy'den geli-
rim.. Muradım Konya'ya gitmekdir..» Rum ve Erme-
ni bakiştılar.

«Konya'dan gelmekteyim», diye söz aldı iri kıyım
adam. Konya bir çifit kazanı gibi kaynamaktadır
oğul. Konya'da kıyamet pazarı kurulmuştur. Kötü-
lükler ,yolsuzluklar almış yürümüşdür...»

«Daha aşağıları farklı mı sanırsın?» diye söze ka-
rıştı ikinci ihtiyar. Daha aşağılar, Horasandan Bağ-

dat'a, Bağdat'tan, Erzurum'a, Sivas'a, Konya'ya kadar, daha aşağıları da çift kazanıdır. Moğol'un basıp geçtiği toprakda ot yeşermez oldu. Bir göç almış yürümüş batıya. Konya'dan daha beriye akan bir başıboş göç bu. Nerede duracağı bilinmez. Allah encamımızı hayır etsin...»

Birinci ihtiyar göz ucuyla ocağın başında oturup fısıldaşan yabancılara baktıktan sonra : ..

«Yeni bir kervan gelmiştir bugün hana» dedi. Malatya'dan geldik derler.. Çoluğu çocuğu, genci yaşlısıyla yirmi otuz adam. Geceyi handa geçireceklermiş. Buyurduğun gibidir. Buralara az değmiştir Moğol ayağı. Millet selameti batıya kaçmakta bulmuştur. Konya'nın hali de dumandır doğrusu. Rahmetli, koca Sultan Alaaddin Keykubat'ın vefatından sonra bir beylik davası almış yürümüş. İş nereye varacak bilinmez. Konya'nın tek ışığı kalmıştır sönmeyen, Konya'yı sadece o kandil ısıtmaktadır..»

Hepsi de Konya'yı ısıtan tek kandilin Mevlana olduğunu bilmişti. Boyun büktüler...

Birinci ihtiyar «ben dedi, ağaları odalarına götüreyim, yorgundurlar, dinlenmek isterler..»

Ocağın başındaki Rum ve Ermeniye döndü. Rumca, kalkıp kendisini takip etmelerini, yatacakları yerin başka bir oda olduğunu anlattı. İki adam bu işten hiç memnun olmamış gibi somurtup kalktılar. İhtiyar adam önlerinden çıktı. Açılan kapıdan bıçak gibi keskin bir rüzgâr doldu içeri. Sonra uğultuyla, fırtınayla gelen, yağması dinmeyecekmiş gibi kızgın kar taneleri. İhtiyar kapıyı kapattı.

«İyi etti» dedi İri kıyım adam. «İyi etti, çıkarıp götürdüğüne, ar, edep bilmez bu kara dinliler. Yapmadıkları kötülük kalmamıştır. Fırsat bu fırsat der çalar çırpalar. Mevla onların eline düşürmesin. Ertuğrul derler bir bey var imiş bu taraflarda. Durmadan Bizans gavuruna yüklenirmiş. Bu yanda post kavgasında, birbirinin boğazına sarılmış bizimkiler. Oğuzun Kayı aşiretinden bu Ertuğrul Bey Bizansa vurmuş. İşin en akıllıcası bu gibi gelir bana..?»

Bıyığı yeni terlemeye başlayan gencin gözleri ışıldadı. Yağız çehresine bir pırıltı kondu. Zor tuttu kendisini. Kendisini tutamasa, boş bulunsaydı.. «Bre ben Ertuğrul Bey yiğidin...» Gerisini kendine bile söylemekten sakındı. Ne olur ne olmazdı. Elin adamı içinden geçenleri gözünden bile okuyuverirdi. Şöyle iyice yerleşti mindere. Yunus onun Ertuğrul Bey sözü üzerine birdenbire gözlerinin ışmasını sevdi, beğendi. Ertuğrul Bey adı, nedendir bilinmez, onun da içini ısıtmıştı. Bu Ertuğrul dedikleri beğ, hemen bütün hanlarda, yolda yolakta adı söylenen bir civan yiğit idi.. Beli bükülmez, dini imanı sökülmez bir yiğit kişi ki, çekmiş çevirmiş, hale yola koymuş Kayı aşiretini. Başı sıkışan onun sınırları içine girer imiş. Şeyh Edabali ile de dost imiş derler.

İri kıyım adam minderin kenarına ilişmiş, eli dizleri üstünde, boynu bükük düşünmekte olan Yunus'a seslendi :

«Hiç konuşmazsın bre gardaş, nedendir?» diye sordu. Sözün gümüş, sükutun altın olduğunu bilenlerdeniz, velakin yeri geldiğinde susmak da kusur sayılır...»

«Yeri gelmiş midir ki?» diye soracaktı Yunus. Soramadı, tebessüm etti sade.

Yeni yetme genç adam kalkıp ocağa odun attı. Odunlar tatlı hışırtılar çıkartarak tutuştu. İhtiyar yerinden kalkıp ocağın başına vardı. «Üşüyorum..» dedi... «Şubat azıttı bu yıl. Yollar kapanmasaydı bari...»

«Yollar kapanır mı ki?» diye sordu yeni yetme genç. Sorusunda aşık bir korku vardı. Belki korkudan öte bir şey. Hadi yollar kapanırsa, hadi güne kadar Karaman'a varıp yetemezse?!

«Kışın yaman olacağı başından belliydi» dedi ihtiyar. Yol da kapanır, yolakta... Karın uğultusu hanı sarsmakta duymaz mısın?...»

Yeni yetme genç hayıflandı.

İri kıyım adam Yunus'un yanına varmış, onu konuşturmak için konuşmaya başlamıştı. Yunus'un yüzündeki gizli kedere ol görüp bir anlam veremiyor, yirmibeş yaşlarında gösteren bu adamı deşmeye çalışıyordu...

«Konya'ya giderim» dedin.. Konya'da ne edeceksin bre oğul bu kışta kıyamette..» dedi.

Yunus «Okumak isteriz» diye mırıldandı. Tahsilimizi tamam etmek isteriz. Duyduk ki Konya'da büyük âlimler vardır. Dizleri dibine çöküp ilim tahsil eyleyeceğiz...»

Üçüde tekrar, dikkatlice Yunus'a baktılar. Yunus'un konuşmasında kitap düzgünlüğü, Yunus'un dilinde alışılmışın dışında bir güzellik var. Üçü de Yunus'u sevdiler.

İhtiyar adam «Kime gideceğini bilir misin? diye sordu... Konya'da ilim deryası erenler vardır. Lakin kişinin kimin dizi dibine oturacağını bilmesi gerek...»

Yunus «Elbette bulunur birisi dedi. Herhalde elimiz boş dönmeyiz...»

«Gidenlerin eli boş döndükleri de olur hay oğul diye devam etti ihtiyar.. Karaman yolu üzerinde bir eski cami vardır; Konya'nın çıkışında. Eski caminin bir imamı vardır. İhtiyar, kırçıl sakallı, uzun boylu bir adam. İlk on a gitsen. Seni kapısından boş çıkarmaz sanırım. Adı Server Ağa'dır.. Gönlü dolu bir kutlu kişidir. Dağarcığına yedi iklimin ilmini doldurmuştur. Konya onu bilmez belki lakin o da bilinip tanınmayı istemez...» Yunus'un içini tarifsiz bir sevinç bastı. Şimdi gideceği Danişmendi biliyor. Bu devasa hanın bu büyük odasında şu ihtiyar adam ne iyi etmişti de bir isim vermişti kendisine. Varır, kapısını çalar Server Ağanın.. Başını eşiğine dayar. «Ben der, ben fukara bir Yunusum. Adını duymuş, kapına gelmişim. Muradım ilim tahsil eylemektir.» der.

Yollar kapanmasaydı bari, kapanmasa da hemen yola çıksa. Varıp erişse Karaman yolu üzerindeki eski camiye...

Yatsı namazını da birlikte kılıp yattılar. Ocağa son kez atılan kalın meşe kütükleri çıtırdamaya başladı... Yeni yetme genç başını yastığa koyar koymaz uyudu. İri kıyım adam uyudu. İhtiyar bir iki dönen-dikten, öksürdükten sonra uyudu. Yunus uyuyamadı. Geçip gitmiş yıllar, birbirine karışmış, kördüğüm olmuş, beynine dolanmıştı. Çöz çözebilirsen. Parça bölük milyonlarca hayâl, milyonlarca düşünce. Sonra boşluk, sonra yine karışmışlık. Babası. Babasının ak

•olmuş sakalı.. Yerde bir ceset, cesedin gözünde gezen, gözünün suyunu emen kara küçük bir sinek.. Alıç ağacı, mezarlık, Melike, Yusuf.. Saatlerce süren bu tayfun dinmek üzere iken ufak bir gürültüyle dikkat kesildi. İhtiyar adam yavaşça yatağından kalkmış, üzerinden yorganı açılmış yeni yetme gencin üstünü örtüyordu. Bir baba şefkatinde. Yeni yetme genç uyuyordu. Sonra ihtiyarın diz çöküp oturuşu.. Uzun, çok uzun duası. Bir ara dalar gibi oldu Yunus. Sonra tekrar bir gürültü duydu.. İri kıyım adam yatağına oturmuş, gözleri kapalı, sayıklıyordu. Fısıltı halinde sesler. İri kıyım adam az sinirli bir sesle karşısındaki kadına kızılıyordu.. «Ben, diyordu bre Hatun, ben dört duvarın arasında sıkışıp ölmez miyim?. Beni dört duvar boğup atmaz mı sıkıp da. Gitmem gerek, başıma ne gelecekse yazıda gelsin bre Hatun...»

Sonra yavaşça yatağa düşüp, incecik horluyarak uykusuna devam ediyor. Ocağın ateşi duvarlarda garip şekillerle oynasır, kandil hafiften ipilerken Yunus da uyudu...

«Bizim artık sana öğreteceklerimiz bitmiştir hay oğul.. Lakin bizim bildiklerimiz umman içinde bir katre bile değildir. Var dilediğin yere git. Şam'a in. Bağdat'a uğra...» demiş ve kapıdan geldiği gibi sessizce süzülüp çıkmıştı.. Bakışları ilk gördüğü günün dost bakışlarıydı yine.. Konuşması ilk gördüğü günün sıcaklığında. İlk gördüğü tam dört yıl önceydi.. Dört yıl önce fırtınaların uğuldadığı, karların tozduğu, soğuğun diş diş vücuda geçtiği bir Mart günüydü.. Sonra kar dinmiş ayaz basmıştı. Bozkırın ayazı hançerdi, doğruyordu.. Kapıyı vurmuş, kapıda biraz beklemiş, beklemesini bitmeyecek sanmış, nefesi daralmıştı. Kapı açıldığında görmüştü O'nu.. İhtiyar bir adamdı. Yüzünde garip bir vakar, bir olgunluk, bir taş ağırlığı. Siyah beyaz karışımında sakalı, başında büyük sarığı, sırtında siyah bir cübbesi vardı. Elinde, cübbesinin geniş yeninden sarkmış Necef taşından, iri taneli bir tesbih.. Selamını almış, içeri buyur etmişti... Sonra yaşlıca bir kadının getirip önüne koyduğu tepsi, tepsideki yemekler, O'nunda yanına oturuşu, yiyormuş gibi görünüp yemeyişi...

«Tanrı konuğusun, demişti.. Yorgunsun, yatağını açsinlar. Ben namaza çıkacağım...» Silkinip kalkmış «ben de gelsem...» demişti. Bir abdest alıp gelsem.. Aynı yaşlı kadın ıbrık getirmişti.. Abdest alıp çıkmış-

lardı... Mart ayazı eriyor, azalıyor gibiydi. Akşam namazına durdular.

Dört yıl önce yine akşam namazına durmuşlardı, az önceki akşam namazı gibi.. Namazdan sonra hâce-tini anlatmış, «ben dizinizin dibine çökmeye gelmişim. İlim tahsil eylemek isterim. Namınızı duydum bir handa...» demişti.

«Nam Allahındır..» diye fısıldamıştı ihtiyar. «Övgü O'nadır...»

Dört sene sonra da aynı şeyleri söylemişti. «Bil-diklerimiz umman içinde bir katre bile değildir..»

Tevazu hücrelerinin süsüydü. Riyaset peşinde koşmuyordu, tanınmak, bilinmek, öğülmek istemiyordu. İlim mi tahsil edecekti kendisinden, buyursun etsindi, yalnız bir tek şey istiyordu ondan; ihlas...

Yunus istediğini vermişti. Verdiğini, memnuniyeti-ni yine onun sözlerinden anlamıştı. «Bizim artık sana öğreteceklerimiz bitmiştir hay oğul..»

Bu hem Yunus için bir büyük şeref, hem acı bir ayrılığın cümlesiydi. Demek, yine yollar, yollar...

Eski camiin bu fazilet abidesi imamından ayrılmak, nasıl anlatsın, nasıl desindi ki.. Zordu.. Tek kelimeyle acıydı.. Kendisine bir harf öğretilene köle olması gerekirse insanın, Yunus'un Server Ağa'ya milyarlarca kerre köle olması gerekirdi. Server Ağa bildiği ne varsa, cömertçe, bir tek kırıntısını bile unutmadan anlatmış, öğretmişti.. Bu kutlu ticaretten memnundular.. İkisi de. Çünkü eski camiin imamı bu Türkmen genci gibisini görmemişti şimdiye kadar. Şunca yıllık ömründe görklü Tanrı, nihayet mirasını devredeceği

bir adam göndermişti kendisine. İki oğlu vardı nasipsiz, fukara. İki oğlu da ellerinin tersiyle, yana yakıla uzattığı içi ilim dolu sandığını itmişlerdi. İçi ilim dolu sandığını dört yıl sonunda bu yoksul Türkmen genci kucaklamıştı. Artık ölse de gam değildi. Ya dört yılın Yunus'a verdiği.. Belki her şey.. Küçük, az karanlık, demir parmaklıklı hücresinde anlaşılması en zor dersleri ezberlemiş, kavraması en güç meseleleri öğrenmiş daha şimdiden parmakla gösterilmeye namzet bir âlim kişi olmuştu.. Doymak bilmeyen zihni, yorulmak bilmeyen vücudu, yılmak bilmeyen azmiyle dört yılın içine Server Ağa'nın ummanda bir katre bile değil dediği bildiklerinin tümünü doldurmuştu...

Şimdi gitmesinin zamanı gelmişti. Ayrılık bir nefes kadar yakınlaşmıştı. Kapıdan süzülüp çıkan hocasının ardından düşüncelere daldı.

Nereye gidecekti? Şam'a inmek, Bağdat'a uğramak, daha başka ilim merkezlerini dolaşmak.. Ummandan bir katre edinmek.. Hayatı güzelleştirmek uğruna çile çekmek, kafa yormak. «İlmin evveli soğandan acı, sonu daha tatlı baldan» demişlerdi. Baldan tatlı sonu yakalayabilmek, mümkün mü?.. Lakin bir karınca var. Minicik ayaklarıyla Kâbe yollarının tozuna, kumuna, rüzgârına karışmış giden.. «Gide-mezsın ki» demişler. «Yolunda ölürüm ya» demiş...

Dört yıl süren cehdin sonu, dört yıl içinde hergün biraz daha büyüyen yarayı da neredeyse kangrenleştiriyor.. Yara niçin kapanmak bilmez?! Niçin dinmez bu tükenmeyen yağmur?

«Dört yıl ulu Rabbim... Can kuşu kafesini parçalasın ya. Sussun ya içime zehir kusan ifrit. Dört yıl ulu Rabbim..»

Yunus'un iniltisi taşı parçalar, toprağı çatlatır, dağları devirir de kendine geçmez. Oyma rahlenin sağında solunda yaprakları sararmış, yazıları silikleşmiş risaleler, taş basmalar, ciltler, kitaplar, kitaplar. Dostları, sırdaşları, can gözleri.. Sadece donuk, sadece sessiz bakmaktalar... Onları sarıp sarmalamış, onlarla uyuyup uyanmış, onlarla konuşmuş. Herşeyi söylemişler, iyi, güzel, büyük olan her şeyi... Lâkin neden, niye?.. Yunus'un içine zehir kusan ifrit can vermedi.. Dört yıl, hergün vurduğu, kahredercesine vurduğu, elini yüzünü kana boyadığı ifrit. Eli yüzü kan içinde sırtan, alay eden, küçümseyen ifrit. Yunus'un yüzü incelmış, süzölmüş, sarılaşmış... Yöruçu, derman kesici bir boğuşma bu.. Yunus'un iri gözleri çukurunda ağlamaklı, elmacık kemikleri fırlamış. Derisi kemiklerinde zar...

Uykusuz, uzun geceler boyu kavgası içinin susmayan, çıldırtan ifritiyle.. İfrit kibrin, benlik duyğusunun, enenin ifriti. Kısaca nefsin.. Elinde balyozlar. elinde ucu kanlı, dikenli topuzlar.. Küçük odanın kuytu bir köşesinde, kitabına dalmış, dünyayı unutmuş iken aniden onun çığlığını duyuyor Yunus.. Orada hiç görünmeden duran, gözlerini gözüne dikmiş bakan, çirkin, utanmaz, hain bir varlık nefis.. Yunus'un susuz, çatlak, kavrulmuş dudaklarında inilti. «Sen, lanetlenmişsin, çık odamdan, bırak yakamı...» Sonra bitip tükenmeyen, kulakları sağır eden bir kâhkaha.. Küçük, az karanlık hücreesine inat, geceye göndüze, kitaplara ve Yunus'a inat bir kâhkaha.. Yılan ısığında bir ses «Dışarıya çık Yunus, insanların arasına gir. Hayat orada. Ölümsüzlük orada. Bakışlarını o gürültüler, o keyifler ısıtacak ...Orada şan, şöhret ve mansıp var. Orada önünde el pençe divan duran, dudak-

ları kızıl bir iştihayla çağırın kadınlar var.. Orada her şey var.. Kapıp koyuver kendini. Haşhaşın tüt-süsüne ko vücudunu... Her şeyi, her şeyi unutacak-sın orada.. Ne anlaşılması ağır cümleler, ne bu dara-cık hücre.. Pencereyi, kapıyı kır. Dışarı fırla... Ken-dini unut ki varlığını anlayasın. İki günlük dünya bre!..»

Yılan ışığındaki ses bazı geceler sabaha kadar sürer, Yunus'un beyni çatlar, damarları gerilir kopar-casına... Kalkıp kapıya varır, kapıyı açar. Konya'ya doğru çevirir bakışlarını. Konya'daki buğulanış. kıpırdanış görür, kokuyu duyar, çılgınlar gibi çağır-an süflü bir hayata bir iki adım atar, sonra müthiş titremeler arasında geri dönerdi... Hocası farkında de-ğilmiş gibiydi ya, şüphesiz bilmekteydi, duymaktay-dı kavgasını. Ama, susmuş, bu hususta çok az şeyler söylemişti. Sarıköylü Türkmen genci sözünü kendine geçirmezse eğer, başkası ne diyebilirdi. Kişinin na-sıhati kendi dilinde değil miydi?

Yunus'un içinde çoğalan fırtına bu akşam biraz dinmiş gibiydi belki. Belki de pusuda, vaktini gözlü-yordu.

Yunus yarın gidecek. İçinin ifritini öldürmeden, savaşı devam ederek. Başka kapıların eşliğine sürecekt-yüzünü.

İçinin ifriti hangi eşikte can verirse, kendi de orada can verecek. Karar dönmemesiye alınmış.

Yatsı namazını kılmak için abdest tazeleyip, ca-miye yürüdü. Hücresi ile cami kapısı arasındaki kı-sa mesafe çok, çok uzamış gibi geldi Yunus'a. Server Ağa sarığını giymekteydi. İşareti üzerine minareye

yürüdü. Merdivenleri çıktı. Elindeki kandil döne döne çıkan, kıvrılan merdivenleri ısıtıyor. Şerefeye vardı Yunus. Dört sene içindeki dördüncü ezanı bu. Ona dördüncü kere minareyi göstermişti Server Ağa. Şerefeye de soluklandı Yunus. Kandili bir kuytu yere koydu. Laciverd bir gökyüzü, pırıl pırıl ışılan yıldızlar, hilalden dolunaylığa dönmüş bir ay. Ötede ağır, hantal vücuduyla Konya. İpileyen, göz kırpan ışıltısıyla Konya. Dünyanın dört bucağından gelip konmuş, çeşitli dil, çeşitli renk, çeşitli tavırda binlerce insanın sığındığı, ocağında ısındığı Konya...

Yunus başını yıldızlara çevirip ezana başladı... Acılı, derin, belki hiç duyulmamış bir ses yankılandı boşlukta... Gecenin içine ağıp dağıldı... Yankılandı, sürdü... Belki cümle alemin durup dinlediği ezan bitiminde son tekbirler sırasında ağıladı Yunus. Ses gözyaşına karışmıştı.

Server Ağa diz çöküp boyun kırdığı mihrab önünde Yunusun ezanını dinledi. Bu kadar yanık, bu kadar içli bir ses. Ondaki ayrılacak Server Ağa, bir başka çaresi de yok. Yavaşça kalkıp namaza durdu... Duanın bitiminde camiden son çıkan yine ikisi oldu. Server Ağa eğilip fısıldadı kulağına: «Yunus, oğul dedi. Son gecendir, Mevla izin verirse eğer hergün adını duyduğun Mevlana'nın önüne çıkma zamanın gelmiştir. Bu gece onun konuğusun. Gidelim.»

Mevlana'nın konuğu olmak.. Yunus'u baştan ayağa bir ter bastı.. Ürperdi, korktu.. Bilinmez, tuhaf bir korku bu.. Dört yıl boyu yüzünü göremediği Mevlana'ya bu gece mihman olacaktı demek.? Korkusuna sevinç, sevincine telaş karıştı. Tuttu eteğini hocasının

öpüp başına koydu. «Haberli midir Mevlanamız?» diye sordu. «Geleceğimizi bilir mi?» Server Ağa tebesüm etti.. «Meraklanma hay oğul dedi, bilir elbet...»

Mevlana dergahının kapısı.. Server Ağa ve Yunus.. Sonra alabildiğine aydınlık, nur., Sabah ezanına dek süren doyumsuz bir sohbet.. Yunus'un susup dinleyişi.. Mevlana'nın dudaklarından çıkan her cümleyi beynine nakışlayışı. Bazı gözyaşları, bazı tebesüm, bazı sevinç, bazı keder.. Hayatın yaşanabilecek bütün duygularını bu kutlu dergahta yaşadı Yunus... Sarhoşladı.. Konya'yı ısıtan bu mübarek kandilin yüzüne bakmaya doyamadı. Mevlana serapa ululuktu, büyüklüktü, tevazuydu.. Sanki konuşmuyor, sanki sesi bir başka iklimden duyulan su sesi.. Öylesine sarıp sarmalayış, kendinden geçiriş.. İki defa göz göze geldiler Yunus ile.. Yunus'a bakan gözlerinde sevinç vardı Mevlana'nın, beğenmişlik ve hatta, belki bir az gıpta vardı.. Yunus'un boyun büküşü, sessizliği, içinin yangını; her şeyi Mevlana'ya ayan olmuş gibiydi. Yunus'u titreten, yüzünü kızartan, kıvrandıran da bu.. Dünyayı kucaklayıp, göğsünde uyutuvorecekmiş gibi duran Mevlana önünde saatler saniyeler kadar kısaydı. Vuslat tükeniyordu. Vakit geliyordu. Müezzin sabah ezanına başlayacaktı. Müezzin sabah ezanına başlamadan, o başladığı anda biten son sözlerini söyledi Mevlana.. Sözleri ölüm üzerineydi, ölüme dardı :

«Ölüm gününde tabutum giderken görürsen, bu dünyanın derdiyle dertlendiğimi sanma. Cenazemi görünce ayrılık, ayrılık deme; benim buluşmam, görüşmem, o zamandır. Beni mezara koyunca elveda, elve-

dâ demeye kalkma; çünkü mezar, cennetler topluluğunun perdesidir. Mezar hapishane gibi görünür ama rûhun kurtuluşudur o. Hangi tohum yere ekildi de çıkmadı? Niçin insan tohumu hakkında yanlış bir düşünceye düşersin? Hangi kova kuyuya sarkıtıldı da dolu çıkmadı? Can Yusuf'u niçin kuyudan ziyan görsün, feryad etsin? Bu yanda ağzını yumdun mu, o tarafta aç; artık senin hay huyun, mekansızlık boşluğundadır...»

Yunus ve Server Ağa geri döndüklerinde Konya yeni bir güne uyanıyor, kıpırdanmaya, çalkalanmaya, hareketlenmeye başlıyordu.. Konya kapılarından girenin çıkanın ne haddi vardı ne hesabı...

Küçük hücresinde eşyalarını yavaş yavaş topladı Yunus.. Eşyasının olancası iki gözlü heybesini dolduramamıştı. Geldiği gün ne ise o... Çıktı, Server Ağa'nın odasına geçti. Selam verip oturdu. Diğer mol-lalar da halka olmuş oturmakta idiler. Az sonra ders başlayacaktı.. Herkes Yunus'a bakıyordu. «Bugün Yunus'un vakti dolmuştur. Gidecektir. Bilinmeli ki her gelen gider, her konan göçer. Can Allah'a emanettir. Emanete hıyanetlik olmaz. Yunus'u sevmiş, bağrımıza basmışızdır. Yunus içinizde yaşayacaktır. Yunus daha başkalarının içinde de yaşayacaktır izin verirse Tanrı. Biz ona hakkımızı helâl etmişizdir. O da helâl etmekte midir hakkını?..»

Yunus'un gözlerinden yanaklarına süzülen yaşlar, sınısacak, «Hakkın olancası sizindir hocam. Bizim ne hakkımız ola.. Varsa eğer helâl ola tümünden. Madem ki gitmek görünmüştür.. Sağlıcakla kalın diyorum. Kalanlara selâm olsun.. Görklü eşîğinizi unutmayacağım. Allahâısmarladık.»

Hep birden kalkıp uğurladılar Yunus'u. Onuz gittikçe ufalan vücudunu, kaybolana kadar izlediler. Yunus, yolun tümseğinde kaybolunca yine sessizce, vücutlarının bir parçasını yitirmiş gibi, şaşkın, odaya geçtiler.. Server Ağa besmele çekip dersine başladı..

Uzayan, uzayan, bitmeyecekmiş gibi uzayan yollar... Yürüyen, konan, göçen insanlar... Dağ başları, uğultular, sesizlikler, naralar... Ötüşen keklikler, çağrışan kargalar, seken ibibikler.. Sümbüller, fesleğenler, süsen çiçekleri. Bazı çakır dikenler, deve dikenleri, keskin, parçalayıcı otlar... Alabildiğine uçurumlar, köpürmüş seller.. Hanlar, hamamlar, tekkeler, hangahlar. İlim merkezleri; Doğu Anadolu illeri, Erzurum, Erzincan, Diyarbakir. Sonra Bağdat. Kafkas illeri, Azerbeycan.

Geçit vermez dağlar, kuş uçmaz kervan geçmez çöller... Yol, yol, yol... Hep yol...

Bir garip, bir yoksul, bir fukara adam.. Sırtında heybesi, heybesinde kitaplar, bir iki lokma ekmeği.. Eşiğine yüz sürdüğü kapılar; insanlar, insanlar.. Görüp tanıdığı, sevip beğendiği, övüp yücelttiği, yerip kınadığı insanlar.. Birbiri peşine takılan, geçip giden haftalar, aylar, yıllar, kor bir hasret, acımasız gurbet duyguları; gariplik, gariplik. Dönüp dolanan, dolanıp dönen bir gezgin adam.. Suskun, ağlamaklı, içli. İçinin ifritini hala öldüremeyen yoksul... Ağlayan, sızlayan Yunus... Dolup taşan dağarcığına dünyanın ilmini doldurmuştur. Sor, neyi sorarsan sor, bilecek. Oturduğu her rahle başından dolu ayrılmış, her alimden ilim öğrenmiş, öğrenmiş, sorulunca anlatmış.

Lakin.. Niye, niçin içinin ifriti  lmemiş? Niçin hala ölümden korkar, niçin hala bu kuşku, bu vesvese, bu t kanmışlık...

Sarıköy bir silik, bir uzak hayal. Sarıköy yok, hiç bir şey yok. Sadece yollar var. Urganımsı, yılan sı yollar..

Kurumuş, kadid olmuş Yunus.. İncelmiş, incelmiş.. Yıl 1276... Görklü nazarlı Mevlana'nın d ğ n m dediğı  l me kavuşalı tam   yıl olmuş.. Mevlana ölümüne d ğ n m der. Yunus ölümden korkar. Hey bre yalan dünya. Yalan, yalan olmasına amma niye onu sevmekte Yunus. Yalan sevilir mi?. şaşkın, perişan, yıkılmış.. Canavarlaşan pişmanlıklar, devleşen korkular, ıstıraplar, yakıp yıkmaya hazır ölüm duyguları, keder, acı, sancı... Bir yılanın debrenişinde sancı... G n doğar, gün batar, aranılan gelmez, aranılan yok... Aranılan ne? Can, aydınlığı  zleyen Kerem.. Can Leyla'ya muhtağ Mecnun... Yunus'un k l ng  m  var ki dağları paralayıp da erişsin şirin'ine. Bre Aşlı  ld  ya, Leyla  ld  ya, şirin  ld  ya.. Aşlıyı, Leyla'yı, şirin'i Melike yapıp Sarıköy' n boz toprağına yatırdılar ya..  st ne topraklar yığdılar ya... G l soldu ya ...Yusuf «Melike bir d ş idi Yunus.. Ben   d şten uyandım...» demişti. Melike düşünden Yusuf uyanmıştı ya Yunus niye hala, bunca senedir uyamaz... İşte Yusuf'un yolları, işte ilmin eşikleri, işte Horasan, Buhara, Rum illeri, Yukarı iller, aşağı iller...

Yusuf'u o d şten kim uyandırmış bre? Ne o? Bu sesler, bu uğultular da ne? Ben delirdim mi bre, ıldurdım mı..  veyikler konuşur mu bre.. Ağaçlar, taşlar, toprak, iek gök konuşur mu bre. Bre kulaklarım da çınlayan bu ses de ne ola?... "

«Tabduk, Tabduk, Tabduk!...»

Garip Yunus, yoksul Yunus, fukara Yunus... Doğu Anadolu'nun yıkılmaya yüz tutmuş bir köyünün yamacındaki tepeye düşüp bayıldı...

Kepeneğine sarılmış bir çoban, süre süre geldi koyunlarını dudaklarında kaval, kavalda bir eski türkü... Kara koyun sudan geçsin bre.. Tuz yalamış, ciğeri harlamış da olsa sudan, eğilip içmeden geçsin bre...

Kepeneğine sarılmış çoban tepede, kolları iki yana açılmış, upuzun yatan adama yaklaştı korkuyla. Adam soluk alıp veriyordu, ölmemişti... Yüklenip yürüdü bayırdan aşağı, bağırmaya başladı :

«Hey bre duymaz mısınız?... Ölmeden yetişin bre...»

Yunus gözlerini açtığında hiç bir şey göremedi ilkin... Buğulanmış bir camın ardında dünya. Sonra dağıldı buğulanmışlık, görünmez bir el gözlerinin perdesini sildi.. Kalın ağaçlar, ağaçların arasından yere sarkmış otlar, ufalanıp dökülmeye hazır toprak.. İs bağlamış, eski, çökük bir tavan. Sağ taraftan odaya gram gram aydınlığını döken bir pencere.. Eskimişlik, küflenmişlik.. Yalnız çıtırdayan bir ocak.. Ayak ucunda da mangal.. İçinde odun kömürleri, harlaşmış, kırmış.

Etrafına iyice baktı Yunus.. Şaşırmışlığı tedirginliğe dönüştü. Odanın köşesinde kaldırılıp atılmış bir çoban kepenegi.. Kepenekten geldiği belli bir koyun yünü kokusu.. Bir ahır kokusu belki.. Ocağın üstünde

fıkırdayan bir kazan.. Kazanda süt. Taşmak üzere, üzerinde saman kırıntılarının yüzdüğü bir süt.. Damarlarına doğru kayan bir istek. Olanca yorgunluğuna çare sanki. Bir bakraç süt içse, şöyle bir bakraç dikse başına. Rahatlayacak, hafifleyecek. Lâkin burası neresidir. Kimin evinde, niçin burada, buraya nasıl gelmiş... Üzerinde kendi elbiseleri bile yok. Üzerinde epeyce eski, yamalı, fakat temiz elbiseler. Kendi elbiseleri de baş ucunda, yıkanmış, yunmuş, temizlenmiş elbiseleri ve heybesi. Heybesine el sürülmemiş sanki.. Son anı düşünü. Bir tepe başındaydı, dağ taş, çiçek, böcek «Tabduk» diye bağırırmaktaydı. O kadar... Sonra bir kocaman unutmusluk, boşluk, karanlık... Kalkıp giyinmek, heybesini sırtlayıp çıkmak istiyor. Hayır, kalkamıyacak, bütün mafsalları felçli sanki. «Nüzul mu indi yoksa, Rabbim...» Parmaklarını oynatıyor, kollarını sallıyor, başını bir sağa bir sola çeviriyor. Sonra derin bir rahatlama. Yalnız alabildiğine yorgun. Ayağa kalksa dağılıp dökülecek.. Başını tekrar yatağa bırakıp, gözlerini kapıyor...

Kapının gıcirtısıyla yeniden uyandı.. Üç kişi girmişti içeriye.. Başına gelip baktılar. Birisi elini alnına dayadı, yorganını örttü sıkıca... Birisi taşmış, köküklenmiş sütü indirdi ocaktan, bir sofraya kurmaya başladı.. Diğeri tekrar çıktı dışarı...

Yorganı örten adam başı ucuna oturup sordu :

«Uyanmışsın.. İyileşiyorsun Tanrıya şükür.. İki gün fasılasız uyudun. Seni Recep, tepenin başında bulmuş, o getirdi.. Meraklanma. Bir kaç güne kalmaz eskisinden sağlam kalkarsın ayağa.. Ağır hastalanmışsın.. Recep görüp getirmeseydi eğer, belki, ölecektin. Allah yaşına bağışlamış seni...»

Recep bulup getirmeseymiş ölecekmış!... Yusuf'u görmeden mi, Tabduk'a erişmeden mi?.. «Rabbim lütfuna şükürler olsun..»

Zor duyulan bir sesle sordu : «Recep dedin bre ağam, Recep kimdir, beni neden getirmiştir, burası neresidir?...»

Birbirini takip eden bu üç ayrı soruya adam tane tane cevap verdi. Sesinde dostluk, acıma, bağışlama, sesinde doğuya has mertlik. «Recep köyümüzün çobanıdır oğul.. Dedesi gibi, babası gibi bir çobandır. Biz Süleyman Şahımızla birlikte gelmişiz buralara. Recebin sülalesi o günden beri çobandır. Recep de çobandır. Koyunun, kuzunun, sığırın dilini ondan iyi hiç kimseler bilemez.. Babasından el almıştır, o da kendi babasından. Çoban deyip de geçme ha.. Köyün her şeyidir Recep.. Bütün köy onun eline bakar. Ondan umar, ondan bekler. Seni dağda o vaziyette bulmuşsa elbette yüklenip getirecekti.. Bunu bizim dağların kurdu bile yapar hay oğul. Değil ki Recep. Darda kalmış kayırmayan ademim diyebilir mi? Düşmüşsen tutup kaldırmamalı mı elinden? Sen olsan kaldırmaz mısın? Kılığından kıyafetinden bildik ki yabancı değilsin. Bizdensin, bizimlesin.. Heybende Rabbimin kelamı vardır. Yüzünde aşına olduğumuz bir ışık. Nere-lisin, nerden gelirsin, adın ne bilmem amma bizden olduğun belli. Lâkin adını bağışlarsan yeter...»

Yunus bu pamuk yumuşağı sesi, bu mertliği, bu konukseverliği bir lahza sığdıramadı içine, Kıvandı, sevindi. Sanki bütün ağrıları geçmiş, sanki zerresi kalmamış yorgunluğunun.. Lâkin yine zor çıktı sesi. «Adım Yunus'dur ağam dedi. Azerbeycan'dan gel-mekteyim. Yolum batıyadır. Geldiğim yerlere. Köyü-

mün adı Sarıköy.. Sakarya suyunun kenarındadır.. Konya'dan da öte; Eskişehir'e yakın...»

«Türkmen misin?» dedi adam, «He» diye cevapladı Yunus... Sustular. Sofra hazır.. Tepsiyi yorganın üstüne koydular.. Arkasına bir ot yastık dayadılar. Yunus süt istedi, verdiler. Yunus sütün sıcaklığını midesinde duya duya içti, içti, içti. Tam o sırada az önce dışarı çıkan kara yağız, uzun boylu, kavruk benizli adam içeri girdi.. Bir elinde yeni kesilmiş bir koyunun budu, diğerinde ala kanlı bir bıçak. Selam verip geçti. Koyunun budunu ötedeki siniye koydu, ellerini yıkadı, ocağın başında ısındı. Mırıltıyla konuştu sonra, sesi genizden gelmekteydi, tıkanıktı.. «Rahat bırak sak ağalar dedi. Az daha uyuyup dinlense...»

«Yok..» dedi Yunus.. Sayenizde yorgunluğum kalmamıştır. İyiyim.. Oturup konuşmak dilerim... Tanışmak dilerim...»

Az önce Yunus'a adını soran adam, ocağın başındaki işaret ederek «Recep budur oğul..» dedi. Seni getiren çoban.. Bu da köyün pehlivanıdır. Sırtını yere getiremedi kimse.. Adı Rüstem'dir.. Biz Zaloğlu demekteyiz.. Benim adıma da Azer derler...»

Recep, Zaloğlu ve Azer... Yunus üçünü de sevdi.. Üçü de Yunusu sevdiler...

Recep önde odadan çıktıklarında vakit geceydi. Gecenin yarısı. Yunus rahat bir uykuya, güzel bir düşünce daldı...

Çoban köpeklerinin havlamaları uzaklaşırken uyandı Yunus. İnceden bir çingirak sesi kah iyice duyulup, kah hiç duyulmazken silkinip kalktı. Giyin-di, heybesini eline aldı, çıktı.. Çoban Recep uzaktan

geriye dönmüş eve bakıyordu. Kapıda Yunus'u görmüş olacak ki seğırtip geldi. «Kalkmasaydın dedi. Az sonra Azer emmim gelecekti. Kahvaltı edecektin. İyi olmadın ki daha...» Sesinde bir baba şefkati, bir babanın yumuşaklığı, ilgisi vardı. Yunus teşekkür etti başını büküp.. «Gitmeliyim dedi. Yolcu yolunda gerek.. Rabbim razı olsun.. Gitmeliyim...» «Peki» dedi Recep, madem ki ısrar edersin öyleyse git.. Gittiğin yerlere de selam götür bizden, hayır duanı eksik etme.. Gönlü dolu bir er. kişiye benzersin. Sevdik seni...» Çoban Recep'in «sevdik seni..» derkenki sesi ağlamaklıydı.. Dilinden değil, gönlünden kopup gelmekteydi sanki.. Sarıldılar.. Çoban Recep Yunus'un bilemediği bir duyguyla sıktı onu.. Babaca, müşfik, içten.. Sonra da başını yere eğip uzaklaştı.. Uzaklaşan, görünmez olan sürüsünün ardından koştu, kayboldu... Sonra Azer'i gördü Yunus. Yanına geliyordu. Elinde ağzı kapalı bir tabak vardı.. İçinde ocaktan yeni imiş, dumanı savrulan koyun kavurması.. Yunus'un gitmek isteyişi, bir an önce gitmek isteyişi Azer'e dokundu.. «Hele dedi, hele oğul, bu kavurmayı senin için pişirmişiz biz. Yemeden olmaz...» İçeri geçtiler. Oturdular.. Yunus yemek sonrasında bir dua etti. Azer «amin» dedi. «Ağzına sağlık oğul dedi, ocağımızı şenlendirdin. Günler var ki bir konuğa hasret idik. Sağolasın...»

Onu tepeyi aşana kadar takip etti Azer.. Yoldada Çoban Recebin hazin hikayesini anlattı.

İki yıl önce imiş... Moğol'un estirdiği fırtınanın köylerine uğradığı iki yıl öncesi. Moğol kadın kız, genç ihtiyar demeden doğrarken, keserken, evlerde en hazin matem türküleri yankılanırken. Onlar kaçıp gitmişler köyden. Çoban Recep de kaçıp gitmiş... Lâ-

kin geride kalanları çıkmamış aklından, iki oğlu, karısı, anası, kızı... Vurup gelmiş bir gece köye... Gizlice eve girmiş.. Usulca yakmış çırayı... Manzara dehşet vericiymiş, çıldırtıcıymiş.. Biri onbeş, diğeri dokuz yaşlarındaki oğulları tahta sedirin üzerinde, öbek öbek pıhtılaşmış kanların ortasında, birbiri üstünde devrilmiş nefessiz yatmakta. Karısının parmakları kesilmiş eli onlara uzanmış ocağın dibinde, vücudu paramparça nefessiz yatmakta. Öbür odada tavanın kalın tahtalarına asılmış kalın kanlı bir urgan ucunda salnanan kızı. Kızının ayakları dibinde, iki büklüm nefessiz yatmakta olan ihtiyar anası. Çoban Receb'in bir ay dinmemiş ağıdı. Dağı taşı figana vermiş.. Yanmış, yakılmış, kahrolmuş. Kahrolmuş ya elden ne gelir. Gelen, vuran, yıkan bir kişi değil, on kişi değil bir ordu.. Palası kanlı gözü dönmüş bir ordu. Selçuklu'yu yıkan, mülkünü viran eden Moğol. Günlerce ortalıkta görünmeyen Çoban Receb'i kaçıp gitti, ölüp kayboldu sanmışlar ilkin, bir akşam çıkıp gelmiş.. Dudağında kavalı, elinde çoban deyneğiyle, yanında peşini bir dakika bırakmayan köpeği ile... Yine geçmiş başına elde avuçta kalan sürünün. Bir iken on etmiş, yüz etmiş onları. Köylünün yüzü gülmüşse Çoban Recebin yüzünden gülmüştür.. Recep, hep çobandır. Vefakâr çobandır...»

«Soyun!..» diye bağırdı. «Her şeyi çıkart üstünden, yoksa ben soyarım!..» Sesinde gözü dönmüş bir kabalık, vahşilik vardı. Elindeki ucu sivri kılıncı zavallı adamın gırtlığına dayamış ikide bir hafifçe dürtüyordu. Ucu sivri kılıncı adamın boynunda ince kan şeritleri meydana getirmekteydi. Çaresiz soyunmaya başladı. İlk yeleğini çıkarttı, sonra yün kazağını, kuşağını çözdü, bekledi.. «Hepsini!..» diye gürledi öbürkisi. «Beni zorlama, hepsini çıkar.»

«Allah'tan korkmaz mısın sen?!» dedi adam. «Ne istiyorsan, gel ara, varsa al.. Soyunamam..» kestirip atmıştı, kararlıydı. Artık diliyorsa öldürsün.. Şunca yılın Sarı Davud'unu anadan doğma soymak ne ahlâka yakışırdı, ne insanlığa. İstiyorsa öldürsün. Soyunmadı.. Boynundan aşağı inen kan fazlalaştı, çağıldı.. Müthiş, dayanılmaz bir acı bastı vücuduna. Bağırmamak için dudaklarına geçirdi dişini. Adam iteleyip düşürdü yere. Üstüne çıktı. Üstünü başını parçalıyor, şalvarını yırtıyor, aklaşmış sakallarını çekip yuluyordu. Azgın bir boğanın kanlı gözleri vardı yüzünde..

Her tarafını aradı, çarıklarına varıncaya kadar elden geçirdi.. Bulamadı bir şey.. Halbuki içi dolu

bir kese ummuştı. Kesede çil çil altınlar ummuştı. Tükürüp kalktı ayağa. Sonra beline doladığı halatı dönüp çıkarttı. Sarı Davud'un yarı çıplak vücudunu bir ağacın gövdesine sıkıca bağladı. Karşısına geçti. O'nu yolun epeyce kenarına çekmiş, soymak istemişti. Sarı Davud yalnızdı, şehre gidiyordu. Şehirde pazar kurulmuştu. Sarı Davud'un yükü olması gerekirdi. Lâkin ihtiyar adamın bir tek metelik çıkmamıştı üstünden. Ucu sivri, ucu Sarı Davud'un kanıyla kırmızı kılıncına baktı adam. Yere tükürdü hınçla.. Başını kaldırıp baktı. Zavallı ihtiyar. Bir ölü gibi sessiz, yaşlı bedeni sarkık, boynundan bağrına akmış, bağrının kıllarında tıpır tıpır kanlar..

Çevresine göz gezdirdi adam. Çevrede korkunç bir sessizlik. Issızlık. Dişlerini gıcırdatarak doğruldu. Yürüdü.. Sarı Davud'un aralanmış gözleri son defa ışıdı.. Vücudu titredi. Olacağı sezmişti iyice.. «Allahım diye fısıldadı. Allahım şükürler olsun sana...» Adam fısıltısını duydu Sarı Davud'un. Sırıtarak saçlarını tutup kaldırdı başını.. Seyrek kirli dişlerini gıcırdatıp mırıldandı. «Çağır inandığın Allah'ını moruk. Çağırda alsın elimden seni. Ben ona inanmıyorum. Onu tanımıyorum. Hiç bir şeye inanmıyorum ben!... Seni doğrayacağım. Bu pis dünyadan bir müslüman daha eksilecek, zaferime yeni bir sayfa eklenecek sayende. Ölünceye kadar öldüreceğim sizi... Tuttuğum yerde, gördüğüm yerde..» Sesinde kuduz bir hayvanın acımasızlığı, saldırışı. Damarları fırlamış ellerinde hançer keskinliği. Uzamış, içi kir dolmuş tırnakları bir yaban kedisinin tırnakları; sivri, keskin...

Sarı Davud'un, bir türlü anlayamadığı sessizliği, tebessümü adamı çileden çıkartıyordu. Yakıcı öğle güneşinin altında iyice terlemiş, kokmaya başlamış

vücutunda sarsıntılar. İri ellerini yumruk yapıp vurmaya başladı. Sarı Davud'un yüzü paramparça. Gözünde morartılar, dişlerinde dağılıp ufalanış.. Sancıyan, kıvrandıran bir acı karnında.. Kalın, sert çarık-ların diz kemiklerinde açtığı yaralar, yaralar. «Rabbim n'olur artık, gönder kutlu meleğini... Rabbim...» Sonra sessizlik ve biten bir hayat.. Adamın ucu sivri kılıncı, ince, ihtiyar boynundan girmiş, sert, kalın ağaca dayanmıştı...

Adam zaferinin sarhoşluğunda, gözleri yarı kısılmış bu kanlı, bu ihtiyar, bu paramparça cesede bakarken, birden arkasında çıtırtılar duydu. Hızla döndü. Beş adam.. Baştan ayağa silahlı beş adam.. Sirtında ok sadakları, ellerinde yaylar, kılınçlar, yanlarında av köpekleri. Arkalarında tembel tembel ilerleyen atları. Manzarayı görünce önce şaşırıp, telaşlandı beşi de.. Sonra ipnotize olmuş gibi yerine mihlanan adamı görüp her şeyi anladılar bir anda.. Göz açıp kapama anı kadar kısa bir sürede, yayından fırlamış ok gibi dönüp koşmaya başladı adam.. Köpekler havlayıp ileri atıldılar, atlar huysuzlaştı.. Köpeklerle birlikte beşi de koştu arkasından adamın. Dört yanını çevirip kısırdılar. Çember daraldıkça daraldı. Çember alevden bir kement gibi sıkışmaya başladı. Adam diz çöktü, kılıcını attı elinden. Yılanımsı bir kıvrılış, bir sürünüşle yere kapaklandı.. Tuttular. Öğle güneşi yakıp kavuruyordu. Av köpeklerinin dilleri dışına sarkmıştı, soluyorlardı.. Sarı Davut'un cansız, kanlı cesedi başında acaip kuşlar döneniyordu..

Beş avcıdan birisi : «Öldürelim hemen!» diye bağırdı...

«Asalım» dedi, ikincisi. «Kendi kılıcıyla doğrayalım başını» diye konuştu üçüncü avcı. Dördüncüsü

sustu, beşincisi Sarı Davud'un başında dönen kuşları kovmaya koştı...

Can tatlıydı, adam titriyordu, zangırdıyordu.. Sürünüyordu. Beşi de tiksintiyle bakıyorlardı. Beşi de acımasız bakıyorlardı. Sonu gelmişti, ölecekti. Bir yudum su istedi ümitsizce. Ümitsizliğine bir atın heybesinden çıkartılmış koca bir testi su ile karşılık verdiler. Ümitlendi. Gözlerine baktı birer birer. Gözler ümit vermiyorlardı. Gözler tiksinti doluydu. Suyu içti, içti. Ağzından döke döke, adeta nefes almadan, bir solukta.. İçi serinledi, vücudu rahatladı. Hayat güzelleşti. Şimdiye kadar görmediği iki al gelincik belirdi yanı başında, sütleğenler salındı, sümbüller boyun büktü nazlıca.. Gökde Turnaların sesini duydu. Toprakda hayatın sesini duydu. Güneş ısıtıyordu, sular çağlıyordu, tabiat yaşanmaya değer tazelikteydi. Ölüm karanlık, ölüm korkunç. Ölümünden sonrası boşluk.. Dipsiz, bıçak keskinliğinde acımasız boşluk.. Yalvarsa, yakarsa, kul olsa, köle olsa önlerinde, süsünse, yaltaklansa affederler mi.. Sesine kulak verirler mi.. Ağaçların arasından yeni bir adamın gelmekte olduğunu gördü birden.. Ümidi fazlalaştı tekrar. Yeni gelen adam yavaş yavaş, sessizce, adeta süzülerek gelmekteydi. Halinde bir gariplik, bir mahzunluk, belki bir acıma duygusu baştanbaşa. Yeni gelen adamı gördüler hepsi. Selamını aldılar. Olayı anlattılar. Yeni gelen adam yerde kıvranan, dilenen, sürünen iğrenç yaratığı süzdü ilkin, sonra ağacın dibine eğilmiş Sarı Davud'un cesedini. Yerdeki iğrenç yaratığın bir insan olduğuna inanmak ne kadar zordu Rabbim.. Lâkin bir insan o. Hem hayal meyal hatırladığı bir insan. Dikkat etti. Yıllar önce Eskişehir Konya yolu üzerindeki hanı, hanın büyücek odasını, odanın içinde, kendileri

namaz kılarken, ocağın başında fısıldaşan iki yabancıyı düşündü bir anda. İki yabancından zayıf, kara kuru olanını, Ermeni olanını düşündü. Yerde sürünen iğrenç yaratık işte o Ermeniydi. Yunus bildi. Ermeni bilemedi. Dikkatle kendini süzen bu adamdan tek bir şey istiyordu, kendini bu avcılarının elinden kurtarmasını. Artık tek ümit, tek sığınılacak olan oydu.. Onun bakışlarında tiksinti yoktu, acımasızlık yoktu...

Avcıların yaşlıca olanı «Sen hakem ol oğul» dedi Yunus'a, kararı sen ver. Şu gördüğün ihtiyarı doğrayan bu adamdır. Dilinden Ermeni olduğu da anlaşıl-maktadır. Sen karar ver, ne edelim onu. Asalım mı, ölümcül yaralayıp köpeklere mi yedirelim, taşılayıp gebertelim mi? Ne edelim sen karar ver...»

Yunus gözlerini kapadı bir müddet. Düşündü. Beklediler. Ermeninin bekleyişi asırlar kadar uzun sürmüş gibiydi. Nefesi kesiliyordu, boğazı kuruyordu.. Yunus tane tane konuştu onlara dönüp :

«Bu adam bir katildir ağalar. Katilliği isbatlı şahitlidir.. Elimize düşmüştür. Cezasını görecektir. Lâkin müslümanız biz. Müslüman başkalarına benzemez. Müslümanın gazabı bile en büyük insafın dairesi içindedir. Esirine işkence etmek, onun vücudunu parça parça doğramak yakışmaz müslümana. Madem ki katildir, madem ki benim vermemi istediniz kararı. Sözüm şudur. Hiç acı vermeden, daha da bekletmeden, en kısa zamanda, en çabuk biçimde öldürün onu.. Birinizin kılınca halleder bu işi, Lâkin müsaade edin bana. Uzaklaşayım. Görünmez olayım, sonra yapın dediğimi.. Sağlıcakla kalın...»

Sonra gitti.. Ağaçların arasında kayboldu. Epeyce uzaklaştıktan sonra, arkasından kesik, bir lahza

çıkan acı bir feryat duydu, o kadar. Terledi. Bunaldı. Kaçtı. Baş ateşler içinde yanıyor, kulakları uğulduyordu.. Bir buzlu su, bir dağ başında kar.. Buzlu suya girse, karlarla örtse elini yüzünü, vücudunun yangını söner mi?. Bu uğultu diner mi kulaklarında. Bir yanlış iş mi yapmıştı, yanılmış mıydı. Kadı değildi ki hüküm versin. Bir devlet yok muydu. Ne oluyordu kendisi. Yetkili miydi ölüm emri vermeye. Bunaldı, sıkıldı. ağladı. Başı böğrü açılmış delicesine koşuyordu, ne kadar koştu, nereye kadar koştu bilemiyor. Bir pınar başında buldu kendini sonra. Eğilip pınarın göleğine soktu başını. Su buz gibiydi, büngüldüyordu. Uzunca bir müddet öylece kalakaldı. Sonra abdest aldı. Yeşil otların üzerinde namaza durdu. Namaz sonunda heybesini başı altına koyup, büyük dut ağacının dibinde uykuya daldı. Güneş batıya kayıyordu. Gökyüzünde beyaz, ince bulutlar geziyordu. Pınar şırıldıyordu.. Bir rüya gördü. Kanlı, boz bulanık, korkunç bir rüya.. Başını kütüğün üzerine yatırmışlar. Siyah elbiseler giyen dev cellatın elinde enli bir satır. Cellat satırını kaldırıyor indirecek. İndirdi. Yunus'un vücudundan ayrılmış başı kütüğün öbür yanına düşüp yuvarlanıyor. Gözlerinde fal taşı bir büyümlüşlük.. Başsız vücudunda kıpırdanmalar, tekalluslar, debelenmeler. Sıçrayarak uyanıyor. Ohh. Ölmemiş, başı vücudu üzerinde yine, soluk alıp veriyor, yaşıyor. Güneş batıda, uzakta morlaşan bir dağın ardında batmak üzere. Şehir'e yetişse karanlık basmadan.. Şehir çok mu uzak? Hızlı adımlarla yola düşüyor. Uzaktan yabanî hayvanların çığlıkları, ulumalar duyuluyor. Gece simsiyah gövdesiyle dünyaya çöreklenmekte. Aysız, yıldızsız bir karanlık, iki de bir ayağı takılıp tökezliyor, düşüyor. Ayağını taşlar sızlatıyor.. Çarığına dikenler batıyor. Ve şehir. Yatsı ezanlarının okunduğu şehir.

Ezan okunan bir mahalle doğru ilerlemekte Yunus. O camiinin duvarı dibinde sabahı edebilir, korkusuz, telaşsız. Belki bir yatacak yer de gösterirler kendisine.

Camiden dağılan kalabalık arasında bir O yetim, bir O öksüz.. Birbiriyle fısıldaşan insanlar, kol kola, elele camiden çıkan gençler, yaşlılar. Yunus'un dizlerinde dermansızlık, halsizlik. Kapı önündeki kütüğün üzerine çöküyor.

«Kınaçıgeğim. Beni dinlemektesin he mi?. İlk yüreciğinin tıptırtılarını duy, iyi duy. Kulakların sesimde olsun sonra. Yanıp durmakta olan bu mangala bak. Ateşine, koruna bak. Olanca kızılığıyla tükenişine bitişine. Ve say ki insanın ömrüdür bu. Bitecektir. Ateşi sönecek, ışığı kaybolacaktır. Peki şimdi söyle,

Kızın, gül kırmızısı, gül tazesı dudaklarından her şeyi sarıp sarmalar gibi, her şeyi kucaklar gibi, inilti halinde bir ses çıktı. Bir tek kelime.

«Aşk...»

«Bilmişsin, diye fısıldadı kadın. Bilmişsin kınaçıgeğim. Hep yaşayacak olan aşktır. Gönül mangalında bir o ateş tükenmez. Onsuz ömür çöl, insan hiçtir. Veyl hiçliğin ağında çırpınıp duranlara. Veyl eteğini tutamayıp da aşkın, faydasız, çaresiz yaşayanlara...»

«Fayda, çare, her şey aşk... Dedin anacığım. Babam da öyle der. O eteği tutmuş gibi konuşursunuz. Lâkin benim ellerimde bir boşluk, kocaman bir boşluk var gibi. Gerilen, uzanan parmaklarımda boşluk asılı şimdi. Dilimle söylediğimi içimde duymadıkça neye yarar. Ben dediklerimi tutamıyorum ana... Olanca sıkıntısıyla içimde büyüyor çaresizlik.. Aşık, bulunmaz huzur demektir. Ben huzursuzum. Ne buyurmaktasın şimdi?...»

Kızın sesinde devleşen bir sıkıntının, kıvrandıran bir acının telaşı vardı. Yarı kapalı gözlerinde hafiften yaşlar vardı. Onyediyedi yaşın tazeliğindeki omuzları çökmüş, temiz, ak elbiseleri içinde vücudu bir küçücük nokta gibi kalmıştı .Bu soğuk mart akşamında, bu yanıp duran mangalın başında ana kız bir lahza bakiştılar. Ana duramadı, uzattı ellerini yavaşça.. Kınaçıgeğim dediği kızının yüzünü titreyen parmaklarıyla okşadı, sevdi...

«Gönül gözüm, can kandilim diye başladı sonra. Toprağa yeni dikilmiş bir fidan niçin meyve vermez. Niçin yemişini dökmez ortaya? Niye henüz doğmuş kuş yavrusu uçamaz? Neden karın altında kalmayı, yağmurda ıslanmayı, sonra güneşte ısınmayı bekler durur tohum? Niçin sabırla toprağın döşünde uyur? Beklemektir bu, şabırdır. Zamana söz geçirilir mi. Zamana söz geçirilse dünya olur mu?.. Her şeyin vakti vardır, zamanı vardır. Tümü istemek, sabırsızca istemek yarımı da bulamamaktır...» deyip bitirdi sözünü.

Kız düşündü. Demek yeni dikilmiş fidan, yeni doğmuş kuş, toprağa yeni atılmış tohum.. Şunca uzun gecelerden, şunca okumalardan, şunca inzivadan sonra. Hayıflanmak gerekir mi.. Hayıflanmak yakışır mı. Lâkin ne vakit kanatlanıp uçacak, bildiklerini ne vakit duyacak içinde. Babasının o tükenmez tebessümünü ne zaman yakalayıp, onunla yaşayacak.

Tekkede kendi yaşından daha uzun yıllar bekleyen dervişler var. Bağ belleyen, hep bağ belleyen. Yemek pişiren, ocak yakan, ekmek yapan, çalışan, hep çalışan, geceleri uyumayan, sessiz, hep sessiz dervişler var. İşte Ak Dede, İşte Molla Şakir, İşte Çoban Ali.. İşte.. Onlar da bir sevda için bekler durur. Meyve için

bekleşir durur. Lâkin hepsinden öte bir eksiklik var dergahta. Dergahın bir yerleri boş, bomboş. Anlaşılmaz bir noksanlık. Ki Tabduk Emre bile onca büyüklüğüne rağmen bu boşluğu dolduramamakta. Sanki, nasıl anlatsın sanki.. Tutamadığı, eremediğı bu noksanlıkta aşk.. Kanat, meyve, başak hep o noksanlıkta...

Kızın dalıp gidişini kapı önüne gelip divana duran bir gölge bıçak gibi kesti. Uyandı kız. Anası silkinip doğruldu. Gölgeye yürüdü ihtiyar kadın. Gölge kıpırdanıp ses verdi. Upuzun çilelerin, yalnızlıkların, garipliklerin yumuşağı bir ses. «Ana Bacım, Tabduk Emrem sizi istemekte. Tiz yetmenizi diler.»

«Gelmekteyim..» dedi Ana Bacı. Kızına nasıl konuşmuşsa aynen öyle. Sesi aynı ince ses; gönülden, ta gönülden, kopup gelmekte. Gölgeyi tutup kucaklayacakmış gibi sevgisini aşıkarak göstererek «Gelmekteyim Yusuf'um dedi. Var haber ver...»

Gölge yavaşça uzaklaştı. Ana Bacı eteklerini silkip kapıya vardı. Dışarıda zehir bir rüzgâr esmekte.. Akşamı göğün her yanına abanmış bulutlar daha bir iyi karartmışlar. Ötede aşhanenin bacasından ince bir duman savrulmakta. Avluda telaş, akşam telaşı. Belki avluda yaklaşan gecenin, derviş yalnızlığının kıpırdanışı. Sade Ak Dede'yi görüp seçebildi. Ana bacı, sırtında odun şelegeiyle samanlığa doğru yürürken. Ak Dede'nin beli nasıl bükük, yürüyüşü nice aksak. Yorgun. Ana Bacı yürüyüp Tabduk Emre kapısından içeri girdiğinde genç bir derviş elindeki büyük kandillerle minareyi ısıtmıştı... Kandiller minareyi senenin bu belli başlı günlerinde ısıtır geceleri. Gece Regaip Kandilidir. Mübarek, eşi menendi bulunmaz Regaip Kandili..

Kandillerin minareyi ısıttığında Ana Bacı'nın Kına-
naçıgeğim dediği Fatma Sultan da pencere önündeydi..
«Bu gece başkalaşır tekke» diye sevindi.. «Başkalaşır..
Bu gece tekkeye öylesine bir nur dolar ki, güneş ya-
nında bir mum. Anam yalnız komasa beni. Konuşsa,
hep konuşsa, anlatsa...»

Birden irkildi Fatma Sultan. Heyecanlandı. Tap-
tık Emre kapısından Yusuf çıkmış, kendine doğru gel-
mekte.. Yusuf'un başı yerde. Yusuf'un adımları ya-
vaş. Başı yerde gelip durdu. «Bacım diye fısıldadı.
Dünya ve ahirette bacım.. Babanız buyurmuştur. Bu
gece Tekke'nin tüm kadınları bu odada toplanacaktır.
Onları çağırmanız gerek. Ana Bacım kadınları toplu
görmek diler. Onlara diyecekleri varmış...» Sonra yi-
ne başı yerde gitti. Aşhaneye doğru. Fatma Sultan'da
Tekke'nin kadınlarını toplamaya çıktı. İlk arkadaşı,
sırdaşı Nigar'ı çağırır. Evleri onunla dolaşıp toplar
hepsini. Bu gece Regaip Kandilidir. Bu gece Tekkeyi
nur basar.

Yatsı namazından sonra bütün kadınlar, kızlar
Fatma Sultan'ın odasında toplandı. Fatma Sultan'ın
elinde tepsi, tepside ufak bardaklar. İçinde Zemzem.
Nigar büyük bir saygı ve huşu içinde herkese zem-
zem dağıtmakta. Dudaklarda besmeleler. Yüzlerde
ışık, ışık.. Bu fasıl bitip en küçük kız da zemzeminin
içtikten sonra Ana Bacı kadınları teker teker süzerek
konuşmaya başladı... Tıpkı Tapduk Emre gibi, tıpkı :

«İns ve cinnin yaratıcısı, alemlerin Rabbi, mağfi-
ret ve affı sınırsız olan, din gününün sahibi Allah'a
hamd ve senalar ederiz. Tefvik O'ndan, hidayet O'ndan
dır. O'nun iki cihan nuru Peygamberine de sonsuz se-
lamlar olsun. Mübarek annelerimize, Peygamber zev-

celerine, başlarımız tacı Hazreti Fatımaya, Hz. Aişe'ye de en büyük sevgiler selamlar olsun. Bacılarım, erlerimizimizin dayanağı, evlerimizin gönülceğizi kardeşlerim, bilmektesiniz ki bu gece Regaip gecesidir. Hal başka hal, ahval başka ahval olmak gerek bu gece. Kandiliniz mübarek, sevgileriniz bol olsun.. Yarın bizim için yeni bir yıl başlayacaktır. Şimdi yarın başlayacak yeni yılımız için ne yapmamız gerektiğini konuşacağız. Toplantımızın sebebi budur...»

Ana Bacı'nın bütün sözlerini can kulaklarını açarak dinlediler. Bütün herkes görevini, işini öğrendi. Sonra derin bir imanla zikre yöneldiler. Yanaklarında gözyaşları, yüzlerinde doyumsuz ışıklar vardı. Tabduk Emre Dergahının kadınlar bölümünde toplantı son bulduğunda sabah ezanlarının okunmasına çok kalmamıştı. Fatma Sultan Nigar'ı uğurladıktan sonra odasına çekildi. Ana Bacı halâ postu üzerinde secdeye varmış, öylece duruyordu. Küçük kandilden odaya dökülen çiğ bir ışık ortalığa sihirli bir hal vermekteydi.. Ana Bacı'nın secdesi ne zamana dek sürer, bilinmezdi. Fatma Sultan'ın çıkışını bile farketmedi...

Genç kız, yeniden abdest alıp yatağına oturdu. Mülk Suresi'nin bitiminde iyice ferahladı, rahatladı. Sonra Amme cüzüne geçti. Ayetler, ayetler. Canlanan, yaşayan, hep yaşayacak olan ayetler. Alabildiğine büyümüş bir cihan ki içinde yalnız Fatma Sultan var gibi. Kulaklarında kendi sesi, kendi fısıltısı.. Akisler yapan fısıltılar.. Irmaklar durmuş, onu dinlemekte. Bulutlar, yıldızlar, yürüyen her şey durmuş onu dinlemekte. Kendisi kendisini dinlemekte «Gul, hüvalla-hu ahad...»

Sabah namazını kıldı sonra. Gün ışıırken dergahın چراغları da sönmeye başladı yavaş yavaş. Varı

kendi kandilini söndürdü Fatma Sultan. Gözleri bir müddet sönüp karararak kandilde takıldı kaldı. Hayır, bu temiz aydınlık başlangıcında, bu mübarek gecenin seherinde dahi o anlaşılmaz boşluk, o tuhaf noksanlık eksilmemişti dergahtan.. Oysa, bu geceden bir şeyler, bir başka şeyler ummuştu genç kız.. Hiç, ama hiç kimselere anlatamadığı düşlerini, yalnız anlarını dolduran tuhaf bekleyişlerini düşündü. İki sene öncesinden beri olanca gücüyle musallat olmuş bulunan bu bekleyişi bugün, seherin bu kutlu vaktinde daha bir çok ve ağırca duydu. Sanki yüreciği dağılıp parçalanacak.. Tekkenin gülşenini geziyor. Al, beyaz, sarı güller, yaseminler, menekşeler, karanfiller. Herbirine parmaklarını uzatıp okşamakta. Herbirini koklayıp, kokusunu içine çekmekte. Öteden bir bülbül şakımaya görsün, bir yere oturup düşünüşü, bilemediği, hiç tanımadığı, uzak, çok uzak, sislerin ardından bir şeyler kıpırdanıp gelmekte, sanki dergahın noksanlığını bütünleyecek, eksikliği tamamlayacak. Ne kadar istemekte Onu. Kaç gece çağırmış, seslenmiş, «Gel» demiş. Muşahhas bir varlık da değil. Sırf manâ, sırf ışık. Fatma Sultan'ın gönül tahtı bomboş.. O gönül tahtına konacak ışık da yok şimdi. Gelmemiş. Anası «aşk» diyor. Aşk, ne ki?. Tatmadan, duymadan bilinmez imiş, Onu ne vakit tadacak? Bu uzun bekleyişin ince yüzüne verdiği hüznü kimseler anlayamaz. Gözlerine bakar bakar da arkadaşı «Sen de bir hal var Fatma» der.. Bu hali bana de, anlat.. Baban bir kutlu candır ki ısıtır durur tekkeyi, dört ucundan cihanın ona pervane olmaya koşarlar. Anan, Anamız bizim. Yüzünden sevgi ve merhametin nuru dökülmekte. Sen iki nurun çocuğusun, mutluluk kanatların olmalı değil mi?. Kabırna sığmamalı değil misin? Bu gizli hayıflanışların aslı

ne?..» Fatma Sultan Nigar'ın endişe yüklü sesini dinler sade... Nigarın kuşkuları büyür.. «Yoksa» der Fatma Sultan yoksa gönülceğine bir od mu düşmüştür. Sevdalı mısın yoksa?.. O zaman irkilir Fatma Sultan, saraşır. Sorunun altında yatan manâyı sezmiştir.. «Bir ere mi sevdalısın» demektedir Nigar. Yüzüne en saf, en taze, en masum bakışlarını diker. «Bilemem Nigar diye cevap verir. Bir er midir bu? Yoksa bir başka şey mi? Onu tanımam, bilmem, hiç görmedim.» Nigar şaşırır, susar. Şeyh babası bunu bilmekte midir? Onun katına çıkıldığında, sanki içini bir aynada görürmüş, çözemediği sırlarını bilirmiş de babası, yüzüne öyle bakarmış sanır, utanır. Hem onun yanından kaçmak, hem onu hep dinlemek gibi iki zıt duygunun kışkacında ezilir, büzülür...

Bazı, beklemediği bir anda Yusuf'un anasına söyledikleri gelir aklına.. Yusuf diz çökmüş, boyun kırmış anlatmaktadır. «Ana Bacım bizim Sarıköyde alıç ağaçları vardır. Tepenin başında, pınarın başucunda da vardır, bir alıç. Onun dibinde zamanı unutturdum ben. Zamanı Yunus da unutturdu. Dalar giderdik. Sen Yunus'u bilmezsin Ana Bacım. Canımın hepsidir belki.. İçimde yaşar durur. Onu hiç unutamam Ana Bacım. Anamı unuttuğum olur. Yunus'u unuttuğum olmaz...»

Bu Yunus kim? Nasıl biri? Bunu düşünür istese de istemese de, içine bir rüzgar dolar. Bildiği bir Yunus var. Peygamber O.. Otuzüç sene ümmetini hak inanca çağıran, ancak iki kişinin kendisine inandığı çileli Peygamber. Sonra ağır bir gemiye binmiş, açılmış denize, fırtına göz açtırmamış, deryada geminin yükünü hafifletmek dilemişler, kura çekilmiş. Peygamber Yunus'u da atmışlar suya.. Bir balığa lokma

olmuş.. Orada bitip tükenmeyen tesbihlere dalmış, af dilemiş Rabbinden, niyaz etmiş. Balık bir kıyıda çıkarmış karnından onu. Bilip bildiği bu Fatma Sultan'ın. Bilip bildiği, düşündüğü; büyük ne büyük çiledir balığın karnında durmak» dediği.. Başka Yunus tanımıyor.. Ya Yusuf'un anlattığı...

Hayır, bu gönül derdinin çaresi yoktur. Tekkenin boşluğu dolmayacak, Fatma Sultan can çekişse, ölse bile.. «Ya Rabbî nasıl bir umman ki bu elimi uzatıp tutacağım bir dal yoktur. Nasıl bir boşluk ki bu düşüp, durmaktayım. Boğulmak bu mu?...»

«Boğulmak bu mu?» sorusu bir çelik testere sanki. Kesiyor, doğruyor. Yaşanmaz ediyor hayatı. Bir ırmak var. Birden derinleşen, çoğalan. Kollarınızdan derman, ayaklarınızdan güç çekilmiş. Akıyorsunuz.. Çırpınmalarınız boş, debelenmeleriniz faydasız.. Su yutuyorsunuz. Başınızı kaplamış sular, ayaklarınız yere değmiyor. Irmağın ötesinde ağaçlar, kuşlar, gökyüzü, hayat, ırmağın ortası zindan. Zindan ki karanlığı göz açtırmıyor, abanmış, sıkmakta, gözleriniz büyümüş, gözleriniz değirmen taşı. Kenetlenmiş dişleriniz, renginiz yeşillenmiş.. Korku uçurumlaşmış.. Sonra sonsuz bir sessizlik duygusu, hiç ama hiç bir şeyi düşünememek.. Sınırsız boşluk.. Çıldırıncı. Ölüm yarım nefes. Ölüyorsunuz. Son.. Boğulmak bu işte. Birden nasıl olmuş da değmiş toprağa ayağınız. Şaşkın bakıyorsunuz hayata. Ölüm yarım nefes kala hayat. Ohh.. Yaşamak güzel. Kuşlar ötüyor, ağaçlar yeşeriyor.

Fatma Sultan'ın ayakları toprağa basmamış henüz. Akışı ölüme henüz.. Yavaş yavaş...

Onyedi sene önce doğmuştu. Anası anlatmıştı sonralar. İlkbaharmış, mevsimlerin gelini ilkbahar. Doğduğu sabah çiçek açmış bahçenin ağaçları. Bir leylek camiin yüksekçe bir köşesine çalı çırpı yığmış, yuva yapmakta.. Tekke'nin ihtiyar kadınları koşuşup gelmişler, sarıp sarmalamış, yuyup yıkamışlar onu. Babası Fatma olsun adı demiş, ezan okumuş kulağına.. Uzun, çok uzun süren hastalıklar çekmiş. İnce, narin, zayıf bir kız çocuğu, kumral saçları topuklarında. Beyaz yüzünde, kocaman, iri gözler. Yuvarlak çenesi, geniş alnı, gür kaşları varmış. Herkes sever herkes gıpta duyarmış ona.. Üzerinde titrerlermiş.. O Tapduk Emre'nin kızı, Ana Bacı'nın has kuzusu, biricik kuzusu. Sonra babasının dizi dibine çökmüş Fatma Sultan. Hatırıyor. Küçük rahlesi önünde diz çökmüş, temiz, uzun namaz örtüsü başında.. Elif demiş, be demiş, bitirmiş elifba'yı kısacık bir sürede. Ezbere başlamış. Ne hoş, ne bulunmaz, ne doyumsuz günler. Bütün kaygılardan azade, mesut, hür.. Alabildiğine uzayıp giden kırlar, toplanıp, küçücük başına taç olan kır çiçekleri.. Bazı elinde güğümler, güğümlerde su, buzlar gibi su.. Peygamber kıssaları söylenilen geceler, temiz kış geceleri. Yanan, hep yanan mangallar...

Gelip giden, konup göçen insanlar. Değişik, birbirine hiç benzemeyen insanlar. Hep onlara dikkat ederdi. Nasıllar, kimler? Elbiseleri değişik, yüz çizgileri apayrı, tavırları konuşmaları başka. Belki yüzlerce, binlerce dünya. Bazıları konup göçmemiş, bazıları konuk kalmış üç-beş gün, gitmiş insanlar, hep insanlar.. Babası postu üzerinde, vakur, sessiz... Uzanıp elini öpüyor, duasını istiyorlar.. O hep tebessüm ediyor, çok susuyor, az konuşuyor.. Babası baştanbaşa manâ sanki etsiz, kemiksiz, şekilsiz adam. Ruh gibi... Var, besbelli var. Lâkin yok gibi. Hiç yaşamıyor gibi...

Fatma Sultan babasına öylesine derin bir saygı duymakta, saygıdan çok öylesine derin bir sevgi duymakta ki anlatamaz.. Uzatsın parmağını; «öl!..» desin, ölecek.. Bir saniye düşünmez..

Ya anası? Ya tüm tekkenin Ana Bacı'sı. Hep yanında bulduğu, uzanıp tuttuğu, kucagında ısındığı kadın. Onun öğütleri, nasihatları... Fatma Sultan ne kadar uzun sürerse sürsün bıkip usanmaz bu konuşmalardan.. Başını büker, dinler hep.. Bal rengi gözlerinde yıldızlar uçuşur, yanakları gamzelenir, güzelleşir. Ana Bacı «Sen yemişimsin benim der, sen kanadımsın. Rabbim lutfetti bize.. Evlat bir bulunmaz nimet imiş.. Kısmetse neslimiz seninle devam edecektir...»

Fatma Sultan sekizinci çocukları imiş. Sekizinci çocuk... O doğmadan önce ölen tam yedi kardeşi varmış.. Ana Bacı'nın bazı kereler dalıp gidişi, inceden iç çekiş i bu. Hepisi, gözlerinin önünde birer birer can vermiş yedi çocuk. Islanan, sıırıslıklam olmuş yemeniler. Yedi çocuğun da içinde büyüyemediği servi ağacından yapılmış oymalı, nakışlarla süslü beşiğe bakar da konuşur.. «Kınaçiçeğim. Onlar hep öldüler. Yaşayan sade sensin. Yedincisi bir oğlandı. Tombul, mini mini bir oğlancık. Hep gülerdi. Kocaman kocaman açardı ağzını. Sevimliydi.. Şeyh baban taa onun doğduğu günden beri anlayamadığım bir tuhaflık içindeydi. Çocuk üç dört aylık olduğunda konuştuk bir seher şeyh babanla. Bana şunları söyledi.. «Yedinci çocuk bu hatun. Cehennemın kapısı da yedi. Hak tealanın izni ile sabi iken ölen altı yavrumuz cehennem kapılarının altısını tutmuş, anne ve babalarını içeri girdirmemesi için Cenab-ı yezdana dualar edecektir. Şu mübarek seher dua eyleyelim de, Rabbimiz

cehennemin yedinci kapısını da örtsün bizim için...»
Duasına olanca inanç ve huşu içinde amin. dedim..
Sabah vakti yedinci yavrumuzu dudağının ucunda
unutulmaz bir tebessümle ölü bulduk. Şeyh baban
şükür secdesine vardı. Sonra sen doğdun kınaçiçe-
ğim».

Fatma Sultan bu konuyu öylesine çok düşün-
müş, öylesine çok hayallenmiştir ki bilemez. Sonunda
sabrı beyaz bir elbise gibi üzerine giyip yıllar yılı
zerre toz kondurmadan yaşayan Şeyh babasını ve
onun duasına ebedi huzur için amin diyen anasını
haklı buldu. Cenabı zülcelal olan Allah bu değerli kul-
ları için hayırlar diliyordu. Onlar ışıktılar. Pervane-
leri çoktu uğurlarında can verecek. Onlar da en büyük
ışık için severek son nefeslerine koşabilirlerdi.

Ah.. Ana Bacı gibi olabilmek. Ah dünya dertle-
rini silkeleyip atmak omuzlardan.. Gelecek her cefa-
yı şimdiden minnet bilmek, duyulan her sevince şük-
ranlar sunmak.. Nasıl anlatsın, onlar ümitle ümitsiz-
liğin sınır çizgisinde hiç sapmadan, dosdoğru ilerli-
yorlar. Zor, ne zor. Tevekkül beyaz bir yumak gibi
ellerinde, sarıyor sarıyorlar. Şeyh babası onca büyük-
lüğüne, onca şanına bakmadan yaralı bir kedi yavru-
sunun ayağına bez bağlayıp merhem sürüyor. Tarla-
da, en yakıcı güneşin altında, dervişleriyle birlik sa-
ban sürüyor. Alnının teri karışıp yağuruyor toprağı.
Toprak bire karşı elli-yüz veriyor sonra. Güllere aş
yapıyor şeyh babası, çiçekleri suluyor, dikenleri ayık-
lıyor, ellerine dikenler batıyor, elleri kanıyor. Akşam
yemeklerini çoğunda halka halka birikmiş dervişlerle
onların kabından, onların kaşıklarıyla yiyor, hep on-
larla birlik, onlarla içiçe. Ak Dede dizinin dibine otur-

duğu, boyun bücktüğü zamanlar şeyh babası az biraz değışir, sararır. «Ak Dede bir bulunmaz candır, bize dua kılsın.» der. Ak Dede şeyhinin bu engin tevazuu önünde eğilir, yerlere geçer. Daha bir bağlanır, daha bir kenetlenir ona.

Ömür akıp gitmektedir. Zamanın hükmü kesin. Ah Fâtma Sultan, gözlerinin hemen önünde, lâkin çok çok uzak bir huzuru yakalayabilse, ebedi ölmeyecek. Bekleyiş zor... Bekleyiş dayanılmaz ağırlıkta...

«Bekliyorum geleceksin diyerek
Gözlerimi yollarına mahladım
Boyun bükmüş yalvarıyor her çiçek
Hasret acı bunu şimdi anladım...»

Bunu şimdi anladım diyor belki. Fakat iki yıldır, belki daha fazla bir zamandan beri bu acıyı duymakta Fatma Sultan...

Yusuf kerevetin üzerine serilmiş yatağında bir türlü uyuyamıyordu. Sağa sola dönüyor, başını yastığın altına gömüyor, büzülüyor, uzanıyor fakat uyuyamıyordu. Aynı küçük odada, aşhaneye bitişik, üzeri toprak damlı, tek pencereci bu küçük odada iki kişiydiler. Birisi Yusuf, diğeri Beşir. Beşir Yusuf'dan bir sene sonra tekkeye gelmiş bir garip adam. Suskun, içine dönük, daima düşünceli. Dar alnı, uzunca çenesi, siyah küçük gözleri var. Zayıf, esmer bir adam.. Tekke'nin gülşeninde, güllerle, çiçeklerle başbaşa yaşayıp durur. Yusuf çoğu zaman bu sessiz adamla güller, çiçekler arasında nedense hiç bir bağ kuramaz. Seneler boyu süren iç sıkıntılarıyla, kaldırıp atmak istemesine rağmen, kaldırıp atamadığı bir duyguyla Beşir'e karşı iyi olmayan hisler besler. Bazı onun küçük kara gözlerinden korkar, çekinir.. Bazı Beşir'in bu olağanüstü sessizliği ürkütür onu. Zikir halkalarında, en coşkun en duygulu anlarında bile bir an gözü kaysa Beşir'e, sanır ki Beşir bu mecliste değil, başka yerlerdedir. Boyun büküşü başka, el bağlayışı değişik sanki.. Beşirde öyle bir şey var ki, batmakta olan bir diken gibi acıtmakta. Acaba diye düşünür Yusuf, Tapduk Emre ilk geldiğinde niçin gülşeni gösterdi ●na? Yoksa Beşir'in anlaşılmasız sertliğini en taze güller ve çiçeklerle yumuşatmak mı istemişti? Anlatılır ki Tapduk Emre bir kerre baksın gözlerine adamın içini okur, anlar her şeyini.. Kime ne kadar yakınlacağının da bilir. Tapduk Emre Beşir'e daima tebessüm eder, daima «Güllere iyi bakmalısın Beşir. Nasıl gonca iken açılır, yapraklanır, güzelleşir. O renkleri, o canlılığı, o öpüp koklanası güzelliği sunan Rab-bimizi bir lahza bile unutmak olmaz..» der. Beşir başını yere eğer, kaçıp gitmek ister gibi kıvrınır, büzülür. Dün gece uykuya çekildiklerinde de, odaya girdi-

ğinde selam vermeyi unuttu Beşir. Yusuf bir türlü anlayamadı bunu.. Selam vermeyen adamın hiç bir sorusu cevaplanmazdı. Öyle kurdu içinde Yusuf. Hoş Beşir de soru sormadı zaten, vurup uyudu.. Yusuf'un huzursuzluğu gözüne uyku girmeyişi bundan mı?.. Dönenip duruyor. Ötede, az ötede Beşir uyumakta. Uyumakta mıdır bilinmez. Bir iki kere kıpırdandı, derin derin iç çekti, sustu. Yusuf odayı dolduran bu ağır havaya dayanamıyor. Artık kalbi daralıyor, bunılıyor. Kapıya çıksa, gecenin koynunda yürüse, açılır belki. Lâkin uyku vaktinde gezip dolaşmanın aslı ne?. Onu avluda uyanık gözler görse, neler duyarlar, hissederler. Kalkıp oturdu yatağın üzerine. Odanın tek penceresinden dolunayın solgun ışıkları süzülüyordu. Sonra görülebilen bir iki uzak yıldız. Yusuf pencereye çevirip bakışlarını dua etti. Sarıköy'ün dolunaylı gecelerini, yıldızlarını hayalledi bir an... Anası'nın yıldızlar için anlattıklarını. «Şu çoban yıldızı yavrum. Şunlara samanyolu demiş atalar. Şunun adına Aslı derim ben.. Bak yapayalnız, tek başına, sanki Kerem'den ayırmışlar onu...» Rabbimin gücü ne sonsuz. Direksiz bir tavan gökyüzü. O direksiz tavanda bir lâcivert kadifeye benzer gece. İçinde altın sırmalar gibi parıldayan yıldızlar, yıldızlar. Sayılamayacak kadar çok, küme küme yıldızlar. Orada ne bir kusur ne bir eksiklik. Uzayıp giden, ufuklardan da öteye giden bir uçsuzluk. Rabbimin gücü ne büyük. Yusuf düşüncelerinin rahatlayışına sevinmişken, içi bir parça huzurla dolmuşken Beşir yeniden kıpırdandı. Dönüp baktı Yusuf.. Beşir de kalkmış, ona bakmaktaydı. Sonra ağır, fısıltı şeklinde Beşir'in sesi duyuldu : «Yusuf, diyordu beni dinler misin az biraz...» Yusuf Beşir'in bu acılı sesinde bir şeyler olduğunu bildi.. «Sen selam vermelisin ilkin Beşir kardeş dedi. Selâm vermeye-

nin sorusunu cevaplamaz, sohbetine katılmayız bilirsin...» Beşir ne tarz olduğu belli olmayan, Yusuf'un hiç böylesini duymadığı bir selam verdi. Sonra ilave etti hızla «Bakma kusuruma Yusuf. Sarhoş gibiyim..» Nasıl sarhoşluk bu, Tapduk Emre sarhoşluğuna hiç benzemez, içinde dünya kokar. «Şimdi dinlemekteyim Beşir dedi. Anlaşılan seni de uyku tutmadı bu gece.» Beşir iç geçirdi. «Beni geceleri uyur mu sanırsın dedi. Geceleri uyuyamam ben. Diş ağrısına benzer, onulmaz bir ağrı başlar bedenimde, uyuyamam.» «Niçin ola ki?» diye sordu Yusuf, ikirciklenmiş, kuşkulandı. «Ona anlatacaktım dedi Beşir.. Sana da anlatabilirdim, öleceğim. Kül olup savrulacağım. Artık gücüm kalmadı dayanmağa. Ben, Yusuf, Ben Fatma Sultan'a sevdalanmışım... Duydun he mi, söyledim he mi? Ben ne edeceğim Yusuf? Nice yaşayacağım?!» Yusuf sıçradı yerinden. Yüreciği ağzına geldi sanki. «Rabbim diye fısıldadı.. Rabbim, bu tekkede, bir deriş, Şeyhin kızına sevdalandı. Rabbim...» Beşir bu kadarını beklemiyordu. Gözlerinden sıcak, sımsıcak bir şeyler aktı. Hayıflandı, soluklandı derin derin «Öyle işte Yusuf dedi... Bir sen bilirsin bunu, bir sen bilirsin, başka bilen yoktur...» «Bir de Allah!» dedi Yusuf. Sustular.

Akşamın alacası sökmeden Tekke'ye kavuşan Yusuf, yorgun vücudunu dinlendirmek, az biraz soluklanmak üzere misafirhanenin arka duvarına yaslanıp çöktü. Başında alışılmamış bir ağrı vardı. Yüzü bir ateş parçası gibi yanmakta. Saçlarından alınına doğru inen sımsıcak teri kolunun yeniyle sildi. Toza toprağa bulanmış urbalarını değiştirmek, Dergah hamamında bir güzel yıkanıp temizlenmek sonra varıp Tabduk Emre önüne diz çökmek gerekti. «Akşam namazından sonra..» demişti Tabduk Emre. Yusuf akşam namazına kadar arınır, durulanır, ferahlar, öyle varırdı Şeyhi huzuruna. Hemen kalkması gerekirdi. Vakit geçiyordu. Lakin bu yapış yapış dermansızlık, bu halsizlik de neyin nesi. Silkinip kalkamıyor. Tabanları şişmiş ki sızım sızım.. Çarığı ayağına geçirilmiş demir sanki, sıkmakta var gücüyle. Yavaşça çarıklarını çıkartıp bir köşeye koydu. Başını da duvara dayayıp düşünmeye daldı.. Yol uzundu, yol taş, çakıl ve diken doluydu. Sonra arasından geçilmesi zor sık ağaçlar. İkide bir döne kıvrıla önünü kesen dere. Sonra sıcak. Sıcak ki tandır alafı sanki. Yakıp kavurmakta. Sırtına yüklenen torbaya ne demeli. Ağır dedikçe ağır. Sanırsın taş yüklü içi. Gün doğarken Tapduk Emre çağırmıştı yanına. Dudakları ucundaki dua kesilmiş, yüzünü Yusuf'a çevirmiş, bakmıştı bir müddet... Yusuf anlamıştı. Uğruna can baş koyduğu

Şeyhi yeni bir görev yükleyecekti. Sevindi, kıvandı. Hayli zaman bu anı beklemişti. Bir görev, bir büyük iş.. Aslında Tabduk Emre hiç de lüzumu yokken şu taşı burdan kaldır, var taa ötedeki ağaçların dibine fırlat dese seyirtip gelecek, kucaklayıp götürecek taşı. Gözü tetikde, kulağı tetikde «Bir emir buyurulur mu..» diyerek. Tabduk Emre içeriye seslenmiş «Tor-bayı getirsinler» demişti. Ana Bacı zorlukla getirip koydu önüne. Ana Bacı'nın zorlukla getirdiği torbayı tek eliyle kavrayıp kaldırmış «Al hele Yusuf, yüklen hele şunu» diye uzatmıştı. Yusuf uzanıp aldı.. «ahh, ağır ki, oh bre ağır olsun.. İyice ağır olsun ki..» «Bunu Sarıca'ya götürmek gerekti Yusuf. Sarıca'da Hacı Recep'e verilecek..» dedi Tabduk Emre. Başka şey söylemedi. Yalnız kapıdan içeri girerken «Sağlıcakla git gel, Elbette selamımızı da bildirirsin» demişti. Yusuf keyiflenmiş vurup çıkmıştı Tekkeden. Öğleye doğru Sarıca'ya varmış, emaneti teslim etmiş oruçlu bulduğundan yemeği beklemeyip yola koyulmuştu. Hacı Receb'in önce torbayı bir güzel süzüp, sonra sağol derviş, uğurun açık ola, geleceğini bilmekteydik. Emre'ye bilmukabele selamımızı ilet, ellerinden öpmekteyiz.» deyişini düşündü. O an yenilmez, dizgine gelmez bir merak sarmıştı içini. Torbada ne vardı?. Yol boyu düşünmediği, aklının ucundan bile geçirmediği bu soru oracıkta, Hacı Receb'in önünde birden nasıldaydahanıvermişti. Lâkin Şeytan bir boş zamanını yakalarda koyuverirmi insanı.. Bardak su ile dolu olduğunda hava kalırmı içinde, bir de boşalsın bak tek-mil hava dolar içi. Yürek bir lahza boşalmasın, İblis akıvermekte erimiş kurşun gibi. Torbada ne varmış.. Haddine mi sormak. Mademki emanettir. Yusuf şimdi bile hayıflanıyordu. Birden gözü duvara yakın gölgedeki bir ağacın duvara değen bir dalına ilişti. Orada

bir kıpırdanma, bir hareket vardı. Bir örümcek. Onu seyretti. Ev, yahut pusu kurmakta hayvan. Neresinden çıktığı belli olmayan bir sıvı madde ile dönenip durmakta. İnce, ipince ipler bunlar. Birbirine muntazam aralıklarla bağlı, oynak, kaypak ipler. Ne çabuk, ne çabuk Rabbim. O iri gövdesi ile oradan oraya yürüyen, havada uçuyor gibi dolaşan, ince bir ipliğin ucuna asılıp dönen örümcek ne tez kurdu evini. Duvarla ağacın dalı arasındaki boşlukta bir yuva şindi.. Sonra bir köşeye sinip dondu hayvan.. Samırsın ölmüşde taş kesilmiş. Öyle kıpırtısız. Yusuf artık bir karasineğin bir kelebeğin veya bir benzer böceğin dolanıp dururken bu tuzığa düşeceğini örümceğin ağ hareket eder etmez yerinden fırlayıp yükleneneğini, onu yakalayıp yiyeceğini biliyor. Hemde karnı doyarsa örümceğin, geriye kalan kısmı yine sarıp sarmalayıp bir başka zamana sakladığını da çok görmüş, bir keresinde «Bunu ancak insan düşünür, bre bu örümcek hilesi insanın hilesi gibi, bu tuzak ne menem şeydir.» diye düşünmüştü. «Hey Rabbim deyip zorlukla doğruldu. Cümle zerratı cihanın rızkını vermektesin ki çeşit çeşit. İlmine kudretine akıl mı yetirilebilirmiş. Ecel çalmışsa kapısını bir kez. Gözü kararırda varıp örümceğin ağına yapışır sinekler. Sonra debelenip dururlar, kurtuluş mümkün müdür. Hey Rabbim hikmetinden bir vakit sual olunmaz.»

Kalkıp yürüdü. Hamama doğru. Kapıdan içeri girerken Beşir'i gördü. Hala örümceği düşünmekte olduğundan, örümceğe dalıp gittiğinden, Beşir'in gözlerinde bir gizli tuzak aradı, bir ince iplikten örümcek ağı aradı. Tuhaf. Gördü hemde. Beşir'in Fatma Sultan odasına çevrili gözlerinde acımasız bir tuzak vardı. Veya öyle geldi Yusuf'a. Sersemledi. Geçip girdi

içeri. Hamama bakan yaşlı derviş, sırtını keseleyip, başına suyunu dökerken yarenlik olsun diye söze başlamıştı.

— Hey bre. Bu nasıl kirdir Yusuf can. Sanırsın çamur akmakta bedeninden.

— Biz çamurdan yaratılmadık mı ki diye cevap verdi Yusuf. Yaşlı derviş bu hazır cevabı sevdi. Güldü. Sonrada bir öksürük tutturdu ki arkası gelmez. Yusuf ihtiyarın kah kızaran kah moraran terli yüzüne acımayla baktı. Çizgi çizgi oyulmuş bu yaşlı yüzde en acı bekleyişlerin, en onulmaz çilelerin, en büyük murakabelerin derin izleri vardı. İncecik boynunda damarları kabarıyor, göğsü inip inip kalkıyordu. Bir ibadet huşuu içinde yıllar yılı hamamı gözleyen, kirleşmiş sırtları keseleyip tertemiz eden bu yaşlı adamı öteden beri çok severdi. Tekkeye geldiği ilk günden beri onun bir baba gibi yakın olduğunu, hiç bıkmadan hiç şikayet etmeden çalıştığını görmüş «İşim temizlemektir oğulcağızım kirleri temizlemek, salime çıkartmaktır. Rabbim de rûzi mahşerde bizi çıkarırsa düze, yüzlerin kiminin kara kiminin beyaz olduğu gün yüzümüzü beyaz eyler ise başka şey istemeyiz. Tabduk Emre hizmetine kul olam, köle olam ben..» dediğini duymuştu.. Tekkede konaklayan, konan göçen yüzlerce binlerce adamı elindeki koca tasıyla yuyup, yıkayıp, paklayan bu ihtiyar gerçekten Tabduk Emre Dergahının gözüydü, kulağıydı. İlkın Ak Dede, sonra bu.. Tabduk katındaki değerleri ölçülebilir mi.. Besbelli sabrın ateş çemberinde yanıp kebab olmuşlar, bin imtihandan, bin sınamadan Rahmanın izniyle ak çıkmışlar. İhtiyar gözlerinde parıldayan ışık, aşkın ışığı, sevginin sönmeyen kandili. Onlar ölse bile o kandil sönmeyecek... Ne gurur, ne kibir. Ne de

gözlerindeki örümcek ağı, o cıscıvık o pelte pelte bunalmışlık.. De ki kocaman gökyüzünde süzülüp duran bir nazlı güvercin, veya ışıltı ışıltı zühre yıldızı.

İhtiyarın öksürük nöbeti hitama erdiğinde Yusuf da paklanmış, kalkmıştı. Bir kuş kadar hafif şimdi. İçine meltem gibi ferahlık dolmakta.. «Mekanın cennet ola İdris Ağam.. Hakkını helâl eylesen..» dedi Yusuf. İhtiyar «Bizim ne hakkımız varmış ki hay oğul» diye cevapladı.. «Biz burdan ekme yemekteyiz. Ekmeğimiz de aşk olmak gerek. Su gibi aziz ol.. Bir de çıkmadan şunu duy ki bu gece Dergahın sayılı misafirleri vardır. Şu sıra buyurmuş olsalar gerek. Varıp hizmet edilmelidir. Tabduk Emre'nin konuğu başa taçdır.. Çok mu konuştum. Var yetiş..» deyince Yusuf bir an şaşırdı. «Konuk ha.. Sayılı konuk ha.. Biz çuvalı onun için mi götürdük Hacı Receb'e.. Allah hû..» diyerek dışarı fırladı. Müezzin Molla İzzet ezana başlamıştı. Uzun sürmeyen, gür bir akşam ezanı. Kulakda pas bırakmayan bir ezan.. Diz çöküp dinledi. Sonrada cami önündeki küçük şadırvana yürüyüp, şarıl şarıl akmakta olan suyun önüne geldi. Uzatıp doldurdu avuçlarını. Dudasını bitirip suyu içti. Ohh. Yanıp yakılmış içi. Çöl gibi yanıp yakılmış.. Orucunu böylece açtıktan sonra camiye girdi. Cümle dervişler ve Tabduk Emre. Bir de Tabduk Emre'nin hemen arkasındaki safta şimdiye dek görmediği üç kişi. Ortadaki'nin yaşı hayli ileri olmak gerek ki, beli kamburlanmış hafifden, omuzları düşmüş. İnce, uzun bedeninde yılların yorgunluğu. Sağındaki ise alabildiğine genç, diri geniş omuzları, uzun kolları, dik başı ile bir yıkılmaz civan sanki.. Yüzünü görmese bile yaşının yirmiden yukarı olduğunu söyleyemez. Hemen soldakine de baktı dikkatlice. O da genç. O da dinç bir adam.

Lâkin diğerleri gibi uzun boylu değil. Hatta cüce denilecek kadar kısa ve de sıska.. Saçları arkadan omuzlarına dökülmüş. Tabduk Emre Tekbir getirdiğinde uyandı Yusuf.. Seyirtip namaza durdu. Tabduk Emre namazı çabukmu kıldırmıştı yoksa. Duayı da çabukmu etmişlerdi ne? Camiden ilk ona yol verdikleri için Tabduk Emre çıkmış, sonra konuklar, sonra da divana duran dervişler çıkmıştı. Konuklardan yaşlı olanı onunla beraber yürüyor, iki genç de onları bir adım geriden takip ediyordu. İki genç de çevrelerindeki her şeye dikkat ederek, lâkin bunu belli etmemeye çalışarak yürüyorlardı. Yüzlerinde taze bir tebessüm, bir sevimlilik vardı. Yusuf'un yüreğine ılık bir şeyler aktı. Bugün dedi yüreğinden, bugün bir başka güne benzer. Peki ya, gözüm neden seyrimekte durup dururken...»

Konuklara yemek çıkartıldı. Fazla acıkmamış gi-biydiler. Hele yaşlı olanları bir iki lokma ya aldı ya almadı. Sofra kalktığında kandilin aydınlatığı sedire oturdular. Üçü de diz çökmüş susuyordu. Tabduk Emre kapıda bekleyen Yusuf'u Ak Dede'yi çağırmak üzere dışarı gönderdi. Yalnız kaldılar. Konuklardan yaşlı olanı izinle söze başladı. Sesinde öylesine büyük bir letafet öylesine bir samimî hava vardiki elini uzatsan tutacaksın. Kelimeleri tane tane çıkartıyor, ağzında gevelemeden, ezip bükmeden, az yavaş bir sesle anlatıyordu. Beyaz sakalı, bol beyaz kaftanı ile daha çok başka bir dünyaya aitmiş hissini veriyordu. Lâkin bu ipek yumuşaklığı yanında onca yaşına rağmen hala kavi duran bedenine, kemikleri fırlamış olmasına rağmen, tuttuğunu anında koparacakmış hissi-

ni veren ellerine ne demeli. Ya gözleri. Hem bir güvercin gözü, uysal, bal rengi. Hem bir şahın gözü, az çakırca...

«Hacetimiz vardır Tabduk Emrem. İtburnundan gelmekteyiz. Şeyh Edebalı Tekkesi'nden. Önce selamını iletmek düşer. Demişti ki «Tabduk bizi duadan unutmasın.. Biz onu hep yad etmekteyiz. Ayrıca Devrin bir nice devir olduğunu bilmekte» dedi.. Yazıyı yabanı dolduran eşkiyayı, kopuğu, hırsızı bilmekte. Biz Anadolu toprağına köklenelim diye gelmişiz. Kökümüzü toprağına iyi vermemiz gerek ki hemen eğilip kırılmasın dedi. Kapınızda yetişmiş Alp Erenler'den kimleri murad ederseniz alıp götürmek dileriz Tabduk Emrem. Cümle aleme Allah adını duyurmayı istemekteyiz. Gayemiz Rızayı Baridir. Gayrısı olabilemez. Yolumuz Kumral Dede dergahına da uğrayacak kısmetse. Türkmenin hasını devşiren Kumral Dede, işleyip cevahir eden Kumral Dede konuğumuz olsunlar deyû haber iletmış.. Onun erenlerinden de seçip çıkartacaklarımız olacak. Ne buyurulur şimdi?...»

Tabduk Emre Kayı Aşiretini çekip çeviren, dağılmış Türkmeni derleyip toparlayan bu Uç beyine dikkatle baktı. Yalansız, rıyasız, arica bir yüz idi karşısında duran. Gözlerini yere dikmiş beklemekteydi. Onca Beyliğine, onca gücüne kuvvetine rağmen marazlanmamış bir yürekdi yüreği Ertuğrul'un. Söğüt ve Domaniç havalisini işgal eyleyip dört yüz çadırını kuran aşiretin başıydı Ertuğrul Bey.. İznik İmparatorluğına karşı Alaaddin Keykubatın yaptığı sefer esnasında Selçuk Ordusu'nun akıncılığını üstlenen, daha sonra Karacahisarı fethedip mülküne katan, Bilecik Rum Beyi'ni vergiyé bağlayarak Selçuklu Sultanının mülk olarak kendisine Söğüt'ü verdiği

bir civanmert idi Ertuğrul Bey. Seksen yaşını geçmiş olmasına rağmen Rızayı Bari için cihad ettiğini ve dahi edeceğini beyan etmekte..

Tabduk Emre'nin gözleri yaşarmış, sevincinden yüreği göğsüne sığmaz olmuştu. Hep bunları beklemiş gibiydi yıllar yılı. Anadolu toprağına iyi basmak, iyi yerleşmek, Anadolu toprağına Hak dinin mührünü vurmak için az mı çalışmışlardı. Horasan'dan, Buha-ra'dan, Yesiden daha çok ötelerden fırlatılan öğseğilerin ardında buralara gelmiş, buraları yurt tutmuş, tekke kurmuş, dergah açmışlardı.. Sarı Saltuk, Barak ve Geyikli Babalar, Kumral Dede, Karaca Ahmet can. Sonra Şeyh Edebali. Ne için çalışmakta idiler. Ne yapıyorlardı..

Yeni bir biçim vermeyi muratları kondukları her yere. Karılan hamur özsularıyla beslenecek, en durusundan bir pınar fışkırtacaklar Rum ellerinde. Başboş bir sel gibi Doğudan akıp gelmekte olan Türkmen'e ev kurduracak ocak türeteceklerdi.

Dahası, asırlar boyu cihanın en önemli noktası bulunan bu topraklara sahip olacak, bu sahipliğı hak ve adaletle koruyacak kişileri doyumsuz saadete davet edeceklerdi. Kurdukları her konakta aşkın, insanlığın, gönül huzurunun ocağı tütecekti. Güller ellerinde açacak, bülbüller bahçelerinde ötecekti.. 1071 yılından bu yana iki tam asır geçmişti. İki tam asır boyu küçük Asya'ya doluşmuşlardı, Lâkin bu doluşmuşluğu başboş koyurmak, ölüme teslim etmekdi. Biliyorlardı. Bend olunmalıydı ki sular işe yarasın, devlet kurulmalıydı ki sökülmez bir temeli olan, Türkmen cihana hükmetsindi. Selçuklu yıkılmakta aha, çatırdısına kulak dayanmaz olmuş.. 1243 de Selçuklu'nun Mo-

ğoldan yediği müthiş darbenin yaraları kanamakta hala. Sonra bir bitmez saltanat kavgası başlamış ki deli etmekte adamı. Gıyaseddin Keyhüsrev'in oğulları birbirine girmiş boğuşmakta, şikayetler, desiseler, akıl almaz entrikalar. Çocuk yaştaki üçüncü Keyhüsrev'in hükümdarlığı. Vezareti elinde bulunduran Muhiddinin, faziletçe kendinden büyük olan vezir Fahreddin Ali'yi Moğol'a hapsedtirisi, dökülen kanlar, fokurdayan fitne. Velhasıl bu post kavgasından başını kurtarıpta o eski azametini kavuşamaz Selçuklu. Gitti gider. Türkmen perişan olur, müslümanlara solukları dar gelir. Anadolu'da bir başa ihtiyaç var. Hem kılıç hem dil ehli olan biri. Edebali Ertuğrul'u dizi dibine oturtmuş, oğluna kızını verecek. Edebali Ertuğrul oğlu Kara Osman yiğide bel bağlamış. Öyleyse Yesiden kopup gelen erenlerin onu besleyip, desteklemesi, sırtına dayanak olmaları gerekli Ertuğrul Beyin. Şimdiye dek iyi yürümekte herişi, akıllı, zeki adam Ertuğrul Bey. Bizansın sınırına varıp dayanmış. Tutunup durmakta yıllar yılı. Hergün bir karış çoğaltmakta toprağını... Türkmen'e yeni soluğu bu Kayı aşireti verecek verirse. Tekkenin elinde yetişen derişlerine iş düşmekte madem, canla başla kabul edecek Tabduk Emre. «Yeterki ulu Rabbim, yeter ki gönül kandilimizi söndürme. Toprağa yeni dikilecek olan fidanımızı kesme kökünden...»

Ertuğrul Bey, Tabduk Emre'nin dalıp gidişini sabırla bekleyip susmakta. Lâkin sağ yanına diz çökmüş oğlu Kara Osman'da bir kıpırdanma, bir gizli huzursuzluk. «Daha durmalımıyız baba. Bekleyiş uzamakta değil midir...» der gibi Kara Osman, Samsa Çavuş'da da aynı hal.. Uzayıp giden bekleyişde bir bunalmışlık görmüyor Ertuğrul Bey. Tabduk Emre'nin

yüzündeki tebessüm ısıtmakta içini. Şeyh Edebali huzurunda da aynı şeyleri hissetmekteyim diye düşünüyor. «Öyle olabildiğince büyük bir sürûr bu. Şöyle anlatılmaz bir güven...»

Kapı vurulunca konukların üçüde dikkat kesildi. Tabduk Emre başını kaldırıp baktı. İçeri önce Ak Dede, sonra Yusuf girdiler. Kapı önünde divana durup beklediler. Tabduk Emre Ertuğrul Bey'e dönüp konuştu...

«Bu dünya bir yeni geline benzer Ertuğrul Beyim. Ala yeşile donanmış bir yeni gelin. Kişi bakmaya doyamaz bir vakit. Velakin çabuk solar yeşili alının. Çabuk pörsüyüp ihtiyarlar. Kimseye kalmamıştır kalıcı da değildir. Öyleyse iyi dinleyesin. Er kişi eli altındakileri canı bellemedikçe, gözü gibi koruyup gözetmedikçe yaşayamaz. Şu yalan dünyada her şey hayır için olmalıdır. Her gayret ukba için olmalıdır dünya için değil. Bir nice insan şan şöhrete aldanır, da helak olmuştur. Rızayı Bari demektesin hay Ertuğrul Bey. Zati bir başka söze hacet yoktur. Ömür için yeter bu. İşte gönül gülümüz Ak Dede. İşte Tekkeminin bir eşi bulunmaz yiğidi Yusufumuz. Onlara şimdiden geru yol görünmüştür. Peşiniz sıra gelecekler. Onlar bizde biz onlarda yaşamaktayız. Ne emir buyurursanız bizim sözümüz belleyip koşacaklardır. Uğrunuz açık ola..»

Ak Dede yürekten kopup gelen bir kelimeyle sarsılıp titredi. İnce dudaklarında «Allah..» kelimesi kanatlanıp uçtu. Bir uçtan öbür uca dolandı odayı.. Sonra iki iri damla yuvarlanıp düştü kırışmış temiz yanaklarından. Gözünü yumdu. Seneler boyu odun taşımıştı tekkeye, sırtı yara olmuş yağır olmuştu. Şe-

lek şelek getirip yığardı odunları. Onlarla ocak yanar, aş pişerdi. Onlarla Tekke ısıtılırdı kış günleri. Sessiz, ıssız ormanlarda ağaçlarla hallesir dertleşir, ağaçlarla birlik zikre dururdu. Hayatı ormanla Tekke arasındaki yolda geçmişti. Uğruna köle olduğu Tabduk Emre'nin sohbetlerine yetişmek için acele ederdi bazen. Lâkin Tabduk Ak Dedesiz sohbete başlamazdı. Sağ yanında otururdu, daim. Soluğunu duyar, fısıltısını işitirdi. Öyle bir düğümle bağlanmıştı ki şeyhine, dünya birleşse çözüp çıkartamazdı.. Kendisinden yaşça küçüktü Tabduk amma yaşın önemi mi vardı ki Tekkede. Uzanır, ellerini öpmek isterdi. Şeyh ellerini sevgiyle çekerdi önünden, öptürmezdi. «Ak Dede bir bulunmaz candır, bize dua kılsın..» derdi üstelik. Koca Şeyh Tekke oduncusundan dua isterdi. Canı ağzına gelir, yüreği ihtiyar kafesinden fırlayıp çıkmak isterdi o vakit. Ak Dede dayanılmaz bir bağlılıkla Tabduk Emre önünde ağlardı. Sohbetine doyamadığı geceler, uykusunun tümünde şeyhiyle birlik zikre başlardı. Bir şeyhi bir kendi olurdu düşünde. Uyanana kadar en büyük hazlar içinde mesut ve bahtiyar yaşardı. Şimdi ayrılacak öyle ya, Şeyhinin emri var öyle ya.. «İşte onlara şimdiden gerü yol görünmüştür» dedi Tabduk Emre. Ak Dede Tabduk Emresiz ne eyler... Lâkin buyruk da ondansa, buyruk önünde kıldan inceyse boynu.. Boynunu бүkdü iyice. Yeniden «Allah...» diye inildeyip, sustu.. Konuklar şaşırmışlardı.. Ertuğrul Bey Ak Dede'nin yüzündeki tarifsiz kedere dayanamıyordu. Lâkin baktıki azaldı bu keder, yumuşadı. Yüz, kapıdan girdiği ana dönüverdi. Ak Dede kapıdan girdiği gibiydi şimdi, bekliyordu. «Haydi» dese bir tek söz etmeden yürüyecek. Ya Yusuf denilen can. Say ki Ak Dede'nin genç halı. İki insan aynı şeyleri böyle nasıl duymakta. Nasıl böyle ay-

nı hislerle yaşamakta. Bu Tabduk Emre terbiyesiyle Tanrı vergisi. Aynı ateşte yanmış iki can ki.. Kişi ö-
lerinde divan dursa yeridir.

Samsa Çavuş ilkin Ertuğrul Bey'in yüzüne, daha sonrada Kara Osman'a baktı, Rahatlamışlardı. Hele Ertuğrul Bey.. Sevincinden kabına sığmayıp taşacak. Belli ki bulduğu cevahirlere paha biçilmemekte. Ak Dede ve Yusuf'u bir anda ölesiye sevdi. Samsa Çavuş. Kara Osman gibi tebessüm edip doğruldu. Kalktılar. Az sonra yatsıyı kılıp yatacak, sabah namazından sonrada yola düşeceklerdi. Üç kişiyle geldikleri Tekke-
den beş kişi olup ayrılacaklardı. Birden içini coşkun bir duygu bürüdü. Sanki Ertuğrul Beyiyle birlik Karacahisar'ı fethetmekteler. Belki daha da ötesi. O vakit Rum'un elinden bir Karacahisar almışlar. Şimdi Tabduk Emre dergahından iki can alıp götürmekteler ki, Bin Karacahisar fethine değer. Samsa Çavuş'un coşkunluğu sabaha kadar sürdü...

Gün ıştırken Tabduk Emre Tekkesinin arka kapısından beş atlı çıkıyordu. En öndeki beyaz at üstünde Kayı Aşireti'nin Beyi Ertuğrul Gazi var idi. Sıkıca sarındığı kaftanı üzerinde onca ihtiyarlığına rağmen heybetli, azametliydi. Yalnız, beyaz sakalında bir dua kıpırdanışı, hafif yana bükülmüş boynunda bir teslimiyet. Yaşanmış en korkunç günlerin, kazanılmış en anlamlı zaferlerden, en büyük didinme ve uğraşların zerre zerre eritmeye çalıştığı yüreğinde şimdiden gerü bir doyumsuz ferahlık, bir iç doluluğu duyacaktı. Rum ellerine dağılmış belli başlı Horasan erenleri, başta Şeyh Edebali olmak üzere, Ona, bilhassa oğlu Osman'a güvenmekte, yardım etmekteydi. Kara Osman'ın Edebali Tekkesinde gördüğü düş çıkar ise yedi iklim, dört köşeye dal budak salacaklar, yıkılması bir vakit mümkün olmaya-
cak bir devlet kuracaklar. Ertuğrul Bey'in dudaklarındaki tebessüm bu. Gözlerinin ışıması bundan. Ahir ömründe rahatlamışki tarifsiz. Artık tebessüm ederek ölebilir. Şimdi önemli olan bu Kara Osman yiğide gereğinde «dur hele, yaptığın şeriata uygun mudur, düşün bir...» diyecek gözü kara erenler gerek. O azgınlaşırsa dizginleyecek, köpürürse önüne bend alacak canlar gerek. Üzerlerine sinmiş kahramanlığın sayesinde eli kılıç tutan dini imanı sökülmez savaş arkadaşları bulmuşlar. Geride oğluna kol olacak kanat olacak, buyruğu uğruna ölüme at sürecek yiğit-

ler var. Daha da olması gerek. Konuralp, Akçakoca, Aykut Alp, Gazi Abdurrahman, Samsa Çavuş. Kalkan olup gerildilermi önüne, ne derya dayanır ne dağ. Her biri hesapsız Bizanslıya güç yetirecek bahadırlar onlar. Ne kılıçları kırılır, ne başları eğilir. Kanlarını bir devlet için sebil etmişler, yeminleri Allah'a. Lâkin Ertuğrul Bey bilir ki bir devlet salt kılıç ile kurulamaz. Kurulsa da tez çöker. Amma kılıca verilen su iman suyu olur ise, eli kılıç tutanın yüreciğinde en temiz inancın düsturları devlet kurar ise o yıkılabilemez. Bir vakit devrilebilemez. Dergahları bu gaye için dolaşmakta, oğlu Kara Osman'a dil olacak, güç olacak yürek ehli civanlar aramakta. Kara Osman Şeyh Edebali damadı olup, bir nice vakit onlardan bağımsız ve uzak soluk alamaz. Şimdiden yerinde duramayan akın isteyip, cenk arzulayan genç doluluğuna, savaş duygularının göz dönmüslüğüne, aynı göz dönmüslüğü içindeki silah arkadaşları mani olmazlar. Eğer gerekmiyorsa bu savaş, ona ancak çilelerle pişmiş, riyazat ile kaynamış, dünyayı sadece inancın penceresinden seyreden gönül ehli erenler mani olabilir. Ak Dedeler çoğalmalı, Yusuf'lar Kara Osman'a dost olmalı ki devlet dediğin baş tacı kurula, yaşaya... Ertuğrul Bey'in düşüncelerini yaşlı bir kadın sesi dağdı. Tekkeden çıkmak üzereydiler. Ana Bacı seyirtip geliyordu. «Hey bre Yusuf - Hele az biraz dursana, diyeceğim vardır.» Sadece Yusuf değil diğer dört atlı da mihlanmış gibi durmuşlardı. Ak Dede gözlerini yummuş, Kara Osman ve Samsa Çavuş gözlerini hayretle açmış kadına bakıyorlar. Ana Bacının elinde bir bohça var. Yusuf'un önünde durdu. Yusuf attan inmeyip bekledi. Ana Bacı, yavrusundan ayrılacak olan bir anne gibi, okşayan, seven, doyamayan gözlerle baktı bir vakit. Tekkenin direği olmuş bu yiğit insanı

kaybetmenin acısı yüreğine sığmıyordu. Ona oğlum demişti, o kendisine anam diyordu. Öz anne öz oğul gibiydiler. Şimdi ayrılık vaktidir. Öz ağlamazsa göz ağlar mı!.. Bakışıp ağladılar. Ayrılık gözyaşı demekti işte. Ana Bacı toparlandı sonra. Bohçayı uzatıp mı rıldandı. «Bacın Fatma Sultanın da selamı vardır. Uğuru açık olsun Yusufumuzun, demekte. Bu bohçayı o gönderdi. İçinde Horasan işi bir kuşak vardır. Belinden çıkartmasın hatıramızı dedi. Ben de öyle demekteyim bre Yusuf.. Bu kuşak bir çift idi bilir misin. İkincisi sandıkta sahibini beklemekte. Kısmetlisi çıkıp gelecek bir gün. Şimdi sağlıcakla git. Rabbim utandırmasın iki cihanda. Şu küçük para kesesini de Ak Dedemiz'e vermek istedik. Buyurup alsın. Ak Dedemiz yaşamakta olduğu bir dünyanın varlığını da bilmelidir bazı.. Para kesesi dünyaya benzer tıpatıp. Bundan sonra Ertuğrul Bey Ocağında o sıkça hatırlanacaktır.

Ana Bacı'nın söylemek istediğini Kara Osman'la Samsa Çavuş'tan gayrisi çok iyi anladılar. Ak Dede tiril tiril titredi. Ağlıyordu..

Güneş yamacın ucundan başını gösterdiği vakit yeniden yürüdüler.. İnce bir yel esiyordu. Toprağa sıvanan buğu yükseliyor, Tekke gülşeninden kuş sesleri geliyordu. Ana Bacı geriye dönüp gelirken Tekkenin ön kapısından iki yabancının girdiğini görüp şaşırdı. Gidenler vardı Tekkeden bu sabah. Gelenler vardı. Nasıl bir devri daim, nasıl bir yenileniş Rabbim.. Gelenlere doğru yürüdü. Az öndeki adam yaşlı bir derviş. Onu daha önce görmüşlüğü var. Lâkin arkadaki kim. Yüzünde uzun yorgunlukların izi, balmumu sarılığı. Elmacık kemikleri çıkık, alnı geniş ve açık. Yüzünde sarımtırak bir ince sakal. İri gözlerinde

belli belirsiz bir sıkıntı. Hafif kambur, uzun boylu, iri kemikli, zayıf bir adam. Ayağında eskimiş, dökülmüş çarıkklar, sırtında yamadan belirsiz bir yelek, bir elinde beyaz erzak torbası, bir elinde uzun, epeyce uzun bir asa. Önünde selam verip durdu. Ana Bacı bu yoksul Türkmen gencinde yüreğini sımsıcak eden bir şeyler bulmuş gibiydi. Ana Bacı'nın gönül evinde bir tazeleniş, bir yenileniş başlamıştı. Tadılmış sevinçler, görülmemiş iç huzurları duyuyordu. Şaşıryordu. Bu yoksul Türkmen genci sanki uzun kollarını iki yana açmış da bütün bir cihanı kucaklamakta. Yahut gökyüzüne ışığının şavkı vurmuş bir kandil. Ya sesi ya çok uzak iklimlerin içinden kopup gelmiş gibi yorgun, çaresizliğin yegane çaresi gibi fısıltılı sesi.. «Tabduk Emre Dergahı burası he mi anacığım. Biz uzak yollardan vurup gelmişiz. Muradımız eşiğe yüz sürmektir. Adımıza Yunus derler...»

Ana Bacı Yunus adını duyunca böğrüne ok saplanmış gibi hızla geriye dönüp baktı. Atlılar, yolun ucunda, ince bir toz bulutu içinde beş küçük nokta olmuş, kaybolmak üzereydi. Güneş yarım mızrak boyu yükselmişti.

Yunus Ana Bacı'nın işaretini alıp peşi sıra misafirhaneye doğru yürürken karşıdaki bir odadan genç bir kızın dışarı çıktığını, bir an kendisine bakıp, orada öylece donup kaldığını, bir heykel kadar cansız ve katı yere mihlandığını gördü. Misafirhaneden içeri girerken, o kapı önündeki kızın aynı heykel katılığında kıpırdamadığını, görüyormuş gibi hissetti. Tuhaf-laştı. Besmele çekip eşiği atladı. Ana Bacı «Konuğumuz vardır. Ağırlansın.» diyerek çıktı. Misafirhaneye bakan, yaşlı mı genç mi olduğu iyice anlaşılamayan bir derviş Yunus'un selamını alıp köşeye buyur etti.

Yunus kendisiyle birlikte gelen yaşı adamın yanına çöktü. Heybesini indirip beklemeye başladı. Sanki bütün eşyalar, sanki bütün herşey ince bir ilahiye koyulmuş ses vermekte. Yunus'un kurumuş dudakları kıpırdandı. Dudakları ucundan yaşı adamı ve misafirhaneyi bekleyen derviş i şaşırtan cümleler dökülüyordu. Ses eşyanın söylemeye koyulduğu ince ilahiye karışmış gibiydi, doyumsuzdu..

Ben bir acep ile geldim
Kimse halim bilmez benim
Ben söylerem ben dinlerem
Kimse dilim bilmez benim

Ol dost bana gelsün demiş
Sundum kadeh alsun demiş
Aldım kadeh içtim şarap
Ayruk gönlüm ölmez benim

Fatma Sultan Ertuğrul Bey'in peşinde Tekkeden ayrılan Yusuf'u son bir kez görmek istemiş lâkin yüreğini dolduran anlaşılmaz bir sızıyla yerinden kalkamamıştı. Bir şeyler oluyordu. Karmaşık, girift bir şeyler.. Düğüm düğüm üstüne atılmış, çözülmez, halledilmez bir dolaşıklık alıp yürümüştü. Sıkıntı devleşiyordu. Tekkenin uzun seneler içinde duyduğu boşluğu dayanılmaz bir sancı olup içine çöreklenmişti. Yusuf gidiyordu. Fakat bu büyüyen boşluğun Yusuf'la hiç bir alakası olmadığını da bilmekteydi Fatma Sultan. Son bir kez görmek isteyişi Tekkede en çok sevdiği, en çok beğendiği insanın o olmasıyla ilgiliydi. Kendisine «dünya ve ahirette bacım..» diye hitap eden bu cefakâr, bu alabildiğine fedakâr insana karşı yüreğinde bir saygı duyardı. Onun önünde kendini küçük bir kuş, dalından düşmüş bir yaprak gibi güçsüz ama sevinçli, ama huzurlu bulurdu. Şimdi bunları düşünmenin sırası değildi. Boğuluyordu. Damarlarından kanı kesilmiş, vücudu katılaşmıştı. Hareket halindeki tek şey düşünceleriydi. Ölmek üzere olan bir insanın son hareketini, son çırpınışını yaşıyor gibiydi. Muhtemel bir olayın, önüne geçilmez bir hadisenin hiç görünmeyen akışında nefesleri daralmış, soluğu kesilmiş bekliyordu. Bir şeyler olacaktı, Yusuf'un gitmesinden, belki bir daha hiç gelmeyecek oluşundan öte bir şeyler olacaktı. Ya bir yangın başlayacaktı hiç sönmeye-

cek olan, veya hep yanan bir yangın sönüverecekti. Odanın içindeki hava ciğerlerine kafi gelmiyor gibiydi. Gözleri kararıyor, düşecek gibi oluyordu. Pencere-leri ardına kadar açsa, kapıyı ardına kadar açsa, hatta tavanı kaldırıp atsa bir kenara, gökyüzünü, gökyüzü-nün uçsuz özgürlüğünü görse bu boğulma duygusu, bu havasızlık kaybolur muydu? Ne oluyordu. Fatma Sul-tan hasta mı idi. Ölümçül çaresiz bir hasta mı idi. Daha fazla dayanamayacağını anlayınca silkinip kalk-tı. Kapıya koştu .Yüreği yaralı bir kuşunki gibi inti-zamsız, düzensiz gümbürdemekteydi. Fatma Sultan sa-rarmıştı. Kapı açılıp, yüzüne serin bir rüzgâr çarp-tığında az biraz rahatladı. Birden damarlarından bo-şalan kanlar tekrar hücum etti. Birden Tekkeyi dol-duran boşluğu bir başka şeyler doldurmaya, boşluğa girmeye, boşluğu kaplamağa başladı. Susuz bir barajı su basıyordu. Karanlığa ışık eleniyordu; ışık göz ka-maştırıcı bir aydınlıkla doluyordu.. Ya gökden yıldız-lar yere ağmakta veya yeryüzünün bütün kuşları gök-yüzüne kanat açmaktaydı. Kulak dolusu bir hışırta, yürek dolusu bir sevinç. Sevinç de bir acı gibi burgu burgu oymaktaydı insanın kalbini. Bu yüzden ayrılık-la kavuşmaya aynı şeydir deniyordu. Çünkü ayrılık-lar kavuşmaya, kavuşmalar ayrılığa daima gebedir. Fatma Sultan'ın devleşen sıkıntısı yerini devleşen bir sürûra bırakmıştı. Senelerdir adına bekleyiş dediği duygu tükenmek üzereydi. Onun kaderi, sancısı, ıstı-rabı da. Şeyh babasının bile dolduramadığı Tekke boşluğunu az önce Ana Bacı'nın önünde gördüğü bir yoksul adam dolduruyordu. Fatma Sultan bunu öyle-sine biliyordu ki anlatılamaz. Ana Bacı'nın önündeki yoksul Türkmen gencini görür görmez donup kalmış-

ti. Kaynayan, fokurdayan, taşmak üzere olan bir donmuşluk. Medden önceki sükun. Fırtınadan önceki sessizlik...

Genç kızın donup kalmışlığını bir iki kere onu sarsıp uyandıрмаğa çalışan, bir anda telaşlanıp şaşırarak, eli kolu birbirine dolaşarak Ana Bacı bozdu. Kıza bir şeyler olmuştu. Kızın yüzü kireç gibiydi. Dişleri birbirine kenetlenmiş, yüzünün derisi gerilmiş, gözleri büyümüş, besbelli ki ağır hasta. Besbelli ki kötü yakalamış dert. Ana Bacı zorlukla içeri çekti onu.. Yatağına yatırıp üzerini örttü. Fatma Sultan konuşmıyordu. Baygın gibiydi. Ana Bacı'nın telaşı büyüyordu. Daha önce Demirci Fazıl'ın kızını görmüştü böyle. Demirci Fazıl'ın kızı üç gün hiç konuşmadan yatmış, üç gün bir tek lokma yemeden, bir yudum içmeden yarı uykulu yarı uyanık kalmış, üçüncü günün akşamı yanağından siğim siğim yaşlar boşanarak ölmüştü. Neden, niçin hiç kimse bilememiş, bir cevap bulamamıştı. Korkuyordu Ana Bacı. Korku balmumu gibi sıvanmıştı. Sonunda kendini toplayıp fısıltı halinde bir lahavle.. çekti «Her şey Allah'ın dediği gibi olur hay kadın, bu telaşın aslı nedir. Şeytanın ellerini bırak. Gazaba uğrayacaksın..» diye söylenip Tabduk Emre odasına seyirtti. Tabduk Emre seccadesinde mutad zikrini tamamlamış kalkıyordu. Yüzünde öpülesi bir sevimlilik, bir yakınlık, gözlerinde aşık bir iç huzuru okunuyordu. Temiz, ince, yumuşak yüzünde gözyaşlarının izleri nurlaşmıştı. İpek kadar yumuşak beyaz sakalı, küçük, solgun dudakları, az seyrek beyaz dişleri ile her görende saygı uyandıran, her göreni ilk bakışında etkileyen Tabduk Emre karısının yüzündeki telaş, hareketlerindeki kahrolası tedirginliği hemen anladı. Ana Bacı henüz hiç bir şey söylemeden.

henüz hiç bir şey anlatmadan «Hele otur bakalım hatun» diye fısıldadı. «Az biraz soluklan ve beni dinle. Gemici üstünü başını paralasa, yine Tanrı gemiyi dilediği tarafa yürütür. Eflâke el erİştirmek, dönüşünü durdurmak kabil değildir. Ne karınca zayıf, aciz olmakla aç kalır, ne de arslan pençesi güçlü, kuvvetli olduğu için karnını doyurur. Öyleyse gönöl aynasını daima silmek gerekir. Pas tutarsa cila kabul etmez. Kişiyeyakışan şükürdür. Cefa mümine Tanrının vefasıdır. Bir amayı görürsen gözlü olduğuna şükretmen icap eder. Şimdi söyle, sanırım ki telaşına sebep Fatmadır. Annelerin acısı çabuk anlaşılır...» dedi.

Ana Bacı kocasının yüzüne tekrar baktı. Hayır, hiç bir telaş, hiç bir huzursuzluk yok. O kadar sakin...

«Fatma hastalandı, dedi. Yatıyor. Çok değişti...»

Tabduk Emre karısının iyice gizli de olsa yine içinde sıkıntı olan konuşmasına «Fatma hastalandı» diyeşine yine tebessüm ederek şöyle cevap verdi. «Bak Hatun. Çölde son derece susamış bir adam susuzluktan muttasıl şöyle söylüyordu. «Ne olurdu, ölümden evvel muradıma nail olaydım; bir nehir olsaydı dalgaları dizime çarpsaydı, kırbamı o nehirden dolduraydım...» Çölde susuz kalan insanın Fatma olduğunu düşün bir, özlediği nehire kavuşmasına sevinmez misin.? Allah sabırlı kulunu sever.. Şimdi gidip görelim hele. Ona da söyleyeceklerimiz var.

Ana Bacı hiç bir şey anlıyamamış, şaşkın ve ürkek kocasının ardından yürüyordu. Öteden beri böyle hallerine alışkın olmasına rağmen, yine de Tabduk Emre'yi daha az bilen, daha çok kendi gibi, daha çok sade görmek isterdi. Herkes nasılsa öyle görmek isterdi. Fakat Tabduk Emre'nin Dergaha baş olması,

dervişlere bir düzen verip, huzurla yaşatması başka türlü mümkün olabilir miydi. Tabduk Emre sıradan bir insan olsaydı sayısız gönüllerde tahtı olur muşdu. Adı hep selam ve saygıyla anılır mıydı...

Hadiselerin hiç değiştirip telaşlandırmadığı temiz yüzünde, daimî bir tevekkül, sabır ve şükür ışığı parlıyordu. Dünya ile ilgili hiç bir mesele üzerinde karamsar, bencil ve hırslı olmazdı. «Surete gönül vermişlerin kamil olması ne mümkün» diyordu.. Zayıf, nahif vücudu uzun oruçların, yalnızlıkların, riyazatın sonucu iyice incelmış, çökmüş, dokununca dağılıverecekmiş gibi hafiflemişti. Daima temiz elbiseleri içinde her zaman tebessüm eder, herkese sevgi dağıtır, esir gemezdi. Kapısına gelmiş bir tek kişi yoktu ki boş dönsün. Aşhaneye sık sık misafirler çağırır. Yoksulu fukarayı doyurur, Tekkenin gelirinden onlara dağıtır, bir elinin verdiğini diğer eli bilmezdi. Az güler, ama daima tebeşüm ederdi. Bazı geceler odasından derin ve acı iniltiler gelir, ince bir feryat kulaklara çalınır, coşmuş bir duanın gökyüzüne ağdığı sanılırdı. O vakit yüzü değişir, damarları gerilir, gözleri küçülürdü. Dudakları acıyla bükülmüş, boynu bükük ağlardı. Yaradana duyduğu korku ciğerlerini kebab eder, sevgi o korkudan yangınını gülistana döndürürdü. Dünyaya bakan gözlerinde ne bir hırs ne bir ihtiras ışığı vardı. Eşyaya çevrilen nazarlarında hep ibret arayan, bulan, hamededen ziyalar uçuşurdu. Ana Bacı onun cenazelere gittiğini, namazını kıldığını ve o vakitler yüzünün sararıp solduğunu görüyordu. Bu ölüm korkusu değildi. Akıbetinden dolayı duyduğu hüznüdü. Acaba Rabbim rızasını verecek mi diyor, korku ve ümidin sınır çizgisinde yaşıyordu. Tekkenin bütün dervişlerine karşı takındığı gözyaşartıcı yakınlık, sev-

gi belki kendisinin onlardan daha günahkâr biri olabileceğini düşündüğündendi. Riyaset peşinde koşmuyor, küçük büyük demeden herkese karşı çok nazik ve ince davranıyordu. Her şeyinde öylesine dürüst ve samimi idiki insan bazı kereler onun bir insan olduğuna bile zor inanıyordu. Kanaat nurdan iki kanat gibi onu göklerinde uçuruyor, taat ve ibadetleri sevgisini, aşkını büyütüyordu. Çok susuyor, konuştuğunda tane tane, ama az biraz mecazlı ve şiir gibi konuşuyordu. Sohbetlerine doyum olmaz, toplantıları bir bahar mevsimi gibi gönülleri heyecana verirdi. Öylesine bir tevazu sahibi idi ki şunca yıllık karısı olmasına rağmen Ana Bacı bile şaşırıyordu. Bazan Ak Dedenin yolunu bekler, sırtındaki odunları alır Tekkeye kadar getirirdi. Bazen çarşıdan aldığı bir malı kucağında tasır, götürmek isteyen dervişlerine vermezdi. Çocukların beşiklerini salladığını; «sen uyu hanım, yoruldu.» dediğini çok duymuştu Ana Bacı. Ona ölesiye bağlılığı, ona ölesiye yakın oluşu bütün bu sebeplerdendi. Tabduk Emre'yi tanıyıp sevmemenin mümkünü olmazdı. Çünkü yaşanan en güzel hayat. en kusursuz saadeti o.. Zayıf, bir deri bir kemik kalmış göğsü altında bütün bir cihanı kuşatacak, bütün bir cihanı kurdu, kuşu, canlısı, cansızıyla içine alacak, onları sevgiyle saracak bir yüreği vardı. Onun içinde kurduğu dünya için insan bütün varlığını sebil etse yeriidi...

Ana Bacı'nın sevgisi her geçen gün daha bir çoğalmış, her geçen gün daha bir doyumsuz olmuştu. Tabduk Emre'nin yıllarca anlatmaya, hissettirmeye çalıştığı sevgiyi, o sonsuz büyük, o tarifi mümkün olmayan ebedi sevgiyi tatmaya başlamış, Allaha aşık olmuştu. Allaha aşık olmak.. Onu anlatmak beşer di-

line mümkün olmamıştır. Bu belki karaya vurmuş ölmek üzere olan bir balığın bir anda deryaya kavuşması, hayatı kucaklamasıdır. Belki ve muhakkak daha öte bir şey... Ana Bacı'nın Fatma Sultan'a duyurmaya çalıştığı, anlatmağa uğraştığı aşk, Ah Tabduk Emre öz kızı için neyi bekliyor, neyi umuyordu ki bizzat kendisi değil de Ana Bacı'yı görevlendiriyor. Fatma Sultan'ın irşadı için onu vazifelendiriyordu. Ana yavrusuna en yakın varlıktı, doğru. Lâkin öğretmenin Tabduk Emre olması da daha bir başka değildir?..

İçeri girdiklerinde Fatma Sultan Ana Bacı'nın bıraktığı gibi yatıyordu. Dişleri birbirine kenetlenmiş, gözleri büyümüş. Tabduk Emre fısıltılarla varıp başucuna çöktü. Uzunca bir müddet kaldı öylece. Ana Bacı'da kapı önünde divana durmuş, tedirgin bekliyordu.

Aradan geçen zamanı üçü de anlayamadılar. Belki bir dakika, belki bir saat. Nihayet Tabduk Emre ince, uzun kemikli ellerini uzatıp kızının gözlerini kapadı. Bu temas Fatma Sultan'da umulmaz bir değişiklik, bir ferahlık doğurmuştu. Sanki gerilmiş vücudu gevşemiş, rahatlamış, gözleri yarı açık babasını dinledi. Bir tek kelimesini kaçırmadan, sanki bütün vücudu kulak kesilmiş gibi.

«Sevgili olmadıktan sonra can, bir kara akçe bile etmez. Erce can verdin mi sevgili, senin yoluna canlar döker. Gönül derdinin ilacı sevgidir. Sevgi mum, aşık ona pervanedir. Aşk yolları dolaşık ve uzundur. O yolların sırrına müptela olmak her cana nasip olmaz. Lâkin bilgi sevdası suret sevdası değildir. İnsan noksan olan güzelliğe aşık olsa nihayet o aşk biter.

Zeval bulan güzelliğe dalıp o sevda ile sarhoş olmak insana yakışmaz. Gayb alemindeki güzele dost olunmalı kızcağızım. O zaman iş değişir. Bu sevdanın bir aybı bir garazı yoksa işte asıl sevda budur. Bundan başka dost olduğun her şey, senin yolunu keser An-sızın koyu bir nedametın karanlığına düşmüş olursun. Şimdi şükretmek zamanıdır. Görklü Tanrım düşüm-zü çıkartmış, rüyamızı sadık bir rüya kılmıştır. O geldi kızcağızım. Senelerdir beklenen can, senelerdir dergahın boşluğunu doldursun dediğin can geldi... Bu bir sırdır. Sır gizli olmak gerek.. Söyle hatun, Tek-kemize sabah gün doğarken gelen yoksul bir Türkmen genci var değil mi?..» Ana Bacının şaşkınlığı daha bir artıp çoğaldı. Sıtmaya tutulmuş gibi titriyordu. Bu sabah Tekkeye gelen «Adımıza Yunus derler.» diyen yoksul Türkmen genci nice bir adam ki Fatma Sultanı yatağa düşürmüş. Nice bir can ki Tabduk Emre sene-lerce onu bekliyormuş. «Hay Rabbim. Niçin bir iyice bakmadım yüzüne..» Ya Tabduk Emre'nin söyledik-leri, aynen çıkan rüyası, görmediği halde geldiğini bil-mesi Yunus'un. İnsan nasıl şaşırmaz, nasıl sarhoşla-maz. Bir de Şeyhin Fatma Sultan'a söyledikleri. «Ze-val bulan güzelliğe dalıp o sevda ile sarhoş olmak insana yakışmaz.» Yani bu şu demek açıkça.. «Bre Fatma Sultan, Yunus ne vakit gayb alemindeki güze-le dost olursa sen de ona dost ol..» Ana Bacı'nın şaş-kınlığı göz göz büyüdü, odaya sığmaz oldu.

«Gülleri sevmektesin he mi Beşir kardeş?.. Gülşenin otuyla, çimeniyle içli dışlı yaşamak hoş he mi?.. Oturur beklersin, o, sabahın ışığında üzerindeki şebnem taneleriyle yavaş yavaş açar yapraklarını, Kanat kanat yayılır. Sonra bakarsın, arılar koşup gelmiş öteden beriden, konmuş, bir şeyler emmiş gitmişlerdir. Arının o rengarenk yapraklar arasında dönenip durması ne hoştur. Dil, Allah'ı zikrine koyuldu mu bir kez önü alınmaz bir nice vakit, he mi Beşir kardeş?...»

Yunus'un gözlerini kısıp, sanki gülşenin ortasında, bir gülün başında imiş gibi anlattığı, hem bir solukta anlattığı şeyler Beşir'in esmer, zayıf yüzünde hiç bir değişiklik yapmadı. Oturduğu vakit nasılsa hala öyle... Kütüğün üzerine çökmüş, elindeki ince uzun deyneği ile toprağı karıştırıyor, çeşitli hatlar çiziyor, sonra şekilleri ayağıyla bozuyordu. Bazı başını kaldırıp çevresine de bakmaktaydı. Yunus'u duymamış gibiydi. Aslı da buydu işin, Kişi duymak istemediğinde varsın konuşsun öbürkü. Bir tek kelimesini bile anlamaz. Sadece belirsiz bir uğultu, kesilen, az sonra tekrar başlayan bir cızırtı. Beşir bu cızırtıyı duymuştu sade.. Ne gül, ne bülbül...

Yunus sorusuna cevap bekliyordu. Beşir dönüp baktı. Bomboş baktı. Yunus eğdi başını hemen. Oldum olası hiç kimsenin yüzüne dikkatle bakamaz, garip bir utanma duygusu dolardı içine. Sanki dikkatle baksa kusurlar görecekti, günahlar görecekti.. Buna dayanamaz. Lâkin sorusuna da bir cevap bekliyor. «Besbelli dinlemedi beni.» diye mırıldanıp yürüdü. Oysa aylar boyu şöyle doğru dürüst bir iki kelime söylemiş, içinde kabarıp duran bir isteğe boyun eğmiş, sormuştu, konuşmasını, onun da bir şeyler söylemesini isterdi. Sessizlik uzun sürerse kulak sağır

olurda duymazdı belki. Fakat işte, bir tek söz etmedi Beşir. Bomboş baktı. Yoksa Beşir'e gelmekle yanlışlık mı yapmıştı. Hayır, o güllerin, çiçeklerin, kuşların bekçisi, incenin güzelliğın bekçisi.. Kendisi.. Odun taşır ormandan. Kurumuş odunları toplar, ihtiyarlamış ağaçları devirip doğrar, çalıyı çırpıyı desteler, yük edip sırtına vurur ve tekkeye getirir. «Fakat, hayır.. Mademki aynı tekke, aynı eşik. Odun taşımakla, gül yetiştirmek arasında fark mı vardır.» Biraz rahatladı. Sonra birden Ak Dede deyip anlattıkları ve de anlatmakla bitiremedikleri dervişini düşündü. O da Tekkeye odun taşımaktaydı. Kendisi geldiği gün gitmiş, Tabduk Emre de odunculuğu Yunus'un omuzlarına bırakmıştı..

«Lâkin kuruntu bunlar bre Yunus..» deyip hayıflandı sonra. Beşir bir söz etmedi, doğru, lâkin o bomboş bakan gözleriyle en acılı türküleri, en kavruk ağıt-ları, en dile gelmez acıları anlatmadı mı. Şimdi daha iyi seçiyor. Beşir'in bomboş bakan gözlerinde saklı bir yumak var. İpi dolaşmış, çözülmez bir yumak...

Birden ona yardım etmek, hiç bilmediği derdine ortak olmak arzusuyla yandı. Beşir'e sorsa, onu konuşturup, içini döktürse, varsa bir çaresi, gücü de yetecekse eğer, bulsa.. Yıllar yılı medreselerde okuyup durduğunu Tabduk Emrede başka kelimelerle anlatmamış mıydı. «Kardeşin ayağındaki diken, senin kalbinde hançerdir.» dememiş miydi.. Hele akşam olsun, Tabduk meclisi dağılıp, köşelerine çekilsinler Beşir'e soracak. Bu yumak niçin dolaşıktır.

Mescidin üç metre önündeki beyaz mermerlerden oturma yerleri olan küçük güzel şadırvana yürüdü. Su önce havuzda gölenleniyor. Sonra kurnaların hi

zasından dört bir yanına dökülüyordu. Yazın buz gibi soğuk, kışın adeta sıcacık olurdu bu su. Tekkeye uğrayan herkes ondan şifa niyetine içer, abdest alırdı. Tabduk Emre buraya ilk geldiğinde onu kendi elleriyle ta karşı tepeden akıtıp getirmişti. Gece gündüz fasılasız akıp giden su, yine bir kanalda birleşir tekke gülşeninin çevresini dolanarak az ilerdeki ufak dereciğe kavuşurdu. Dere yaz aylarında kurur, toprağın susayan dudaklarını şadırvan suyu ıslatırdı.

Yunus mermerlerinden birine oturdu.

Su ince sakalından aşağı süzülürken, gözü ilerde bir yerde iri bir alakargaya takıldı. Kuyruğu kıpırdayıp duruyordu, zıplıyor, gagasıyla topraktan birşeyler çıkartmaya çalışıyordu. Hareketlerinde aşık bir hırs göze çarpıyordu. Gagasına geçirdiği şeyi topraktan söküp almak için başını hızla sallıyor, alamayınca faaliyetini yeniliyordu.

Sonra bilinmez bir korku da sivanmış gibiydi kalbine. Sık sık etrafı kolaçan ediyordu. Öteden bir çocuk yere düşürdüğü bir şeyi almaya eğilse uçup gideverecekti. Oldum olası tedirgin bir hayvandı alakarga. Yanına yöresine insan yaklaştırmazdı. Yoksa insanoğlunun acımasızlığını biliyor muydu. Yunus kıpırdamadan onu seyrediyordu. Derken bir iki karga daha uçup geldi. Şimdi toprakdaki şeyi bağırarak çıkartmaya çalışıyorlardı. Yunus'un dudaklarından gayri ihtiyarî «Hırs bu, bu bitmez bir ihtiras» cümlesi döküldü. Gözlerini kısıp düşündü. Artık kargaları görmüyordu. Hayali iki yıl öncesinin sisli bir Şam akşamına uzandı. Emeviyye Camiisinin yakınlarında büyükçe bir medrese vardı. Dünyanın dört bucağından koşup gelmiş olan talebeler uzun bir çalışmanın

sonunda medrese avlusunda dinlenmeye koyulmuştı. Birden nasıl başladığını hayırlayamadığı bir münakaşa başlamıştı. Mısırlı, avurtları çökük, gözleri iki ateş parçası gibi yanan, kara kuru bir genç hiç duymadıkları cümlelerle, hiç görmedikleri bir sinirlilikle bağırıp duruyordu. Karşısında şişman, hantal, aksak bir adam vardı. Derslerinin altından kalkamayan, zihni faaliyetleri durgun, belki geri zekalı denilebilecek bir talebe idi. Yemenliydi. Üzerinde memleketinin gümrahlığından, bereketinden, canlılığından eser yok gibiydi. Kalın kısa boynu üzerindeki kocaman başını sağ omuzuna yıkmış susuyordu. Mısırlı :

— Sen ahmağın birisin! diye ilk ağır darbesini indirmişti. Sen, çekil git! diyordu. Varsa bağınla bostanınla uğraş, burası tembel adamların yeri değil. Oyun oynamıyoruz biz. Boşa dirsek çürütmüyoruz bu küflü hücrelerde. Boşa diz çöküp o ağzından nebze nebze laf çıkan hoca efendiyi dinlemiyoruz. Aslında hiç kimse benim ondan daha az bilgili olduğumu söyleyemez. İsterse senelerce okutayım onu! İsterseniz hepimize ilim öğreteyim yıllarca. Lâkin kadere bakın ki hala orada burada sürtmekteyim. Hiç kimsenin dönüp baktığı da yok yüzüme. Yazıklar olsun. İnsanın kadri bilinse idi eğer, sultan olmam gerekirdi başınıza, anladınız mı?...

Sonra biraz susmuş, soluklanmış, sözüne devam etmişti Mısırlı... Herkes dikkatle onu dinliyordu, herkes şaşırmıştı.

— Bir defasında yolum Bağdat'a uğramıştı. Konuğu olduğum ev sahibinin bir oğlu vardı. Bilgili imiş, yıllarca ilim tahsil edip gelmiş. Babası onu anlatırken sevincinden uçup gidecek sanırsınız. Sinirlendim. Duramaz oldum yerimde. Şuna bir güzel ders

vermeliyim dedim. Sonra çektim yanıma. Bir soru sordum. Şaşırdı kaldı. Cevap veremedi. Beyaz, güzel yüzü kıpkırmızı oldu. Kendimi tutamasam gülmekten katılıp kalacaktım. Babasını görseydiniz bir, hayranlıkla yüzüme bakıyor ,elime ayağıma kapanmaya çalışıyordu. Ta o zaman anladım ben nasıl bir alim olduğumu. Abdülkerim bey kızını vermedi bana. Siz Abdülkerim beyi bilemezsiniz, ne hinoğlu hindir. Komşumuzdu. Kızını almak istiyordum. «Biraz mürekkep yalasın!» demiş, cahile cühelaya kız vermeyiz biz!» demiş. «Bizim damadımız bilgili olmalı» demiş. Güya kız benden daha çok şey biliyormuş. Güya erkeğin kadına söz geçirebilmesi için ondan daha üstün olması gerekirmiş. «Pöh dedim. Kızı değil kendi gelsin isterse, gelip elime peşkir tutsun.» diyip çıktım evden. Birgün varacağım. İlmime saygı gösterecek ister istemez. Elime peşkir tutacak, anladınız mı. Biz boşa dirsek çürütmedik şurda burda. Hele sen şişman Yemenli, sen ne olmaktadır ki bana öğüt vermeye kalkıyosun...

Talebelerin şaşkınlığı artmış, büyümüş gözlerle Mısırlıya bakıyorlardı. Yunus yerinde duramıyordu. Şimdi, şu şişman Yemenli kendisi olsaydı eğer, tam yeri gelmişken söylerdi söyleyeceğini. Bekledi. Uzun sürmedi bekleyiş. Yemenli başını kaldırdı. Dudakları hafifçe kıpırdadı, yüzünü bir tebessüm kapladı. Hiç aşağılamadan, sinirlenmeden, gayet ağır ve mülayim bir sesle :

«— Kibir şeytanın şiarıdır Gaffar» dedi. İnsan bir damla meniden halkolmuştur. Hırsla tutulan dal insanın elinde kalır. İhtirasın yumağını çözemezsin. Bilgili olmak yeter mi sanırsın. Kişi hiç bir şey olmadığını bildiği an bilgilidir. Deyip diyeceğim budur.»

Yunus'un ve diğ er talebelerin yüreğine su serpilmişti. Rahatlamışlardı. Mısırlının ateş gibi parlayan gözleri sönmüştü. Fakat yinede kırgınlıkla kalkıp yürüdü. Gidişini seyrettiler. Tahta gibi kuru omuzlarında bir kibir kabarışı, yine de vazgeçemediği bir hırs ve gurur kabarışı vardı. Vurup gitti...

Yunus'un önünde açılan perde kapandığında kargalar da uçup gitmişlerdi.

Tekrar yüzünü yıkadı. Az önce hatırladığı hadiseyle Beşir arasında bir münasebet kurdu ister istemez. Beşir Mısırlıya benziyordu. Fakat bu benzetiş bile Yunus'un temiz gönlüne acı verdi. «Ah. diye mırıldandı, öyle şeyler var ki insan onların önüne geçemiyor!.. Olacak mutlaka oluyor.. Kişi düşüncelerine gem vurabilse bir...»

«Beşirin de bir Abdülkerim Beyi var mı.. Eyvah. Bre, nasıl oldu da anlayamadı. Vah bre. Eyvah bre. Bre Beşir,  yleyse tuh sana. Yazık sana.»

Ateşe oturmuş gibi kalktı Yunus...

Koşup misafirhaneye girdi.

Buraya ilk geldiği gün kendisini buyur edip, bir köşeye oturtan o zaman yaşlımı genç mi olduğunu bir türlü anlayamadığı ve fakat şimdi genç birisi olduğunu bildiği derviş onu kapıda karşıladı. G len, seven, beğenen gözlerle bakdı yüzüne. «Bugün hamdolsun misafirlerimiz çoktur bre Yunus kardeş! diye fısıldadı. Gel, içeri gir, oturup konuş biraz, benim az işim var Aşhanede...

Yunus selam verip odaya girdi.

Duvar dibine yerleştirilmiş minderlere misafirler   km şlerdi. Altı kişi ydiler. Yunus birer birer

baktı yüzlerine. En son baktığı adamı hatırlamaya çalıştı. Bir yerden tanıyordu. Sonra hal hatır sordu hepsine. Az önceki tedirginliği uzaklaşıp gitmişti. Beşiri düşünmüyordu şimdi. Misafirlerden birisi Tabduk Emre'yi sordu. Yunus diz çöküp anlattı. Bir başkası çapaklı hasta gözlerini süzerek Geyikli Baba'dan bahsetti. Huzur içinde dinlediler.

Sonra Yunus'un bir yerlerde gördüğü, hatırlamaya çalıştığı adam söz aldı. Sesinde deli tayların coşkunluğu, yahut çağıldayan temiz suların heyecanı vardı. Genç ve duru yüzünde bir canlılık, bir hayat doluluğu. Geniş, parlak alına siyah saçlarından bukleler dökülmüştü. Üzerinde yeni ve güzel elbiseler bulunuyordu. Ertuğrul Gazi'den bahsediyordu. Sık sık da Osman isimli bir adamdan söz açıyordu. «Osman Beyim, Ertuğrul Gazi'nin has oğludur kardeşler di-yordu. Bileğini büken olmamıştır daha. Kınından bir kerre sıyrıldı mı kılıncı küffarın başı yere düşer mutlak. Yabanın ipini koparmış eşkiyasına korkulu rüyadır bu Osman Bey. Derleyip toparlayacak dağılmış, şaşırmış Türkmeni. Onlara yurt kuracak, yuva kuracak..» Genç adam anlattıkça açılıyor, heyecanlanıyor, kabına sığmıyordu. Yunus onu hatırladı.. Daha doğrusu genç adam bir ara Yunus'a dikkatlice bakıp, «Sizi tanır gibiyim bre derviş kardeş. Eskişehir Karaman yolu üzerinde yolculuğun var mıdır hiç. Yol üzerinde büyükçe bir han var idi. Oraya kondun mu hiç. Şöyle karın tipinin savrulup yolları kapadığı bir kış günü..

Yunus o zaman genç adamı, hatırlamıştı işte. Han odasındaki yeni yetme, bıyığı henüz terlemiş, yine Ertuğrul Gazi'den bahsedilince heyecanlanan genç idi bu. Adını öğrenmek istedi. Sordu...

— Adım mı bre derviş kardeş. Adımıza Abdurrahman derler dedi. Sonra biraz daha fazla heyecanla. Adımıza Deli Abdurrahman derler diye tekrarladı. Bu sırada hep susup onları dinleyen kambur bir ihtiyar söze girdi. Ümitsizce, acılı bir sesle.

— İyi hoş söylersiniz amma dedi. Ben hiç ümit görmüyorum bu gidişte. Anadolu yangını sönmeyecek gibi.. Böyle gelmiş böyle gider bu... Zaman ahir zamandır. Alametler aynen çıktı. Artık bir köşeye oturup kıyameti beklemeli derim ben. Bir de derim ki bu çırpınışlar batağa düşmüş adamın çırpınışlarıdır. Daha çok çekecek bataklık, içine bizi.. Bir ümit görmüyorum ben. Ertuğrul Gazi demektesiniz, kimdir bu adam, gücü nedir kuvveti nedir. Avuç içi kadar askerle koca dünyaya meydan mı okunurmuş. Delilik değil mi bu.

Misafirlerden iki kişi onu yavaşça tasdik ettiler. Yüzlerine belirli gölgeler sıvandı. Başlarını eğdiler. Yunus birden ağırlaşan ve tedirgin eden bu havayı değiştirmek istedi. Handa gördüğü gence dönüp sordu.

— Burada kalıcı mısın kardeş? Gidici misin yoksa?

Genç misafir :

— Gidiciyim dedi. Kısmetse Tabduk Emre'nin elini öpüp duasını aldıktan sonra gitmek dileriz. İşlerimiz vardır. Ertuğrul Beyim hastadır. Yatakdadır. Varıp yetişmeliyim..

Kambur ihtiyar ayak değiştirip yeniden bağdaş kurdu.

«Desen bre oğul diye konuştu. Ertuğrul Bey de ölürse Kayı aşiretinde de baş olma kavgası başlayacak.

Yanıp yakılsın yoksul türkmen gayri. Size demişim ben. Ümit kalmamıştır bu zamanda. Kişi kendi nefsinin derdine düşerse yeter.

Odaya tekrar çöken bu bunaltıcı havayı Yunus bu sefer bıçakla keser gibi kesti.

— Baba, dedi.. Rahmetten ümit kesmek küfürdür bilirsiniz. Rabbim dilerse olmayacak şey olmaz mı?.. Rabbim dilerse kurumuş fidan meyve vermez mi. Kıyametin yarın kopacağını bilseniz dahi bir fidan dikiyorsanız dikmeye devam ediniz buyurmamış mıydı adı şanı yüce peygamber. Allah kullarını eli böğründe koyar mı?.. Ertuğrul Bey ölürse yerine yeni bir Ertuğrul Bey geçer. Daha olmazsa bir başka gönlü gani adam çıkar içimizden. Elimizden tutar devletimizi kurar bre. Türk devletsiz yaşayamaz ki.. Ya devlet başa ya kuzgun leşe demişiz biz... Bir düşünen az kişi, ayrı düşünen binlerce kişiye bedeldir, bilirsiniz Mümin aşılacaksa ümit aşılacaktır he mi?...

Genç adam Yunus'u kalkıp öpmek için kendini güç zabtediyordu. Geyikli Baba'dan bahseden adam duramadı.

— Aynısını Geyikli Babam da söylemiştir bre!. diye bağırdı. Mümin aşılacaksa ümit aşılacaktır demiştir. Hem de kime demiştir bilir misiniz.. Koca Mümine.. Koca Mümin malı mülkü hesapsız bir ihtiyardır .Lâkin hiç gülmez yüzü, hep somurtur, hep ağlamaklı gezer. «Gitti, mahvoldu Türkmen, der «Hay bre akılsız kafam, ne diye çekip geldin bu çıfıt kazanına diye dövünür. Ümidin dalı yeşermez gayri diye sızlanır. Önüne geleni hayıflandırır, kolunu kanadını tutmaz eder. Birgün çekti Geyikli Babam onu.

Elini tutup kızgınca baktı yüzüne. Sanırsınız gökten şimşekler inmekte. Sanırsınız ümüğünü sıkıp soluksuz bırakacak onu.. «Bre Koca Mümin diye gürlledi... «Mümin aşılacaksa ümit aşılacaktır..» Aynen böyle söyledi işte.. Bu dervişin buyurduğu gibi...

Kambur ihtiyar ve onu tasdik eden iki misafir utanıp sustular. Sözü edilen, adı dünyayı tutmuş Ge-yikli Babaydı. Konuşmadılar.

O sırada Misafirhaneye bakan derviş içeri girdi. Elinde büyükçe bir tepsi vardı. Ortaya sofraya kurup buyur etti. Sonrada ellerini kaldırıp dua etti..

«Tabduk Emrem, gönül ferah değilse eğer, beden rahatlayamaz buyurmuştur hey ağalar diye ilave etti sonra. Afiyetle yeyiniz. Cümlenize gönül ferahlığı dilemekteyiz. Şeyhim az biraz sonra çağırarak sizi. De-di...

Yunus sevindi, kıvandı. Kambur ihtiyarın titreyen elleri titremez oldu. Besbelli o da rahatlamıştı. Yemeği bitirip kalktılar. Onlar önlerinde misafirhane derviş olduğu halde Tabduk Emre odasına giderlerken Yunus ayrılıp kendi odasına yöneldi. Beşir kapının önünde oturmuş bir yerlere bakıyordu. Beşir Fatma Sultan penceresine bakıyordu. Gözlerine onulmaz bir acı çöreklenmişti. Sanki eriyor, ufalıyor, dö-külüyordu. Yunus tekrar tedirginleşti, Fatma Sultan penceresi kapalıydı. Perde vardı. İçerisi görülmüyordu hiç. Beşir Yunusu farketmemişti.

Ormana giden patika yolda günün ilk ışıkları dökülüyordu. İnce bir rüzgâr ağaç yapraklarını ipiletiyor, dört bir taraf çiçek kokuyordu. «Yeryüzünün cümle çiçeği Muhammed'in teridir» dedi Yunus Pembe, beyaz çiçeklerle donanmış kayısı ağaçlarına, asma gibi ağaç gövdelerine sarılmış salkımlarla, yeşil göbekli nergislere, süsenlere bakıyor, içini büyük bir coşku ve sevinç dolduruyordu. Gökyüzünde lekesiz bir mavilik vardı. Dalların arasından altın bir tepsi gibi güneş yükseliyordu. Bülbüller ötüyor, kuşar cıvıldaşıyordu çalılıarın arasında. Ağaçların arkalarından sincaplar görünüyordu. Tabiat gelinliğini giymiş gibiydi. İlk yaz olanca tazeliğiyle salınıyordu.

Yunus sırtındaki ucu keskin baltayı sağ eline alıp, ağaçların iyice sıklaştığı bir yere oturdu. Burası patika yolun epeyce iç tarafında, orman denizi içindeki minicik bir ada idi. Dört yanı ağaçlarla çevrili bu yeşil saha Yunus'un her zaman hoşuna giderdi. Bazı günler öğle yemeğini orada yer, az ilerdeki küçük kaynaktan da suyunu içerdi. Çam, köknar kokusu dolu havayı ciğerlerine her çekişinde bir şükür getirmek ister, Rabbin bu sonsuz nimeti karşısında ne edeceğini şaşırırdı. Sırtını bir ağacın kalın gövdesine vermiş düşünüyordu. Yüzü tebessümler içindeydi. Coşku bütün kalbini doldurmuştu... Yeni bir

günün, yeni bir çalışmanın başlangıcında, bu iç dolu-
luğu olmasa hayat akşama kadar sürüp gidemezdi.
Hoş akşam vakitleri bu coşku daha bir büyür, hatta
taşardı. Tabduk Emre'nin meclisi kurulur da önüne
bir diz çökerse bütün dünya onun olurdu. O zaman
her şey silinirdi gözünden. Sadece Tabduk Emre ka-
lır, sadece onun sesi kalırdı. Yunus bu coşku için
bin canını da bir anda verebilirdi. Tabduk Emre'nin
sarıp sarmalayan sözlerine koyuverir kendini, en bü-
yük saadetler içinde yüzer dururdu.

Düşüncelerine bülbül sesleri en güzel nağmelerle
eşlik ediyordu Yunus'un.. Neden sonra kulak kabar-
tıp onları dinledi. Öylesine ahenkli, öylesine başka
başka sesler ki doyumsuz. Minicik bir göğüsten, kü-
çücük bir gagadan bu kadar ayrı, bu kadar gür ses-
ler nasıl çıkmakta.. Yunus'un zihninde mısralar, ken-
diliğinden kopup gelen mısralar şekillendi. Kelime
olup döküldü dudaklarından. Coşkusu şiirleşmişti. Az
yanık bir sesle, sevinçten gözlerinden yaşlar süzüle-
rek şunları söyledi.

Yine yaz günleri geldi
Söyle bülbülcüğüm söyle
Cümle çiçekler zeyn oldu
Söyle bülbülcüğüm söyle

Kış çıkararak irdi bahar
Canını gafletten uyar
Cennete döndü her diyar
Söyle bülbülcüğüm söyle

Geçti ya ömrümün varı
Kor gidersin bu güharı
Yûnusun munisi yârı
Söyle bülbülcüğüm söyle

Sanki bülbüller susmuş onu dinlemekte. O susunca bülbüller söylemeye başladılar. Yunus kalkıp aēaēların arasına daldı. Bulduēu kuru odunları toplamaēa başladı. Bazı kurumuş aēaēları baltasıyla doēramaya başladı. Baltasını her indirilişinde bir «Ya H  »  ekiyor. Bir sonraki Ya H   bir öncekinden dolu, bir öncekinden daha içli çıkıyordu. Cümle zerratı ci-han Ya hu diyor, Allah'ı tesbih ediyordu. Yunus en düzgün odunları, hiç eērisiz odunları bir kenara yıēdı-k a, odunlar  oēaldık a daha bir coşku duyuyordu. Kazara kuru bir odunu keserken, baltasının keskin ucu yaş bir fidana dokunsa büyük bir üzüntü duyar, hayıflanırdı. Yaş aēaē kesmeyi baş kesmek bellemiş-ti. Bir de eēri odun götürmek dergaha. Yunus eliyle kor avu lasın, ateş tutsun, Yunus en onulmaz dertle-re d şs nde tek Tabduk Emre Dergahına eēri odun g t rmesin.. Daima bunu ister, böyle düşünür. Garip ama, vazgeçilmez bir duyguyla onca eēri b ēr  odun-lar arasından ok gibi dümdüz olanlarını seçer, sırtı-na yükleyip götürür. Beş yıldan beri aynı şey. Beş yıldan beri şeyhine ve dergahına olan sevgisi bir neb-ze olsun eksilmedi, bilakis coēalıp büyüdü. Bir aşk gibi yerleşti y reēine. şeyhini g remediēi, sesini du-yamadıēı günler cehennem azabı  eker oldu.. Beş yıl-dır durmadan dinlenmeden hemen hergün ormandan Tekkeye odun taşıyordu. Tabduk Emre «Dergahımız Ak Dedesiz olmaz sanırdım hay oēul, Rabbim seni gün-derdi çok şükür.» demişti. Yunus utancından ve sevin-cinden göklere uçacaktı az daha. şeyhi Ak Dedeyle adeta bir tutmuştu onu. Cümle dervişlerin yüzünde gıbtanın hareleri dolaşmıştı. Hepsi seven gözlerle bak-mışlardı Yunus'a. Yunus da hepsini canından daha çok sevdiēini biliyordu. Bu görünmez ip, o ipe sa-rılışdı tekkeye hayat veren. İşin adına Tabduk Emre

kardeşlik diyordu. «Bir vücudun azaları gibiyiz biz.. Birimizin acısı cümlemizin acısıdır..» demişti.

Yunus bu kardeşlik ocağına eğri odun götüremezdi işte. Yüreciği el vermezdi.

İkinci namazını yeşil çimenlerin üstünde, büyük bir huşu ile kılıp bitirdiğinde ağaçların arasından birinin gelmekte olduğunu gördü. İhtiyar bir adamdı. Geniş, ak alnı, uzunca bir sakalı vardı. Sırtında ucuz bir kumaştan bol bir cübbe, başında beyaz, büyük bir sarık bulunuyordu. Cübbe ve sarık uzun bir yolculuğun bütün izlerini üzerlerinde taşıyorlardı. Tozlanmışlardı. Seksen yaşlarında görünen adamın, iyice bükülmüş belinde, kırış kırış olmuş yüzünde, damarları fırlamış büyük ellerinde çekilmiş korkunç acıların, aman bilmez ısırapların, dev sancıların belirteleri okunuyordu. Fakat buna rağmen gözlerinde sonsuz bir tevekkül ve boyun büküşün, çileleri Haktan geldiği için kabullenişin ışıltıları vardı. Sevimli, temiz bir ihtiyardı. Görenin içi ısınıyor, kişi onu gördüğünde Allah'ı hatırlıyordu. Elindeki deyneğini hafifce kaldırıp Yunus'a selam verdi. Titrek, ihtiyar, yorgun bir sesteki bu. Sonra yıllar öncesinin ince sırları ile dolu, aşına bir ses... Yunus çarpılmış gibi doğruldu. Bu ihtiyar Melike'nin babası Yahya Çelebi idi. Yunus'un şaşkınlığı ormana çökse bütün ağaçları söküp çıkartacak kökünden. Yunus Sarıköyün sokaklarında Melike'yi düşünüp gezmekte sanki. İyice sarardı, titredi, şaşırdı.. Böyle bir karşılaşmayı imkan yok düşünmemişti. Lâkin işte Yahya Çelebi, işte Sarıköy koken ihtiyar bir adam. Yahya Çelebi oduncunun şaşkınlığına hiç bir anlam verememişti. Yavaşça yere çöktü..

«— Rahatsız etmedik ya oğul, diye konuştu. Şöyle oturup az biraz dinlenmek istedik. Destur vardır he mi?...» dedi.

Yunus babasının bu yakın arkadaşını, Sarıköy'ün bu sayılı insanını heyecanla süzüyordu. Sorusuna ancak duyulur bir sesle cevap verdi.

— Destur mu hay baba dedi. Buyur, otur. Yorguna benzersin... Nerelerden gelirsin böyle? Yahya Çelebi dikkatlice baktığı halde onu tanıyamamıştı. Yalnız gözleri hiç de yabancı gelmiyordu ama.. İhtiyar zihni nereden bulup çıkartsın.

— Sarıköylü Yahya Çelebi derler ismimize oğul. Sarıköy'den gelmekteyim. Buralarda Tabduk Emre derler bir can var imiş. Katında da Yusuf derler bir civan. Yusuf bizim Sarıköylüdür. Onu görüp konuşmak istiyorum. Yıllar önce köyü terkedip gitti bu Yusuf. Fukara bir anası kaldı geride. Şimdi yataklara düştü Nefise kadın.. Yusuf der de başka şey demez. Şu ihtiyar halimle Yusuf'u aramaya çıktım. Anası dünya gözüyle bir daha göreyim onu Yahya Çelebi diye yalvarıp yakardı. Uzak mı Tabduk Dergahı, Irak mı daha...»

Yunus'un şaşkınlığı daha bir iyice büyümüştü. Nefise kadın Yusuf'unu istiyordu. Yusuf Tekkede yoktu ki. Beş sene önce ayrılmıştı dergahtan, kendisi bile görememişti Onu. Oysa görmeyi nasıl istemişti. Oysa belki Tabduk Emre'den önce onun için gelmişti tekkeye. Vah, dedi Yahya Çelebi, eli boş dönecek Sarıköy'e. Nefise kadın Yusuf'unu göremeden can verecek. Vah.

Yunus'un uzunca müddet susması Yahya Çelebi'yi tedirgin etti. Tekrar başını kaldırıp baktı. Oduncunun yüzü acıyla buruşmuştu. Sızlanıyor gibiydi...

— Bir şey mi oldu hay oğul dedi. Neden bunalıp durmaktasın?

— Hiç bre baba dedi Yunus. Sonra da anlattı.

— Uzak değildir Tabduk Tekkesi. İşte şu yamacın ötesinde. Yarım saatlik yol. Bize de Tabduk'un dervişi derler. Adımız Yunus'dur. Sarıköy'de doğduk. Bildin mi bizi..

Bu sefer şaşkınlık Yahya Çelebi'nin ihtiyar yüzüne sıvanmıştı. Gözlerini iyice açarak hayretle oduncuya baktı. Evet Koca Hızır'ın oğluydu bu. Yunus'un ta kendisiydi. Yusuf'un arkadaşı. Sevinci kabına sığmayıp taşı Yahya Çelebi'nin, Kalkıp boynuna sarıldı. Sarıldılar.. Yunus'un gözlerinden iki iri damla düştü omuzlarına..

Biraz sonra odunlarını toplayarak sırtına vurdu. Baltasını eline aldı. Yürümeye başladılar. Gölgele iyice uzamış, ormanın uğultusu artmıştı. Yol kıvrıla kıvrıla uzuyor, karşı yamaca doğru ilerliyordu. Yahya Çelebi tekrar Yusuf'u sordu. Yunus da olanları anlattı bir bir. Yahya Çelebi üzülmüyordu. Demek Yusuf Tekkede yoktu. Demek yerini de bilen yoktu. Yusuf'un. Çaresiz geri dönecekti. İki üç gün Tekkeye konuk olur, Sarıköy'e dönerdi ömrü yeterse eğer.. Yunus Sarıköy'ü sordu. Yahya Çelebi Sarıköy'ü anlattı. Tekkeye geldiler.

Onları ilkin Ana Bacı gördü. Sonra Fatma Sultan. Bilemedikleri bir duyguyla ikisi de sararmıştı. Fatma Sultan titriyordu üstelik.

Yunus odunları duvarın dibine indirdi. Orada daha başka odunlar da vardı. Ufak bir tepe gibi yığılmış odunlar. Hepsi dümdüz, hepsi dosdoğru. Yahya Çelebi bir odunlara, bir Yunus'a bakti dikkatle.

— Sen mi getirirsin hay Yunus bu odunları diye sordu.

— He.. dedi Yunus.

— Hepsini mi?

— Hepsini.

— Ormanda hiç eğri odun kalmamış mıdırki bre Yunus.. Hepsi ok gibi doğru bunların...

Yunus Yahya Çelebi'nin sorusuna boynunu büküp cevap verdi. Ses Yunus'un sesi değildi sanki. Yüzyıllar öncesinden süzülüp gelmekte, hiç duyulmamış bir tonda çıkmakta... Sanki kaybolması asla mümkün olmayacak bir ses.. Yumuşak, mahcup, duru...

— Tabduk Emre dergahına odunun eğrisi bile yakışmaz hay baba, dedi.. Odunun eğrisi Tabduk Emre dergahına giremez.

Yahya Çelebi'nin yüreciğinden iniltiler geldi. Gözlerine yaş boşandı ansızın. Uzanıp Yunus'un ellerine sarıldı. Öpmek istiyordu. Avludaki bütün derişler hadiseye şahit olmuş, şaşırmışlardı. Bir piri fanî Yunus'un ellerine kapanıyordu...

Fatma Sultan'da görmüştü olanları. Gözlerini odun yığınınına mihlayıp bekledi. Şeyh babası o sırada kapı önünde belirdi. Bir işaretle Yunus'u yanına çağırdı. Yunus yanındaki ihtiyarla birlikte Tabduk Em-

re önüne geldi. İçeri geçtiler. Fatma Sultan içerde olanları görmeyi ne kadar istiyordu şimdi. Lâkin mümkünü yoktu bunun. Eşiği atlayıp gülşene doğru yürüdü. Yolda Nigarla karşılaştı. Genç kadının kucağında bir çocuk vardı. Tombul, beyaz mini mini bir çocuk.. Nigar onu «Salihim benim» diye seviyordu. Gülşene girdiler. Beşir bir gül fidanına aşı yapıyordu. Fatma Sultan'ı görünce bıçak elinden kayıp düştü. Belli etmeden toprağa çöktü. Başını eğip bekledi. Fatma Sultan çok uzun günlerden beri ilk defa gülşene geliyordu. Bu bayramdı, bu bulunmaz bir kutlu düğündü Beşir için. Yüreği göğüs kafesini zorluyordu. Zayıf, ince bedeni eriyip yokluğa kavuşabilirdi. Beşir bu düğünde ölebilirdi. «Ah.. Neden evlenmez Fatma Sultan, niye çekip gitmez buradan. Niçin Nigar gibi, bir çocuğu bağrına basıp sevmez. O vakit Beşir'in içindeki kor söner. O vakit Beşir'in ısır belki gözleri. Dünyası hep böyle karanlık olmaz. İçinde devleşen yarası büyüyüp, ala kanı fışkıran derdi biter belki. Bu onulmaz eden utanç, bu kahreden sıkıntı ve azap son bulur. Evlendi, yani öldü der. Bağrına taş basar.. Belki dayanamaz ölür, ölür de kurtulur... Altı yıl, her saniye bir asır kadar uzayan altı yıl. Bu yüzden saçları bembeyaz, bu yüzden nefeslerine hırıltılar çökmüş. Hiç, ama hiç kimse anlamamış onu... Fatma Sultan'ın gözleri ondan gayri her şeyi görmüş, bir onu görmemiş dünyada.. «Artık ölsem Allahım, artık yaşamasam daha fazla...»

İşte Nigar Yunus'tan bahsediyor yine. Fatma Sultan Yunus'u anlatıyor... Bre Yunus yerin dibine batsın. Bre Yunus nereden çıkıp geldi buraya. Eğri odun getirmezmiş dergaha. Bre gösterişdir bu.. Kibirdir. Bre yazıklar olsun...»

Beşir düşüncelerinin burasında yere düşen bıçağı kapıp, taze gül fidanına salladı, doğrayıp attı. Eline batan dikenlere aldırmadan, gizli bir isyanla bir kaç gül fidanını daha bıçak sallayıp devirdi. Dişleri kenetlenmiş, gözleri kızarmıştı. Şimdi, şimdi kalkıp bağırarak çılgınlar gibi, kalkıp yürüyecek, önce Fatma Sultan'ı, sonra Yunus'u, sonra herkesi bıçağıyla parça parça edecek. Tekkede taş üstünde taş, baş üstünde baş bırakmayacak. Sonra kalbine saplayıp hançeri, yavaşça ölecek.. Dilerse vücudundan boşalan kan bütün dünyayı sele versin. Umurunda bile değil.

Fatma Sultan'ın sesiyle irkildi. Fatma Sultan başı ucunda ona sesleniyordu. Kucagında Nigarın çocuğu vardı. Çocuk gülüyordu. Çocuğun yanaklarında gamzeler açılmıştı.

— Beşir kardeş, şu kırmızı goncayı Salih'e versek, mümkün müdür?. Yeleğine takarız. Yakışır.

Beşir bir müddet yerinden kıpırdayamadı. Sıtma ya tutulmuş gibi titriyordu. Ne yapacağını şaşırmıştı. Aceleyle güle uzandı. Hoyratça koparıp verdi.. Fatma Sultan'ın yüreğine, onun bu acımasızlığına, bu hoyratlığına karşı tuhaf bir acıma duygusu doldu. Besbelli ki Beşir hasta. Yoksa kişi böyle acımasız olamaz!. Böyle hoyrat olamaz.

Zor duyulur bir sesle teşekkür edip uzaklaştı. Onun uzaklaşan ayak seslerine kulak kabattı Beşir. Sesler kaybolduğunda tekrar hınçla sıklıkla yumruklarını. Toprak kemik bir elin şaplağıyla tozudu. Beşir toprağı yumrukluyordu.

Sonra silkinip kalktı. İçinde intikam rüzgârları uğulduyordu. Kalbinde fırtınalar kopuyor, dayanıl-

maz şimşekler çakıyordu. Artık Tabduk Emre dervîşi değil Beşir. Artık yıllar yılı içinde uyuyup duran ejder kıpırdanıyor. Korkunç dillerle dolu ağzını açıyor alabildiğine. Ejderin ağzı bir mağara içi kadar karanlık. Bir solukta dünyayı yutsa doymayacak. Beşir'in gözlerinde bir yılan soğukluğu. Şadırvan önünde toparlanabildi ancak.. Elini yüzünü yıkayıp soluklandı. İyice düşündü. Planlar kurdu.. Sonra da hiç bir şey olmamış gibi odasına yöneldi.

Bu sırada Tabduk Emre'nin odasında doyumsuz bir sohbet vardı.

Kararmaya başlayan odaya, dal gibi ince zayıf bir dervîş bir kandil getirip astı. Sonra saygılı hareketlerle ocağın yanbaşındaki büyük mumu yaktı. Testiyi alıp geri geri giderek çıktı. Kandil ve mumun ışığı geniş büyük odayı ısıtıyor, etrafa esrarlı bir hava veriyordu. Odanın bütün eşyalarına menekşe kokulu bir esansın ince, ferah, gönül ısıtıcı rayihası dolmuştu. Tabduk Emre pencere dibindeki üzeri eski, kıymetli bir Türkmen kilimiyle örtülü tahta keşmetin üzerinde diz çökmüş, boyun bükmüştü. Kıpırtısızdı. Yahya Çelebi bir başka dünyaya girmiş gibi serapa heyecan kesilmiş, soluk alıp vermekten korkuyormuş gibi Tabduk Emre'nin yanbaşına bağdaş kurmuştu. Beyaz uzun sakalı titriyordu. Oymalı, nakışlı büyük Şeyh kapısının kenarına bir çocuk gibi mahzun ve uysal Yunus ilişmişti. Elleri göğsünde birleşmiş, abası içinde kaybolmuştu. Başındaki dervîş külahı hafifçe yana eğilmişti. Yüzünde derin bir iç huzurunun parıltıları vardı. Sağ tarafından gelen ışık sol yanında hafifçe kambur gölgesini büyötmüştü. Başını kaldırıp Şeyhinin yüzüne bakamıyordu. Sanki gözleri kamaşacak, sanki güneşe bakacak Yunus. Tab-

duk Emre'nin sesiyle yerinden fırladı. Su isteniyordu. Bir solukda dışarı fırlayıp elinde kocaman bir testi ve bakır bir maşrapayla geri geldi. Diz kırıp suyu doldurdu. Sessizliği testiden şırıldayarak akan suyun sesi bozdu. Tabduk Emre maşrapayı konuğuna uzattı. Yahya Çelebi «buyurun, siz için önce» der gibi sağ elini göğsüne koyup bekledi. Şeyh maşrapayı dudaklarına götürmeden önce bir iki saniye süren bir dua mırıldandı. Sonra üç defa soluklanarak suyu içti. Yunus tekrar doldurup Yahya Çelebi'ye sundu. Su faslı böylece bitince Tabduk Emre hemen kopup gidecekmiş gibi ince, derin bir sesle sözü açtı. Yahya Çelebi'ye kim olduğunu, nereden gelip nereye gideceğini soruyor, sonrada «Aranılan mutlaka bulunur. Kişi aramaktan yılmaya..» diyordu.. Bir müddet Yusuf'u anlattı. Onun şu sıralar eğer birşey olmadıysa Söğüt civarlarında, yahut Bursa önlerinde olduğunu tahmin ettiğini söyledi. Konuşmalar uzadıkça, Şeyhin bal şerbeti tadındaki sesi çoğaldıkça Yunus sarhoşluyordu. Her vakit böyle olurdu bu. Ve bu anlar kendini kapıp koyuvermek, zikre başlamak, hiç bir şey düşünmeden Allah'ın huzurunda vecde dalmak isterdi. Yine aynı iç kıpırdanışlarını duyuyordu. Lâkin Yahya Çelebi'nin yorgun sesiyle uyandı.

«Rabbim adınızı dünyaya bir yaygı gibi yaymıştır Tabduk Emrem. İsminiz dillere destan olmuştur. Katınızdaki erenlere gıpta duymakta herkes. Büyük Mevlâna da vefatından önce sizden bahsetmiş «bir kutlu candır Tapduk..» demiştir. Tekkenizde kaynayan aşı bir kez yiyen ölümsüzleşir. Yeşilinden alından geçer dünyanın. Kulunuz olur. Köleniz olur. Yusufumuzda bir kez eşiğine düşmüş, bir daha da köyüne dönmemiştir. Şu Yunus da öyle...

Babası Koca Hızır derler bir gönlü gani adamdır. Malının mülkünün hesabı yoktur ya, sağ elinin verdiği sol eli görmesin ister. Sanırsın beydir; buyruk sahibidir. Yunus da işte o beyin oğludur hay ulu şeyh. Nefise kadın nasıl Yusufum deyip dövünmekte ise, Koca Hızır'da Yunusum deyip sızlanmaktadır gizli-den. Yüzüne evlat acısının onulmaz eden derdi oturmuştur. İşe güce eli erişmez olmuştur. Tarlasına tapanına kuzgunlar kondu. Akar suları akmaz, işleyen değirmenleri işlemez oldu. Koca bir mülk battal oldu şeyhim. Şimdi derim ki ben. Müsaade varsa eğer, bu Yunus'u alıp götürerim Sarıköy'e, mülkünün başına geçsin. Adınızı oralarda da yücelisin. Tekkenin giyimini yiyimini hazırlasın. Uğraşı bu olsun. Böyle derim ben. Bir canı sevindirmek, her bir şeyden üstündür buyurmaktasınız. Oğlunu görürse Koca Hızır'ın ışığı zayıflayan gözleri gülecektir. Nefise Kadında belki Yunus'da Yusufunu bulacak, az biraz gönül rahatlığına kavuşacaktır. Uzun konuştum he mi. Kalmayınız kusuruma. Şimdi ne buyurulur Tabduk Emrem.» diyordu Yahya Çelebi. Yunus ateşe oturmuş gibi irkildi. Dudakları kurudu bir lahzada, sanırsın Arabistan çölü ki yanmakta çatır çatır.

Şeyhi'nin yüzüne baktı.

Tabduk Emre'de hiç bir değişiklik yoktu. Aynı ilk oturduğu gibi duruyor. Fazladan dudakları ucuna bir gülümseme konmuş. Fazladan sakalının her telinde bir bulunmaz sevinç kıpırdanışı, bir doluluk. Gözlerini Yunus'a dikip baktı. Dervişin gözlerinde acı bir ayrılığın, dayanılmaz bir hicranın ateşleri yanıyordu. Sanki müsaade buyurulsa kapanacak ayaklarına şeyhinin bir daha ölünceye kadar bırakmayacak. Bu bağlanış Tabduk Emre'nin şükrünü derya

kıldı. Yüreciğinden defalarca Rabbini andı. Defalarca onun önünde secde etti. Ve sonra aynı değişmemiş sesiyle Yunus'a sordu.

-- Bey oğlu Yunus. Yahya Çelebiye he mi? Kararı sana bıraktık şimdi. De konuş. Yahya Çelebi verecek cevabı az biraz tahmin ettiği halde, yine de heyecanla bekledi. İhtiyar kalbi bir küçük serçenin yürek atışındaydı. Gözleri seyriyordu. Yaşlı ellerini nereye koyacağını şaşırmıştı.

Yunus ruhunun en derin köşelerinden kopup gelen bir sesle konuştu. Ses büyük, ıııklı odanın temiz duvarlarında çınladı. Eşyaya sıvanıp, kuşattı. Kulaklara unutulmaz bir güzellikle doldu. Sonra göğ-e ağdı, eridi, bitti. Sanki bütün dünyanın kurdu kuşu, balığı, yosunu, genci ihtiyarı bu sestten nasibini almak için kulak kesilmişti. Dinliyordu.

Canlar canını buldum
Bu canım yağma olsun
Assı ziyandan geçtim
Dükkanım yağma olsun

İkilikden usandım
Aşk tonuna tonandım
Derdin hanına kandım
Dermanım yağma olsun

Yunus ne hoş demişsin
Bal u şeker yemişsin
Ballar balını buldum
Kovanım yağma olsun...

Yunus sözünü hitama erdirdiğinde Tabduk Emre Yahya Çelebiye :

«Bizden Sarıköy'e selam götür, dedi.. Koca Hızır'a Nefise Kadın'a rahmet niyaz etmekteyiz. Bu derviş kârdan ziyandan geçmiştir. Gün olur varıp da öper babasının elini. Henüz vakti gelmemiştir Yahya Çelebi...»

İhtiyar adam Tabduk Emre'yi dinleyip devasa bir coşkunlukla :

— Biliyorum diye konuştu. Kapısından odunun eğrisi bile girmeyen bu derhagtan ha ayrılmış, ha ölmüşsün. Keşke genç olaydım Tabduk Emrem. Keşke eteğini bırakmayaydım ömrümün sonuna kadar. Lâkin hak vardır hukuk vardır. Verilmiş bir sözüm vardır. Sarıköy'e dönmem gerek.. Müsade buyurulur mu şimdi.. Yola çıksam...

Yahya Çelebi havanın karardığı, yıldızların ışıladığını unutmuş gibiydi.. Tabduk Emre onun buruşuk ellerini tuttu. Dua etti. «Bu gece konuğumuzsun. dedi. Kismetse yarın çıkarsın yola. Var dinlen az biraz. Sana yatağını göstereyimler..» Sonra Yunus'a döndü Şeyh. Fısıldar gibi :

— Yarın çileye soyunacaksın Yunus dedi. Yarın çileye soyunmanın vaktidir. Yunus tir tir titredi. Kanatlanıp uşsun gayri...

Yahya Çelebi'nin elinden tutup misafirhaneye yöneldi. İhtiyar adamı onlara teslim edip odasına çekildi. Hey bre. Hey ulu Rabbim, şanı yüce Allahım. Bu yoksul kulun yarın çileye soyunacak... Şeyhimden buyruk çıktı... Hey bre Fukara Yunus, bu sevince gönül nasıl dayanır..

Gökyüzünde pırıl pırıl ışılan, ondördünde bir ay vardı. Yıldızlar çok uzaktan belli belirsiz göz kırpyordu. Aşhanenin bitişiğindeki odasında Yunus na-

maza durdu. Gayri etini kesip kurda kuşa yem etseler duymayacak. Gözleri dünyaya öylesine kapalı. Rabbine öylesine açık. Yunus Yunus olmaktan çıkmış ki görenin akli başından gider.

Namazını bitirip az biraz sesli, gözleri sıırsıklam yaş dolu, odanın bir köşesinde kendini gözleyen Beşir'in cam kırığındaki gözlerini görmeden şöyle dua etti.

«— Şöyle hayran eyle beni. Aşkın oduna yanayım Ya Rab. Her nereye bakarsam, seni göreyim, seni anayım. Her dem senin haberin söylenmekte, her dem senin eserinden bahsedilir ya Rabbi. Görmesini bilen gözlere görünürsün, seni istiyorum ya Rabbi. Canımdan, tenimden, her şeyimden geçtim, sadece seni istiyorum.. Yedi denizi geçsem ben, yetmiş ırmağın suyunu içsem yine kanamam. Senin şerbetin gerek bana ya Rabbi. Susuzluğum anca gider. Benliğimi söküp al, içime aşkından gayri nebze şey doldurma, sonra bu sevgiyle öldür beni. Öldür ki katına varıp ölmeyeyim. Yunus bir fakir kulundur ya Kerim.. Avanesi gökleri tutmuş, figanı dağı taşı eritmiştir. Münkirlerin gözüdür seni görmeyen. Beni münkirlerden eyleme ilahî. Beni kör eyleme..

Beşir duanın hepsini duydu. Yunus'un dünyaya kapalı gözlerini gördü. İçinin ateşi büyüdü. Dayanılmaz bir hal aldı. Onu kıskandı. Ona yüreğinin en kirlili yerlerinde intikamlar bile di. Yunus büyüdüğüçe küçüldüğünü, Yunus var oldukça yok olduğunu hissediyordu. Nefis kanlı dişlerini geçirmiş bedenini ısıırıyordu. Şeytan kulağının dibinde davullar çalıyordu. tenekeler çalıyordu. Gülşenin bütün dikenleri ruhuna saplanmış kanatıyordu. Münkir ise münkir, kötüyse kötü. Hep iyi olmaya çalıştı şunca zaman.

Ne geçti eline... Hor görölmekten hakir görölmekten başka ne geçti. Buyursun, istediği kadar haykırsın içinin ifriti. Artık onu susturmaya hiç gerek yok... Cennetmiş, Cehennemmiş, yanacaksa yansın çatır çatır.. Ne olacaksa olsun artık. Gözlerini sımsıkı örtüp, binbir kabusla uykuya daldı.

Tekke hamamının önündeki uzun, kırmızı taşın üzerine oturmuşlardı. Öğle vaktiydi. Küçük bir kervan içeri girdi. Öndeki iri devenin boynundaki çınırarak sıcak, boğucu havada akisler uyandırarak çalıyordu. Kervan başı tıknaz, uzun saçlı, küçücük bir adamdı. Devesini suyun kenarına ıhdırıp kervanı durdurdu. Diğer hayvanlarda uzun bir yolculuğun yorgunluğu içinde yere çöktüler. Adam hamam önündeki oturanlara uzunca bir selam verip, yanına koşup gelen ihtiyar bir dervişle misafirhaneye yöneldi. Diğer yolcular da onu takip ettiler. Üstleri başları toz toprak içindeydi. Adımlarını sürüyorlardı. İçlerindeki yaşlı bir kadının koluna iki genç girmiş, zorlukla götürüyorlardı. Sıcakın pelte pelte indiği bu yaz öğlesinde develerin ağızlarındaki köpükler buharlaşmaktaydı. Hamamın önünde oturan dervişler kervanı iyice süzüp sonra konuşmalarına devam ettiler..

Tellak İdris Ağa kuru öksürüklerinden sonra söz açtı.

— Bre bu Yunus ne bulunmaz candır ki Tabduk Emremiz ondan bahsederken bir başka hal almakta..

— Çileye soyundu şimdi beşinci gün dolacak..

— Dayanabilir mi bre.

— Can acıları peşinen kabul etmişse elbet de dayanır..

- Bunun sözü olur mu ki. Oduncu Yunus o.
- Beş yıldır bir tek eğrisini getirmedi odunların..
- Nah şurda işte. Hepisi ok gibi dosdoğru...
- Ya yüzündeki o bitmez tebessüm.. O yakınlık...
- Her zaman tutup kucaklamak isterim ben.. Sevmekteyim candan içre.
- Bey oğlu imiş..
- Köyünden gelen ihtiyar söylemiş.
- Malının mülkünün haddi hesabı yokmuş. Komuş gelmiş herşeyini.
- Dervişlik kolay değil...
- Dervişlik benlikten sıyrılmaktır kabuk kabuk.
- Nefsi ateşte yakıp, öldürmeden kavurmaktır...
- Şeytana şamardır hiç bitmeyen, hep indirilen..
- Bre Yunus niçin ayırdır hepimizden, niçin başkadır..
- Gösteriş olmasın yaptıkları. Riya karışmışsa işine yandı gitti.
- Buna gıybet derler bre.. Susmak gerek..
- Fatma Sultan'ın gönlü Yunus da imiş denilir. Yunusun onu almakmış muradı.. İşlere böyle can baş vermesi bu yüzdenmiş.. Doğru mu?...
- Adamın içini bir Allah bilir. Kul zahiri görür ancak..
- Öyle, öyle.. Yoksa hiç bir insan onun gibi davranamaz. Gözü Fatma Sultandır. Lâkin Tabduk Emremiz'in kulağı bu sözleri hiç duymaz...

— Duyar da duymamazlıktan mı gelir..

— Öyle ya...

— Bre gıybet deriz bunlara. Gayrı susun.. Susun da ölü etini yemeyin kardeşinizin. Bre şu kervana bakın bir. Ne kadar iri bir deve bu.. Bu taraflarda böyle irisi olmaz devenin. Arabistan'dan mı gelmiştir ki...

— Sözü deziştirme şimdi.. Yunus'dan bahsetmekteyiz. Bırak kervanı. Adam Fatma Sultanı almak için her şeyi yapmakda. Çileye bile soyundu...

— Bre sen ne söylersin Beşir kardeş. Derviş çileye kendiliğinden mi soyunurmuş. Buyruk Tabduktan gelmiştir...

Söz bu minval üzere devam ediyor. Söz artık ayağa düşüyordu. İdris Ağa lahavle çekip uzaklaştı. Beşir'e kızgınca bakmıştı, horlayıcı bakmıştı. Beşir'i sevmemişti. Sözlerini de. «Bre sen gözünü Fatma Sultan odasından ayırır mısın ki Yunus'a laf atarsın. Bre tuh sana..» diyememişti...

Hamamın önünde söylenenler büyüdü. Kulaktan kulağa, dilden dile dolaşır çoğaldı. Herkes bir şey söylüyordu. Ana Bacı üzüliyordu. Fatma Sultan sızlanıyordu. Yunus çileye soyunalı bir ayı geçmişti. Hücrelerinden çıkmasına dört gün kalmıştı. Hiç bir şey duymuyor, hiç bir şey görmüyordu. Kervanlar konup göçüyor, konuklar gelip gidiyor. Hayat fasılasız sürüyordu. Beşirin yaptıklarından Yunus'un hiç bir haberi olmuyordu. Beşir hergün bir başka laf atıyor ortaya, akşama kadar da onun yankısını dinliyordu. Kötü söz azgın bir canavar gibi dolanıp, kasıp kavuruyordu. Dil ehli insanlar hayıflanıyor, sözün kaynağını bulamamaktan dolayı acze düşüyorlardı. Tekke

görülmemiş biçimde çalkalanıyordu. İp incelmek üzereydi. Kopabilirdi. Tabduk Emre'nin yüzünde hiç bir değişiklik olmuyordu nedense. Yine öyle rahat ve huzurlu... Sohbetlerinde sabrı anlatıyordu. Sözü anlatıyordu. Yüdeği anlatıyordu. Bir Beşir'in kulakları tıkalıydı konuşmalarına. Bir de Beşir'in yüreklerine alaf soktuğu, henüz olgunlaşmamış dervişlerin... Ana Bacı hastalandı, yatağa düştü.

Yunus'un hücreden çıkmasına bir gün kala Tekke'de umulmadık bir şey daha oldu. Beşir'in bakmakla yükümlü olduğu gülşen kurudu. Çiçekler ve güller soldu. Kımıl kımıl, siyah, küçük böcekler dadanmıştı gülşene. Yaprakları kemiriyor, tüketiyor, eritiyorlardı. Dikenlere varıncaya kadar yiyorlardı. Önü arkası kesilmiyordu. Çok yaşlı ihtiyarlar bile buna bir türlü çare gösteremiyorlardı. Beşir'in yüzünde arsız bir sırıtma vardı. Çekip gitmiyordu. Hiç kimse Beşir'in bu arsız sırıtmasına da bir anlam veremedi. Tekke gülşeni çırcıplak kaldı.. Kışa döndü. Üstelik Şeyh Tabduk Emre'nin karşı yamaçtan çekip getirdiği su da iyice azaldı, azaldı. Sanki kesilecek ve bir daha akmayacak.. Dervişlerin yüzüne yapış yapış bir tedirginlik sıvandı. Huzursuzlandılar... Ana Bacı'nın hastalığı artıyordu. Fatma Sultan Ana Bacı'nın başından ayrılmıyordu. Kadınlar girip girip çıkıyorlardı odaya... Ana Bacı'nın sararıp solan zayıf dudaklarından «Bir gazap mı ulu Allahım bu. Bir çetin imtihan mı?...» cümlesi dökülüyordu. Kınaçiçeğinin iri gözlerine bakıyor, bakmaya doyamıyor, fakat baktıkça da belirli bir acı duyuyordu. Beşir'in niye gülşene hiç üzülmediğini sordu.. «Üzülmüştür, bilinmez ki» cevabını aldı. İnanmadı. Beşir'in dar alnındaki lekeleri düşündü. Lekeler iç bunaltıcıydı, karaydı. Yunus'u

sordu.. Yarın çıkacak hücrelerinden dediler. Kırk gün doldu mu ki diye şaşırıp sevindi.

Yunus küçük, siyah kubbeli, kubbesindeki el aya-sı kadar delikten içeriye gün ışığı süzülen kuytu hücrede zikirde idi. Yüzü daha bir incelmış, süzölmüş.. Saçı sakalı birbirine karışıp uzamış. Omuzları çıkık, şakakları çıkık tesbih çekiyordu. Kırk gün birkaç yudum su, bir kaç hurma tanesiyle geçirilen kırk gün.. Suyu ve hurmayı kapının altından içeri bir el uzatır, sonra çekip giderdi hiç gelmemiş gibi.. Yunus abdest alır, gözlerini kapayıp duaya dururdu. İçinde bir şeyler kalıp kalıp dökölmüştü. Sanki vücudunun siyah, pıhtılaşmış bütün kanlarını söküp almışlardı. Uzun karanlık gecelerde karanlık, basık hücresinde yarı eğilmiş veya secdeye varmış bir şekilde kimbilir kaç bin kere «Allah» demiş, «Ya Hannan ya mennan» demiş. Kimbilir kaç bin kere tevhid getirmişti. Dünyayı ve hayatı düşünmüştü uzun saatler boyu.. Gül bahçesi kılınan ateşleri, yarılp yol veren deryaları, bir işaretle ikiye parçalanın ayı.. Sayısız yıldızları, sayısız zerreleri. Kendini, kendi nefsinin, insanlığı düşünmüştü. Sonra Allahı düşünmüştü. Bir ummana düşmüş, kurtulmak istemiyor gibiydi. Uzun oruçlar boyu açlığı, susuzluğun ne demek olduğunu daha bir iyi anlamıştı. Çırpınıp duran, aç gözlü, doymayan nefsi-ne vurmuş, daima vurmuş, susturmuştu. Üç gün oruçlu olduğu bir günün sonunda nefsi bir canavar gibi kapı önündeki testiye itmişti vücudunu.. Lâkin içmemişti. Susuzluk sesini kestiğinde ancak varıp içmişti bir kaç yudum. Kapının ardından uzanan el çoğunda getirdiği hurmaları geri götürmüştü. Yunus bu karanlık ve dar hücrede kabri düşündü, ağladı, sızladı... Artık hayatı unutmuş gibiydi. Artık ne gök vardı dün-

yasında, ne güneş.. Lâkin gökyüzü güneşinden daha parlak bir ışık yanıyordu içinde. Yunus'un gözlerinde hayaller uçuşuyor, bilinmez, hiç görüp düşünmediği düşler görüyordu. Zindanı gülzar oluyordu. Uğruna köle olduğu şeyhini bile hatırlamıyordu. Her şey, bütün varlığı dayanılmaz güzellikte bir aşkla doluyordu. Hergeçen gün hücrelerinde bir tazeleniş bir yenileniş vardı. Başını dayayıp az biraz uyuduğu soğuk, taş duvarlar kuş tüyü yumuşaklığındaydı. Altındaki sapları dökülmüş eski hasır acem seccadesi kadar kıymetli ve yumuşaktı. İçtiği her yudum su bal şerbeti olmuştu. Sanki göz alabildiğine uzanan, uçsuz bucaksız bir iklimde hayat sürüyordu. Lâkin «bitti...» dediği her gün «hiç bir şeye henüz başlamadığını» görüyor. Yolun başına bile gelmediğini anlıyordu. Son geceydi. Başının üzerinde kubbenin el ayası kadar camında bir şeyler gördü. Bir yüz gördü.. Güzel, alımlı, müthiş güzel bir kadın başı.. Gamzeleri çıkmış, beyaz dişlerinde gümüşler parıldayan, inci timsali bir kadın... «Kapıyı aç gireyim yanına Yunus!...» diye fısıldıyordu. Yunus'un aklı başından gitti sanki. Damarlarındaki kan devrini hızlandırmıştı. Kadının Melike olduğunu ancak anlayabildi.. Bu sefer zangır zangır titremeye başladı. Melike ölmüştü ya.. Melike yoktu ya.. Düşüncesiyle birlik yıldırım gibi cama uzandı... Yüzü tuttu. Yüzü tuttum sanmıştı oysa.. Elleri el ayası kadar cama yapışmıştı sade.. Hançeresinin lanca gücüyle bağııyordu. «Git hain nefis!.. Sen Melike değil, şeytansın ey kadın!... Sen tırnağı demirden bir ifritsin. Hücreme giremezsin, girdirmem. Sabah gün doğacak, sabaha birkaç saat kala beni mahvetmek, hiç etmek mi istersin, hain nefis.. Defol!... Melike'nin gözleri, açık parmakları arasından ihtirasla parlıyordu. Yunus'un kızgınlığına hiç şaşır-

mamış gibiydi. Ellerini uzattı. Yunus bir yılan görmüş gibi geriye sıçradı. Kapıya dayanıp büzüldü. Kadının beyaz düzgün elleri yaklaşıyordu. Neredeyse dokunacaktı. Yunus'un kalp atışları durmuştu.. Yine olanca gücüyle bağırdı, son bir kez.. La İlahe İllallah.. Kadının beyaz düzgün elleri pörsüyüp dökülmeye başladı. Hücreyi bir yanık kokusu kaplıyordu. El kemikleşti, büzüldü ve korkuyla çekildi geriye.. Yunus göm-gök tere batmıştı. Tekke Camiinden sabah ezanı okunmaya başladı. Yunus derin bir soluk alıp secdeye kapandı.. Gözyaşları ufak bir göl olmuş saçına sakalına doluyordu.. Tabduk Emre kapıyı açtığında Yunus'u böyle gördü. Elindeki mumu yavaşça bir kenara ilştirip dervişin zayıf omuzlarından tuttu. Usulca kaldırıp yüzüne baktı. Yunus'un ince sakalında aklar vardı. Yunus'un gözleri yarı kapalıydı.

— Çilen kutlu olsun Oduncu Yunus diye fısıldadı. Büyük cihadın ilk anını kazandın, mübarek ola... Artık kalk. Diyeceklerim vardır...

Yunus hayatın böyle birdenbire hücrelerine doluşunu ilk önce anlayamadı. Tuhaf gözlerle baktı Şeyhine. Sonra başı öne eğildi, dudakları kıpırdadı. Yüzlerce yaşındaki bir adam gibi yavaşça doğrulup çilehaneden çıktı. Tabduk Emre'nin odasına girdiler...

Şeyh postu üzerindeki uzun, koyu, yeşil tesbihe uzanıp Yunus'un koynuna soktu. Sonra elleriyle yüzünü tutup bir müddet bekledi. Konuşması epeyce uzayan bir sessizlikten sonra oldu...

— Yunus... Kızım Fatma Sultanı sana verdik.. Evlenmek adı yüce Muhammed'in sünnetidir. Evlilik bereket doğurur hay oğul, saadet doğurur. Kişi nefisini yenecekse eğer böyle yenecektir. Evlinin nefesine

söz geçirmesi daha bir zordur. Böyle bilesin. İstedik ki adın yüceldikçe yücelsin. İstedik ki kızımız da dengine varsın. O doğduğu günden beri seni beklemiştir. Bize de geleceğini ilham etti Rabbimiz... Bekleyişimiz boşuna değildi. Gayrı damadımız oldun Yunus. Hak her şeyden üstündür. Var git İdris Ağa seni beklemekte... Yıkanıp durulan. İçin gibi dışında piri pak ola.

Yunus hamamdan çıktığında haber kuşun kanda yayılmış, bütün Tekke bu haberle çalkalanır olmuştu. Tabduk Emre kızını Oduncu Yunus'a vermişti. Yakında düğün vardı. Toy bir düğün vardı.

Beşir Yunus için kazdığı o korkunç kuyuya düşmüş gibiydi... Debeleniyor, çırpınıyor, çıkamıyordu. Yunus Fatma Sultanla evlendi. Eylülün başıydı.. Yapraklar hafifçe sararmıştı, çimenler pörsüyüp soluyordu. Tabduk Emre düğün gününün sabahı gülşene gelmiş, bir köşede dua etmiş ve hiç kimseye görünmeden odasına dönmüştü. Ertesi gün gülşene bir canlılık çöktü. Güller tomurcuklanıp açıldı. Çardak gülleri bir günün içinde pembe pembe açtı... Gülşeni bürüyen bütün böcekler yere serilmişti. Can vermişlerdi... Tekkenin durgunluğu yerini kıvanca sevince terketti. Ana Bacı'nın gözleri ışıyordu. Fatma Sultanın kollarına mutluluğun kanatları takılmış gibiydi. Küçücük kuşlar gibi dönenip duruyordu. Solgun sarı yanaklarına kan geldi. Yeniden doğmuş gibiydi.. Sanki bütün zincirleri kırılmış, sanki uçsuz bucaksız bir ovada en büyük hürriyet içinde mesut, bahtiyar.

Ve hiç kimse düğünden üç gün sonra aşhaneye
bitişik odadan bir gölge gibi süzölüp, karanlıklara
dalan Beşir'i farketmedi. Ne bir veda, ne bir allahais-
marladık. Yılanımsı bir sürünüşle tekkeden çıkıp git-
ti Beşir. Yüreğine taş gibi bir şeyler oturmuştu. Daha
fazla duramamıştı burada. Vurup gitti..

1296 yılının bir sonbahar akşamında, hava iyice kararırken Yunus sırtındaki odunları senelerdir hiç değişmeyen yerine yıkıyordu. Ana Bacı damadının az ötesinde onu seyrediyordu. Birden yıllar öncesini, yıllar öncesinin bir sabah vaktini, Yunus'un dergaha geldiği günü düşündü. O zaman dinçti, gençti Yunus.. Sakalı böyle ağarmamış, saçları böyle seyrekleşmemişti. Lâkin iyice biliyor ki dervişin yüzündeki bu nurda yoktu. Bu iç huzur, bu bulunmaz sükun yoktu. Dergahta geçen her sene onu daha bir yontup, inceltmiş, haline bir başkalık, bir yakınlık vermiş, hizmet ve sadakati daha şimdiden dillere destan olmuştu. Karıncayı bile incitmez, kendisine hançer çekenlere bile merhamet nazarlarıyla bakar, sırtlarını sıvazlardı. Hiç kimse, belki şeyhi Tabduk Emre'de dahil hiç bir kimse Yunus kadar sarhoş, Yunus kadar içi aşk dolu olamazdı. Sanki hiç yokmuş, fakat her bir yanı dolduruyormuş gibiydi. Ana Bacı kaç defa Yunus'un eli dokunan eşyanın adeta canlanmak ister gibi çoğalıp bereklendiğine şahit olmuştu. Bir anlatılmaz candı, bu adam.. Damadı ne demek, öz oğuldan daha ileri bir adam. Uğruna kurban olunacak bir er. kişi. En ağır yükleri sırtlanıp da bir tek kere şikayet etmeyen biri.. Bir sabır, bir tevekkül, bir feragat ummanı. Hep seven, hep ısıtan, yakın, dost gözler.. Nur bal-kımında iki çıkık şakak. Saçlarından perçemler düş-

müş bir geniş alın... Yunus.. Yunus ki onu anlatabilmek kelimelerin harcı değil. Herkes ondan bahsedip, onu konuşmakda. Varsa yoksa Yunus.. Tabduk Emre adı az biraz geride kalmış gibi. Gelen giden ilkin Yunus'u görmek, onunla konuşmak istemekte. Şeyh ise bundan öylesine memnun ki anlatılamaz.. Elleriyle hamurunu yoğurup dizi dibinde büyüüttüğü, mayasından maya, huyundan huy kattığı bu Türkmen derişine duyulan saygıyı öyle bir nimet bellemiş ki, şükrü sınırsız. Ana Bacı kocasını bu tevazu halkası içinde daha bir büyük, daha bir erişilmez görüyor.. «Ben, Rabbim ben, en mutlu kadını mıyım ki dünyanın.. Tabduk'a eş, Yunus'a kayınanne, Fatma Sultan'a ana oldum.. Rabbim. Ben başımı secdeden kaldırmasam hiç, borcumun nebzesini de ödeyebilemem sana...

Bir yıldırım hızıyla geçen düşüncelerin tam burasında olmayacak bir şey gören gözleri değirmen taşı gibi büyüdü Ana bacının. Yunus alaca karanlıkta yere yıktığı odunların bağını çözüyordu. Yunus'un yüzünde güneşler doğmuş gibiydi, parlıyordu. Gözleri yarı kapalı, dudakları mırıltılı.. İri, kemikli elleri odunun ipini çözmeye çalışmakta. İp değil ki bu bre. Hey.. İp değil ki. İki kulaç uzunluğunda bir kara yılan. Başıyla kuyruğu odunların üstüne düğümlenmiş bir kara yılan. Yunus ip diye düğümü açmaya uğraşmakta. Kara Yılan da bir uysal, bir mahzun ki... Hay Rabbim ne bir çırpınış ne bir hışırdayış. Bir ip gibi sessiz sakin. Yunus düğümü çözüp ip sandığı yılanı besmeleyle bir kenara iliştirdiğinde, yılan usulca kayıp otların arasında kaybolduğunda Ana Bacı bir şimşek gibi, çığına uğramış bir deli tay gibi seyirtip Tabduk Emre odasına koştu. Bağırarak, gördüğü-

nü cihana haykırıp anlatmamak için dişlerini dudaklarına geçirmiş koşuyordu..

Tabduk Emre gök gürlemesi gibi içeri düşen karısına önce şaşkın, sonra ürkek, sonra telaşlı baktı. Ne vardı. Niçin Ana Bacı'nın saçı başı açılmış. Gözleri yuvasından fırlamış. Ne oluyordu?.. İhtiyar kadın hışırdayarak, büyük büyük soluk alıp vererek gördüğünü anlattı. «Bir yılanı sarıp getirmiş odunları diyordu. Gözlerimle gördüm, düğümü çözülünce kayıp gitti yılan diyordu. Keramet bu Tabduk Emrem, keramet bu.» diye ağlıyordu. Gözlerinden coşkun bir sevginin, beğeninin yaşları süzülüyordu. Tabduk Emre secdeye vardı. Tabduk Emre yerinden kalkarken «Vakit oldu'mu demişti ne. Hangi vakit dolmuştu. Ana Bacı bilemedi..

Kocası başını secdeden kaldırdığında az önceki heyecanından dolayı utanmış, gözlerini yere dikmiş bekliyordu. Şeyh :

— Yunus'u yanımıza çağır Hatun diye fısıldadı.. Sesinde bir çocuk sevinci, bir başarı sevinci vardı. Sonra da sözünden utanmış gibi «Hayır, hayır dur Hatun. Onu çağırma artık.. Biz gidelim daha iyi...» dedi. Kalkıp çıktılar..

Tabduk Emre Yunus'un küçük evinin kapısını iki üç kere tıklattı. İçerden aceleci ayak sesleri geldi. Kapı gıcırtyla açılıp Yunus gözüktü. Hemen arkasında Fatma Sultan duruyordu. Şaşırdılar.. Şeyh babaları yanında Ana Bacı da olduğu halde kapıları önüne gelmişlerdi. Ne yapacaklarını şaşırdılar. Yunus kendini güçlkle toplayıp içeri buyur etti. Şeyhi'nin uzanan temiz ellerinden defalarca öptü, öptü... «Zahmet buyurulmuş şeyhim.. Çağrılıydık seyirtir gelir-

dik..» diye mırıldanıyordu. Tabduk Emre'nin gülen gözlerinde Yunus'un o her zaman kurban olduğu ışıltı parlıyordu. Şu kandil olmasın isterse Tabduk Emre'nin ay yüzü yeter ısıtmaya karanlığı. Yunus diz çöküp, ayakları dibine oturdu şeyhinin.. Ana Bacı, Fatma Sultan'la birlik az ötede divan duruyordu.

Uzunca bir müddet konuştular.. Tabduk Emre gittikçe değişiyor başkalaşıyor. Zikir sonlarının coşkunluğuna düşüyordu. Sözlerinin sonuna doğru gözlerini kapayıp bekledi. Belki bir asır süren bir bekleyiş daha.. Herkes ondan başka hiç bir şeyi düşünemiyordu. Şeyh gözlerini açtığında odaya sağnak sağnak nurlar döküldü... Tarifsiz bir koku doldu dört bir yana... Ciğerlerine çektiler, çektiler. Tabduk Emre bir köşeye ilıştirdiği uzun asasını eline aldı. Yunus'dan Fatma Sultanı ona verdiği gün koynuna soktuğu uzun yeşil tesbihini istedi. Şaşkınlık büyüyordu. Yunus uzatıp kucağından çıkarttığı, senelerdir elinden düşürmediği tesbihi şeyhine uzattı. Tabduk Emre tesbihi koklayıp kucağına bıraktı. Sonra da yavaşça ayağa kalkıp «Vakit doldu» diye mırıldandı. Mırıltısı az sonra duru, su akışında bir sese dönüştü. «Vakit doldu hay Yunus. Gayri sana yol görünmüştür. Yazı yaban irşadına muhtaçdır. Eller duana amin demek için göklere uzanmıştır. Var git, Dergahımızdaki vaktin hitama ermiştir bugün. Odunlarını ip diye yılanı sarıp getiren bir cana buyruk çıkamaz ağzımızdan. Bir gövdeye iki baş çok gelir. Bir posta iki kişi oturamaz. Şimdiki söz bizim değil Yusuf Hac Hâcib'indir Yunus... Kulak verip dinle ki işine yarasın. Biz yıllar yılı halimiz hareketimizle dervişlerimize bunu anlatıp durduk... Sözü Yusuf Hac Hâcib arılıp durultup sunmuştur hay Yunus.. Dinle bak.

«Kendi nefis ve hevesinin başını ezmedikçe vücut doğruluk yoluna giremez. Bu dünya müslümanlar için bir zindandır. Zindanda huzur arama gönlünü doğrult. Bu geçici zaman ve gününü boşuna sarfetme, her geçen gün bir daha geri dönmeyecektir. Diyardan diyara göçen insan eşyalarını önceden gönderirse işini daha iyi yapmış olur. İster bey ol ister kul, burada uzun zaman kalacak değilsin, ölüm artık seni yolda bekliyor ister bin yıl yaşa, ister on sekiz, bir gün öleceksin. Eser olarak iyi ad bırakmaya çalış. Büyüklük ve şöhretle başın ne kadar göklere yükselirse yükselsin, sonunda girip yatacağın yer kara top-rağın altıdır. Bu dünya işi sağlam bir tuzaktır, tuzağa düşme, seni sımsıkı yakalar. «Ben» diyerek göklere yükselmek isteyenin benliği kalmadı, silahlı ordular ona karşı kâr etmedi. Bu cefacı dünyaya inanılmaz, o dönekdir, onun tabiatı vefasızdır, küstahça hareket eder. Şimdi kulun, Tanrının tevfikına mazhar olması için kendi kulluğunu tam olarak yerine getirmesi lâzımdır. Eğer kul Tanrı'nın tevfikına nail olursa, ona bütün iyiliklerin yolu açılmış demektir. Heva ve nefis canlanırsa, gönül ölür, gönül ölürse ibadet ihmal edilir hay oğul. Gayret et, kendini cehennemden uzaklaştı; her vakit iyilik yap. Tanrı seni korur. Kendi menfaatini arama, halkın menfaatini düşün senin menfaatin halkın menfaati içindedir. Sabır edersen, mihnet senin için nimet olur; nimet için şükür edersen, bu nimet daha da artar, bunu böyle bil.»

Sözü uzatsak hay Yunus ne derya alır ne dağ. Sözüün hası öz olanıdır... Şimdi iyi bak, iyice.. Şu asayı yıllar yılı taşıdık elimizde, sırdaşımızdır, can dostumuzdur. Onu kaldırıp savuracağım göğ. Nerede bulursan orada kalıp yerleş. Bulana kadar ara...

Tabduk Emre ağır hareketlerle kapıya yöneldi. Yunus bir gölge gibi sessiz ve gözleri yaşlarla dolu şeyhinin ardından yürüdü. Lâcivert gökyüzünde yıldızlar ısılıyordu. Uzak sesler çalınıyordu kulaklarına. Cümle alem uykuya varmıştı. Parlak büyük, gümüş bir ay batıya doğru kaymıştı... Tabduk Emre coşkun bir iniltiyle asasını göğsüne savurdu. İnce bir ısıklık sesi geldi ilkin. Sonra bir şimşek gibi göklerin derinliğinde kaybolan asayı gördüler.. Hiç düşmeyecekmiş gibi süzülüp gitmişti. Tabduk Emre eşiğe diz çöktü. Yunus'ta duramadı ayakta. Dizlerinin bağı çözölmüş gibiydi. Ruhunda uğultular başlamıştı. Gözlerinin önü kararıyor, başı bedenine ağır gelmeye başlıyordu. Ana Bacı ve Fatma Sultan bir kenara çökmüşlerdi. Kulaklarında hala o ısıklık sesi. Ve gözlerinde uçup giden asa.. Dördününde benzi balmumu gibi sapsarı kesilmişti. Sanki dördü de aynı derin ve uzun uykudan yeni uyanmış, dünyayı yadırgayan gözlerle süzmektedirler. Şamdandaki mum dibine erimiş, sönmek üzereydi. Odaya hafif bir yağ kokusu doluyordu. Hiç kimsede mumu değiştirecek takat kalmamıştı...

Erenler meclisi kuruldu. Tekkenin bütün dervişleri diz kırıp halkalaştılar. Civardan gizli bir emir almış gibi koşup gelen başka dervişler, Hak dostları vardı. Tabduk Emre odası aylardır böyle bir meclise hasretti. Yeryüzünde olağan üstü bir başkalık, tadına doyumsuz bir canlılık mevcuttu. Dergahın bütün yollarına sanki nur çökmüştü. Binlerce, milyonlarca ayna, aynı şeyleri binlerce milyonlarca kere çoğaltıyor, gören göz hayran, duyan kulak hayran kesiliyordu. Çerağlar yanmıştı. Bir gündüz aydınlığı Şeyh odasını doldurmuştu. İnce aba hışırtıları, arada bir hafifçe duyulan tesbih şıkırtıları geliyordu kulaklara. Lâkin kulakların dünya sesi duymaya mecalleri kalmamış gibiydi...

Köşedeki kalın minderin üzerinde bağdaş kurup oturmuştu Yunus-u Güyende. Tekkeye az önce yetişmiş, kabul edilmiş ve Tabduk Emre elini öpüp yerine geçmişti. Küçük, yeşil, az şehla gözlerinde yaşanmış uzun yılların yorgunluğu, kırışmış geniş alnında çekilmiş iç sıkıntılarının izleri vardı. Kocaman külah başını iyice kapatıyordu. Çöp kadar ince bacaklarına sımsıkı geçirilmiş, eski kumaş parçası, üzerindeki giyile giyile iler tutar yeri kalmamış kırmızı hırkası, ayaklarındaki kalın yün çorabıyla daha çok yoksul bir çobanı andırıyordu. Küçük, nasırlı ellerinde

büyük bir kehribar tesbih vardı. Bir tahta gibi dümdüz göğsünden anlaşılmaz hırıltılar çıkıyordu... Uzun yüzünde gayet sık ve siyah, yüzüne sonradan yapıştırılmış gibi duran sakalı, kemerli uzun burnu, çökmüş yanakları ile ilk bakışta bir korku uyandıran Yunus-u Gûyende, az sonra sevimlileşen, vazgeçilmez bir dost olan, eteği bırakılmayacak bir cana dönüşen tuhaf varlığıyla, herkesten ayrı, herkesten başka birisiydi. Bir meczup gibi dağları bayırları dolaşır, gönülünden kopup gelen ilahîler söyler, dinleyen herkesi kendine hayran bırakırdı. Yunus-u Gûyende'nin ilahileri ağızlardan düşmezdi. Yıllarca Barak Baba'nın eşiğinde göz yaşı dökmüş, yıllarca onun katında hizmet eylemiş bir yetim deniyordu. Yeryüzünde hiç kimsesi yoktu. Bir kaç kere Bizansa gidip geldiği, Urumelini dolaştığı, çok şey görüp çok şey bildiği söyleniyordu. Devrin bütün ermişleri onu tanıyordu. Belki bu yüzden toplanan bu erenler meclisindedekiler gizli gizli onu süzmekte, ona bakmakta idiler...

Bir gün önce şeyhinin asasını atıp, var peşinden git dediği Yunus da, adını duyup durduğu bu yoksul derviş, Yunus-u Gûyende'yi seyrediyordu. Buhurdanlıktan ortaya yayılan hava yüreğine çırpıntılar veriyor, bu meclisin belki son meclis olduğunu düşünerek gizli bir sızlanışa düşüyordu. Fakat hiç bir şeyi düşünmenin sırası değildi. Kendini kapıp koyuverse, gözlerini kapayıp kendi dünyasına dalsa yeter. Bu lezzeti bir daha bulmak, kısmetmi değil mi bilinmez.. İşte aşk elçisi Tabduk Emre ortada boyun kırmış bekliyor. Meydan bulunmaz bir neşeye donanmış.. Dört bir taraf gezinti yerine dönmüş sanki. Bu durgunluk en coşkun hareketlere benziyor.. Mahfiller düzülmüş, ağzı geniş toprak kaplardan erenlere

şerbet sunulmaya başlamıştı. Canlar sarhoşlamaya başlıyordu. Odanın içi serapa aşk ile dolmuşken, nâsıl oduncu Yunus kendinden geçmesindi. Biliyor ki az sonra kimi dervişler Leyla, kimileri Mecnun kesi-
lecek, bir nicesi Ferhat olup aşktan haberler verecek-
tir. Meydan meydana benzeyecek, canlar hayran ka-
lacak bir seyran başlayacak, arşu âlayı kaplayacak ki
dil ile anlatılıp, söylenemeyecek. Yunus yarın gide-
cekse eğer kosun, bıraksın yüreciğini, doldurabildiği
kadar doldursun, duyabildiği kadar duysun aşkı...
«Ya hay!...» deyip benliğini sele versin, cismini oda
yaksın...

Sessizlik taşıp kabardığında Tabduk'dan izin iste-
yen yaşlı bir derviş, yeniden diz kırıp, ince, ipek ka-
dar ince bir sesle şunları anlattı.. Can kulakları din-
liyordu cümle erenlerin. Yunus-u Gûyende tesbihini
çekmiyordu, susturmuştu. Tabduk Emre gözlerini
odanın bilinmez bir noktasına dikmiş bir heykel ka-
dar kıpırtısız duruyordu. Yunus belini daha bir iyice
büküp, adeta secdeye eğilmiş gibi dinliyordu. Cümle
dervişler adını şanını duymadıkları, ilk defa burada
gördükleri ihtiyar adama gözlerini dikmişlerdi. Peri-
şanîsi dağılmış, siyah cübbesi yamalı, uzun sarışın
sakallı bir ihtiyardı. Boncuk gibi mavi, parlak göz-
leri vardı. Onca ihtiyarlığına rağmen hala dinç ve
kuvvetli gözüküyordu. Besmele çekerek sözüne baş-
ladı : Can bir avuç balçıktan yaratıldı ki tanrıya ham-
detsin diye. Gökyüzü bir direksiz çadır, dayanaksız
durmakta insan için.. Yeryüzü bir yumuşak döşek,
er alnını secdeye koysun için. Deniz Rabbimin haş-
metinden eriyip su kesilmiştir, dağ korkusundan do-
nakalmıştır. Yıldızlar feleğin koynunda yüzüp dur-
makta, yedi kat semayı ışıklar bürümüş.. Güneş ve
ay yüzünü toprağa sürüp secde eder... Tanrının ol

demesi oldurur her şeyi, Künfeyekûn sırrını bilmek öz canın gereğidir. Karıncadan bulutlara dek ne varsa, bütün habbeler, kubbeler varlığına tanıktır Cenab-ı Yezdanın.. Yeli, toprağı, ateşi, suyu bir yere getiren, her şeyden kendi sırrını ışıklandırıp gösteren Allah'a hamd olsun... Peygamberi Muhammede salat olsun, selam olsun. Sınırsız kara günde bir avuç günahkara şefaatheden o'dur.. Eğer şefaatinin mumunu yakmasa, vay halimize, vay! halimize.. Gönlümüzün derdine ilaç onun sevgisidir. Canımızın nuru güneşe benzeyen yüzüdür. Salat ona, selam ona...

Mağarada ikinin ikincisi, ululuk yapısının bekçisi, iki alemini de bir nefesde içine çeken veliler sultanı Ebubekir,e, bütün topluluk içinde cennet mumu, adalet ve insaf sahibi, aşk derdiyle canını yakıp yandıran Ömer'e takva ve vefa denizi, iman bayrağı, sahibül haya Osman'a, fetvası söz götürmez müftü, bilim dağı, ilim ummanı, din kutbu, kahraman Ali'ye de sonsuz ve sınırsız selam olsun...

Söze dikkat etmek gerek. Dilini tutanın dişi kırılmaz.. Söz bilerek söylenirse, bilgi sayılır, bilgisizin sözü kendi başını yer.. İnsan söz ile yükselir, alçalır. Söz gözsüzlere, körlere göz oluyorsa sözdür, böyle biline. Sözüni iyi söyleyen ölümsüz olur. Ölüm-süz bir hayat dilersen işin ve sözün iyi olsun...

İmdi bir kıssa var dilimin altında. O düğüm çözümlüp cevahir ortaya saçılınsın.. Ola ki Tapduk dergahında bir vakit unutulmaz. Sevda neye derler diye bir soru koysak meydana.. Kıssamız ona verse cevabını, muradımız budur. Ataların dilinden nakletmekteyim.

Gayet iş bilir, hünerli, pek anlayışlı ve dirayetli, bilgisi çok bir genç vardı. Daima tahsilde bulunur,

yıldan yıla pek az bir tatil yapardı. Hocasının da adam akıllı gözündeydi. Çünkü hakikaten pek iyi bir gençti. Hocası onu öbür talebelerinden üstün tutar, onunla başka bir çeşit konuşurdu. Hocanın harem daire-sinde adeta ikinci bir güneş kadar parlak ve güzel bir halayığı vardı. Çekik gözlü, canlara can katacak kadar güzel, cihanı bezeyen herkesi hayretlere veren bir dilberdi. Öyle bir güzeldi ki baştan ayağa kadar teknil ruhdan ibaretti. Lûtuft içinde lûtuftu, feyiz içinde feyiz. Tatlılıkda şekeri kendine kul etmiş, güzellikte ayı köle edinmişti. Ay, yüceliğinden yerlere seriilmişti. Onun belindeki kemere aşık olmuş, o yüzden yerlere düşmüştü. Lâal dudaklarından şekerler damlar, bunu gören dudular, kanatlarını dökerler, berbad olurlardı. Gözlerinden ok yağmurları yağar, herkesi kırar geçirir, kanlara bulardı.

Birgün o talebe, nasılsa bu halayığı görüverdi. dedi ki : Ben talebeyim, hocam bu! Artık dünyada başka bir hocam yok. Şimdi bu güzele talebe olmam yeter. Hocam, bana sevda dersi vermezse başka bir dersi hatırlayamam artık.

Gece gündüz, o güzelin sevdasıyla yanıp yakılmaya, hocadan tamamiyle korkmamaya başladı. Der-dinden safran gibi sarardı, yüzü sarı boya otuna döndü. Aşk gelip akli alt etti. Gönlü gevşek bir hale kodu, onu canından bezdirdi! Çok kişiler, ona akıllıca, bilgilice öğütler verdiler, bu sevdadan geçmesi için yardımda bulundular ama aşkın bir zerresi bile onların hepsini yeledi..

Bilgi tahsili adama ululuk verir, kavgayı mücadeleyi doğurur. Aşka girişmekse adamı perişan bir hale kor, rezil rüsvay eder. Nihayet tamamiyle hastalan-

dı. Bütün mafsalları adeta birbirinden ayrıldı. Sonunda hocası halayığa aşık olduğunu anladı. Bilgi ve tecrübesiyle düzene baş vurdu. O cariyeciğin iki kolundan kan aldırdı. Ona kuvvetli bir müshil verdi. Ondan sonrada cariyeye adet gördü. Selviye benzeyen boyu, yay gibi büküldü, gül yanakları safrana döndü. Ne yüzünde bir güzellik kaldı, ne yanağında bir tazelik. Güzelliklerinden bir zerre bile kalmadı, o kadeh kırıldı, o sakî geçip gitti. Otuz yerde yediği ve kullandığı ilaçların hepside bir leğen içinde birbirine karışmıştı. Hayız kanıyla damarından alınan kan o da leğenin içindeydi. Leğen ağzına kadar dolmuştu. Hoca, o zeki talebeyi çağırdı. Haremden de halayığı getirtti. Talebeye yer gösterdi, oturttu. Halayıкта talebenin önünde ayakta durdu. Genç, o kızı görünce yüzünü başka tarafa çevirdi! O güzelim kızın az bir zaman içinde bu kadar değiştiğine şaşırıp kaldı. Ondan soğudu, tahsil ateşi yeni baştan alevlendi. Bütün hastalığı geçti. O cariyecik de unutuldu gitti. Hoca talebenin kurtulduğunu, dertten halas olarak yeniden neşelendiğini görüp o zeki gencin halayıktan soğuduğunu, gönlünde artık o sevda ateşinin soğuyup küllendiğini, söndüğünü anlayınca emretti derhal o leğeni getirdiler. Üstünü açıp talebenin önüne koyuverdiler. Hoca dedi ki :

— Ey genç ne işe düşmüştün sen! Kararsız bir hale gelmiştin. Sabrın, kararın kalmamıştı. Nerede gönlündeki o ateş? Nerede o serbestliğin, utanmazlığın. Gece gündüz o halayığı istiyordun ya.. Başını kaldır da bak. Bütün istediklerin önünde. Neden onun sevdasıyla sararıp soldun da şimdi o kadar ateş soğuyuverdi?! Sen, yine o gençsin, o da yine o cariyeye.. Fakat onda senin istediğin, gönül verdiğin bir şey

vardı. O yok şimdi. Dilediğin şey bu leğende. Bu leğen onunla ağzı ağzına dolmuş, şuracıkda durmada. Hele bir bak. Sen halayıkdan bir havadır elde etmek istiyordun. Hakikatte bu pisliğe aşkıttın sen.. Yolş düşüncesiz girdin. Kana, pisliğe aşık oldun...»

Talebe o anda işi anladı. Tövbe etti. Tekrar deresine koyuldu..

İhtiyar adam hikayesini bitirdiğinde Yunus-u Guyande'nin sararıp solduğu, gözlerinin yerinden oynayıp kanlandığı ve coşkun bir feryatla yere kapaklandığı görüldü. Dervişler yerde çırpınıp durmakta olan Yunus-u Guyande'ye şaşkınlıkla bakıyorlar, çevirip kuşatan büyük ve güçlü bir gönül derdiyle sızlanıyorlardı.. Herkes işlenmiş günahını, belki kendilerine bile itiraf edemedikleri suçlarını düşünüyor, ağlıyordu. Yunus-u Guyande az biraz durulduğunda Tabduk Emre lahutî bir alemden geliyormuş gibi içli ve gözyaşında bir sesle adeta yalvardı :

— Şevkimiz vardır. Bre Yunus-u Gûyende, hadi terennüm et..»

Yunus-u Guyande sanki sağır olmuştu, duymuyordu, erenler dilsizleştiler. Tabduk Emre buyruğu üç kere tekrarladığı halde Yunus-u Guyande'den ses çıkmadı.. Gökden bulutlar yere inse, dağlar gürültülerle üzerlerine çökse, yer parça parça yarılsa böyle bir şaşkınlık ve heyecan duyulamazdı. Çerağlar bile nefes almaktan korkuyor, sessiz, fasılasız yanıyorlardı. Küçücük bir sineğin kanat sesleri duyulabilirdi. Bir tek canlı yaşamayan ıssız ve uçsuz bir çölde idiler sanki.. Tel tel dökülebilir, lime lime dağılıp parçalanabilirlerdi. Bekleyiş yüzyıllar kadar uzamış, korlaşmış, yakıyor, kavuruyordu.. Şeyh bu sefer

Oduncu Yunus'a döndü. Onun eğilmiş başı, yaş dolu gözleri, ufalıp küçülen vücudu, köşesinde için için kaynıyor, lâkin bir türlü taşamıyor gibi duruyordu. Külâhı kucağına düşmüş, artık iyice beyazlaşan saçlarını ortaya dökülmüştü. Tabduk Emre'nin sesi :

— Haydi diyordu. Vakit iriştı gayri Yunus.. Kılıdın açıldı. Bundan böyle sen terennüm et..»

Yunus iniltilerle başladı. İlkin hiç duyulmayan sesi büyüdü, büyüdü, büyüdü. Kulaklar bir daha hiç unutamayacakları şu sözleri duyular. Oduncu Yunus ağlıyordu :

Cânım erenler yolu inceden inceyimiş
Sûleyman'a yol kesen şol bir karıncayımış
Gönül eydür varıyın sana girû geleyin
Gönlüm uyduğu bana dostu buluncayımış
Götürmedi kimsene kimsenenin gücini
Güç götürürün diyen eli erinceyimiş
Aşkın gözü yaşı dün ü gün durmaz akar
Aşkın kan ağladığı maşuk sonuncayımış
Eydürler idi bana âşık avâre olur
Geldi başuma gördüm ol söz yerinceyimiş..
Dört kitabın manisin okudum tahsil ettim
Aşka gelicek gördüm bir uzun heceyimiş
Ben dervişem diyenler haramı yemiyenler
Haramın yenmediği ele girinceyimiş
Eydürler filan öldü, mülküyle malı kaldı
Ol malın irkültüğü ıssı ölünceyimiş
İki kişi söyleşir Yunus'u görsem diyü
Biri eydür ben gördüm bir âşık kocayımış..

Çiçekler üşüyordu...

Adını bilmedikleri kuşlar cıgılık cıgıgıya kaçıyor, gökyüzü hiç görmedikleri biçimde kararıyordu. Daima hasrete uzayan bir yolun, şimdi ikiye ayrılmış ağzında şaşkın, kalakalmışlardı. İçlerinde sıvanıp duran bir korkunun uğultusu vardı. Zehir zıkkım bir akşam başlıyordu. Az ötedeki kirli çamurlu, vıcık vıcık bir dereден kurbağaların bitmek bilmeyen gürültüleri geliyor, karşılardaki ucu keskin ve korkunç, başı karlı, yabani bir dağı üzerlerine çökecek sanıyorlardı.. Issızlık ahtapot gibi, tenlerini ürpertilerle kaplıyordu. Ölümün, artık, soğuk bir kırbaç gibi sırtlarında şaklayacağını, bir daha kalkamayacaklarını, burada, bu yol ağzında düşüp yok olacaklarını, cesetlerini yabanın kurtlarının, sırtlanlarının paralayıp, kemiklerini çatırdatarak ufalayacaklarını düşünüyor, birbirlerinin yüzüne bile bakmaya cesaret edemiyorlardı...

Üşüyorlardı...

Bütün dünyanın gülü, çiçeği, taşı toprağı, dalı, ağacı nasıl üşüyorsa, öyle.. Buz soğuşunda bir rüzgâr tüylerini diken diken etmişti. Bir iğne gibi batıyordu. Kuzeyden korkunç gürültülerle kara bulutlar geliyordu. Ötelerde şimşekler çakıyor, yıldırımlar dü-

şüyordu. Ne bir sığınacak kaya kovuğu, ne bir ağaç dibi vardı. Göz alabildiğine uzayan bir ıssızlık, sonunda o dağa çakılıp kalıyor. Dağ en müthiş hayaletler gibi alay ederek bakıyor gittikçede silikleşiyordu. Bir kere tipiye yakalandı mı kurtulmak mümkün olmayacaktı. Biliyorlardı. Kararsızlık daha fazla devam ederse iş işten geçmiş olabilirdi.

İçlerinden zayıfca olanı kuru ellerini ağzına götürerek hohladı. Kırçıl, fırça gibi dimdik bıyıkları altından bir buhar çıkıp, kayboldu... Hareketini bir kaç kere tekrarladıktan sonra arkadaşlarına dönüp baktı. Ağzından çıkan sözleri duyamadılar. Dağlar birbirine çarpıyormuş gibi korkunç bir çatırtı işitilip, bütün sesleri bastırdı. Yere diz çöktüler. Çok uzaklarda bir yerde, alevler gördüler. Kıvılcımlar siyah, dumanlı göğe canavar dilleri gibi yayılıyordu.

Şuursuzca yerlerinden fırlayıp yolun ikiye ayrılan ağzından sağa saptılar. Dağa doğru kaçıyorlardı. Kendilerini ağzı yosunlarla kaplı, içeriden küf ve rutubet kokuları gelen siyah, derin bir mağaranın önünde bulduklarında, önce gözlerine inanamadılar. Sonra birbiri ardından sürünerek içeri girdiler. Dışarıda kıyametler kopuyordu. Hiç dinmeyecekmiş gibi azgın bir yağmur boşanıyor, yerden sanki sular fışkırıyor, Nuh'un tufanına benzer sesler geliyordu. Ova sular altında kalıyordu. Küf kokan ıssız mağarada her biri bir kenara yığılıp, üzerlerine basan uykunun dayanılmaz gücüne mağlup olarak gözlerini kapadılar. Uyanıklarında tufanın az biraz yavaşlamış olarak devam ettiğini gördüler. Ne kadar uyuduklarını da bilemiyorlardı.

Üç kişiydiler...

Birinci adam, elleri ayakları küçücük, kaburgaları çıkmış, göğsü esmer kıllarla kaplı, kırçıl, kirpi tüyleri gibi diken diken bıyıklı yoksul bir ihtiyardı. Üzerinde kollarının ağzı geniş, topuklarına kadar uzanan çizgili bir entari vardı. Bağrı açık elbisenin rengi atmış, dirseklerine sahtiyandan yamalar vurulmuştu. Ucu çatalı, eğri büğrü asası hemen yanı başında duruyordu. Sık sık başının altına koyup uyuduğu, az kirli torbasına bakıyor, birbirine yapışmış, delikleri görülmeyen burnuyla etrafı kokluyordu. Sol bacağındaki romatizmanın verdiği acıyla yüzü daima kederli durmakta, az yukarı kalkık sol kaşının altında küçük eski bir yara izi gözükmekteydi. Bir bilye gibi yuvarlak, temiz, ela gözleri vardı. Kulaklarını dışarıdaki gürültüye kapatmış, derin düşünceler içinde oturuyordu. Hiç de zamanı değilken o çok eski, lâkin sık sık hatırlanan, her hatırlanışında yüreğine sancı veren hatırası şimdi tekrar canlanmıştı.. Damından zemine toprak ufalanan eski, kırık dökük bir ev. Menteşesi paslanmış iri, kocaman çivilerle kaplı, gıcırdayıp duran bir kapı.. Kararmış, isli bir ocak.. Yeşil bir duman çıkararak yanan ateşin başında yaşlı ablası iki büklüm oturmuş döğünüyor.. Dişsiz, çukur ağızından söylenmiş en acı sözler çıkmakta. Bir gün önce kaybedilmiş bir yavrunun merhem kabul etmez yarası. Kadın sonunda kendisine dönerek «Musa, demişti ana bir, baba bir kardaşım Musa.. Ben bu acıya dayanamazsam eğer, ölürsem cesedimi hiç kimsenin görüp bilmediği bir ıssız dağın doruğuna göm. İniltimi bir tek insan kulağı duymasın. Nefret içimde bir çığ gibi büyümekte. Ahir ömrümde imansız gitmekden korkuyorum Musa!..» Sonra küfür içinde, kapkara bir ölüm. «Allah yok.. Olsaydı oğulcağızım ölmezdi! Allah yok!..» Duymuştu. Bir kıymık gibi batan,

parçalayan bu sözleri duymuştu. Ablasının morarmış cesedini koyup kaçmıştı odada.. Hala kaçmakta. Nereye kadar, ne zamana kadar. Hatıranın en acı tarafı, hep duyduğu, yüreğine saplanıp duran, korkuydu. Ölüm, daha doğrusu ölürlen imansız ölüvermek korkusu... Eriyip ufalışı bu yüzden. Ablasına benzemek istemiyordu...

İkinci adamın ismi Hamza idi. Bey lakabı çoktan unutulmuş bir Hamza.. Geniş omuzları üstünde uzun, ince boynu, kavruk, esmer yüzü, kısa seyrek sakalları vardı. Kemikli, uzun kollarından birini başına dayamış dua ediyor. Süzgün, koyu yeşil gözlerini mağara ağzına dikmiş, yağmuru seyretmekte. Yüzünde çopurlar var. Alnı çıkık ve çilli. Sarığı altından kıpkırmızı bir tutam saç, gözleri üstüne dökülmüş.. Rahat, bolluk içinde geçirilmiş bir ömrün izleri hala silinmemiş bakışlarından. İri vücudu üzerinde iğreti duran siyahımsı bir elbise, onu olduğundan daha ürktücü gösteriyor. Ona alışabilmek, varlığından tedirgin olmamak için sesini duymak gerekli; bütün her şeyi sesinde. Alışılmış, yabancı olmayan bir ses... Birde kalbini çıkartıp bakmak gerekli Hamza'nın. Yumruk kadar bir et parçası değil o. Serapa nur dolu, serapa aşk ve sevgi dolu bir yürek. Daima kıpırdayan dudakları, hiç bitmeyen dualarıyla arıtmış, durultmuş gönlünü. Kendince bir derviş olmuş, abdal olmuş.. Bir gölge gibi eşsiz ve sakin koca bir dünyayı dolaşmışta, aradığı şeyi hala tam olarak bulamamış olduğundan üzüntüsü çilesi bitmemiş. «Eğer aradığım şeyi tam olarak bulabilse idim, az önceki ölüm korkusunu duymayacaktım ben. Bre Hamza, hala sırlıslıkla dünya kokmaktasın...» deyip hayıflanıyor...

Üçüncü adam bir köse. Cascavlak başında koyu kırmızı bir sargı var. Sargının bir ucu omuzlarından aşağı sallanmakta. Yüzü dümdüz sarı ve tüysüz.. Çenesinin ucunda bir iki uzunca tel.. Eğri büğrü vücudu titreyip duruyor. Soğuğun böylesini hiç görmemiş gibi. Aslı da bu işin.. Güneşin alaf alaf yaktığı Mekke civarlarından gelmiş, bedevî bir Arap.. İsmi İmadüddin. Çukur, siyah gözlerinde çöl insanına has kurnazca bakışlar ve ıslıl ıslıl yanan bir canlılık var. Her şeyi duyup anlayan kulaklarına inat, ağzının içinde kütleşmiş, yıllar yılı bir tek kelime söyleyememiş, katı ve sert dili onu alışılmışın dışında bir insan yapmakta. Lâkin İmaduddin hep başkalarının derdini dinleyip, hacetini duyup, yakarışlarını işitip de, kendi dert ve sıkıntılarını bir iki kelime ile de olsa anlatamamaktan, öyle pişman görünmüyor. Aksine dilsizliği için aşikâr bir sevinç de duymakta. Sanki «Ben en zalim uzvuma pranga vurdum, onu mahpesine kapattım.. Hepinizden kârlıyım..» diyor.

Üçüde kendi iç dünyalarına çekilmiş düşünüyor-du. Uzunca bir müddet önce Darende civarlarında bir yerde tanışıp dost olmuşlardı. Beraberce gezmeye başlamışlar, birbirlerine ısınmışlardı. Aralarında anlaşıp Hamza'yı imam tayin etmiş, onun buyruğuyla köy köy, kasaba kasaba dolaşır olmuşlardı. İnsanlardan bir şey istedikleri yoktu. Nerede bir iki lokma bir şey bulurlarsa yiyorlar, bazen günlerce oruç tutarak, aç geziyorlardı. Yine üç günden beri bir tek lokma yememişlerdi. Mideleri kazınmaya, varlığını ihsas ettirmeye başlamıştı. Yüzlerine sinen toprak sarılığı bu yüzdendi. Dudakları kurumuş, çatlamıştı. Musa'nın torbasındaki son ekmek kırıntılarını da yiyeli hayli zaman olmuştu. Üstelik az önceki korku, tepe-

den tırnağa nüfuz eden, iliklerini donduran yağmur da açlıklarını artırmıştı. Üçüde birbirlerine bunu anlatmaktan adeta utanç duyuyor, susuyordu. Derviş çile demekti. Derviş yokluğun boğazına sarıldığı anlarda sabr eden adamdı. Derviş olmak kolayına değildi. Her uğradıkları yerde adını duyup, ismini işittikleri bir Yunus var idi. Örnek bir derviş olarak bildikleri. Ne yüzünü görmüş ne kendisiyle konuşmuşlardı. Lâkin buna hacet var mı idi.. Bir bulut gibi ağıp duran, bir güneş gibi her yana ışığı yayılan ilahilerini ezbere biliyorlardı. Üçü de, derviş Yunus gibi olur sözünde birleşmişti. Tevatüren gelen haberlere insan nasıl inanamaz. Bu Yunus, Tabduk Emre Tekkesinde yıllarca sadakatla hizmet görüp, çile çekmiş. Dergaha bir eğri odun getirmemiş, bazı odunlarını ip niyetine yılanlara dolayıp taşımış, senelerce ağzından bir sitem, bir isyan, bir karşı koyma cümlesi çıkmamış. Tabduk Emre'nin kızını almış da, şeyhinin sevgisinden, kendini ona lâayık göremeyip, günlerce elini dokundurmamış. Konya'da Yunus-u Gûyende bile anlatmış değil miydi ki bu oduncu Yunus bir ermiş kuldur. Alah'ın has kulu. Sevgili dostudur. Onun ağzından çıkan her bir sözü yeryüzünün cümle kurdu kuşu bile ezberler, söylemiş.. Lâkin buna rağmen o bile kendini nice zayıf ve hiç görmek de ki şimdi yanık bir sesle Musa'nın söylediği ilahiyi buyurmuştur.

Gerçekten susup durmakta olan Musa, içlerinden geçeni Yunus'un ağzından söylemekte idi. Ses yağmur şırıltılarına karışıyor, en güzel nağmeler halinde mağarayı dolduruyordu. Bu aslında daima çekip durdukları çileydi. En büyük ermişlerin bile dillerinden düşmeyecek olan söz idi. Birinci kıtadan sonra da

yanamayıp Hamza da ilahiye iştirak etti. İmadüddin'in dili konuşmasa da hali hareketi daha doğrusu bütün ruhu bu sözleri tekrarlıyor gibiydi. Mağara kederle karışık bir sevince kavuşmuştu. Sağa sola sallanıyor, bütün dünyayı unutarak ilahiyi okuyorlardı..

Dervişlik der ki bana
Sen derviş olamazsın
Gel ne deyeyim sana
Sen derviş olamazsın

Derviş bağı baş gerek
Gözü dolu yaş gerek
Koyundan yavaş gerek
Sen derviş olamazsın

Dögene elsiz gerek
Sögene dilsiz gerek
Derviş gönülsüz gerek
Sen derviş olamazsın

Derviş Yunus gel imdi
Ummanlara dal imdi
Ummana dalmayınca
Sen derviş olamazsın.

İlahî bittiği zaman rahatladılar. Açlığı unutmuşlardı. Herkes tekrar kendi alemine döndü. Yalnız İmaduddin dışarıya bakmak için ayağını sürüyerek mağaranın ağzına yürüdü. Aradan uzunca bir zaman geçti. Hava iyice kararıyor, yağmurda dinmek bilmeden, bu sefer ince ince yağıp duruyordu. Musa bir ateş yakmak gerektiğini, yoksa donabileceklerini söyleyince çalı çırpı bulmak için etrafa dağıldılar. Dışarda kısa, bodur ağaçların diblerinde az ıslanmış ne

kadar odun varsa kucaklayıp mağaraya taşıdılar. Yağmur almayan, dulda bir yer bulup çömeldiler. İmaduddin ateşin bir an önce yanması için sabırsızlanıyordu. Kav güçlkle ateş aldı. Üfleyerek kıvılcımı çoğalttılar, nihayet yaş çırpılar çıtırdayarak tutuştu. En alttaki dikenden geniz yakıcı, üçünü de öksürüklerle boğan bir duman yayılıyordu. Az sonra ateş normale döndü. Arap sanki içine girecekmiş gibi, kucaklıyormuş gibi yaklaşmıştı. Ürpertiler geçirerek, yavaş yavaş ısındılar. Dünya daha değişik görünüyordu şimdi. Bir iki lokma da girseydi midelerine tamamdı. Ateş başında zikre daldılar. Hamza'nın sesi yayılıp duran karanlığa tatlı bir su sesi gibi dağılıyordu. Yanıbaşlarında beliren adamı farkedemediler ilkin. Adamın selâmını duyduklarında, ancak uyanabildiler iç alemlerinden. Zikirleri sustu, şaşkınlaştılar. Yabancı'nın gölgesi, uzayıp gidiyor, ilerde taşlar arasında silikleşiyordu. Ateş yalımları zaten uzun boyunu, daha da uzun gösteriyordu. Üçüde bu ansızın çıkıp gelen adamın varlığından nedense hiç bir korku duymamışlardı. Selâmın verilişindeki yumuşaklık, okşayıcılıktı belki bunu doğuran. Kalkıp yer gösterdiler. Hiç bir soru sormadan onun da ısınmasını beklediler. İmaduddin belli etmeden bir güzel süzdü adamı. Üstündeki aba sıırılsıklamdı. Külâhı yumuşayıp, yapışmıştı. İri, kemikli ellerinde kalın, mavi damarlar vardı. Elmacık kemikleri çıkık, geniş açık alınlı, beyaz ince sakallı bir adam. Yaşı elli, altmış arasında.. Saçlar iyice ağarmış.. Düzgün, gür kaşları altında bir masum çocuk gözleri, sevimli, müşfik, uzun gövdeli, geniş omuzlu, az kambur sırtlı bir yoksul.. Birbirine sımsıkı yapışmış dudaklarında bir gülümseme, bir kendini koyuvermiş rahatlık. Sonra çukurca yanaklar, hafifçe kırışmış bir yüz. Nur balkımısında bir

aydınlık yüz. Daima sağ omuzuna eğik başında öyle durgun bir tavır ve sessizlik var ki de gelsin yabanın kumrusu güvercini yuva yapsın.. Onu sevmemek için hiç bir sebep mevcut olamaz. Çünkü onun gözlerinde hep sevgi, hep aşk..

İmaduddin'in duyduğunu eksiksiz diğerleri de duydu. Gönülllerinden Tanrıya şükürler ettiler. Gelen bir hırsız, bir uğru, bir gözü dönmüş cani de olabildi. Yatacakları yeri paylaşacakları adamı yadırgamadılar. Belliki dervişliğe özenmiş bir yoksul. Kendileri gibi vurup düşmüş yollara. Ayağındaki çarığın çamurdan farkı kalmamış olduğuna göre, epeydir yol yürümekte. Zavallı bir de titriyor ki, zangır zangır. Bereket versin yağmurdan yaştan sığınıp rahatca kalabilecekleri şu mağara var. Varsın biraz rutubet koksun. Başlarını sokabilecekler ya...

Hamza :

— Epeydir yoldasın he mi kardeş, nerden gelip nereye gidersin. diye sordu yabancıya. Adam çocuk gözlerini kaldırıp tane tane cevap verdi.

— Epeydir yoldayım. Yağmur bastırınca sığınacak bir yer aradım. Kismet buraya çekti getirdi. Bilinen yerlerden gelmekte, bilinen yere gitmekteyim. ●ndan gelip, O'na gitmeyecekmiyiz diye cevap verdi. Anladılar. Daha fazla konuşmakda istemedi gönülleri. Mağarayı paylaşıp uyumaya çalıştıklarında, ovayı korkunç bir karanlık ve ıssızlık kaplamıştı. Yabancı adam bütün gece, hiç uyumadan, olduğu yerde sabahı bekledi. Gün ışımadan arkadaşlarını uyandırdı. Taa aşağılardan kırbasına doldurup getirdiği suyu verdi onlara. Abdest aldılar. Hamza öne geçmiş namazlarını kıldırmıştı. Musa Kur'an'dan ayetler okudu. Ağladılar..

Ovaya kalın bir sis tabakası çökmüştü. Göz gözü görmüyordu. Dışarı çıkıp, hiç bir yere gidemezlerdi. Çaresiz bir kaç gün bu mağarada kalacaklardı. Açlık bir canavar gibi büyüyordu. Civarda yenilir cinsten ot kökleri bile bulamıyacaklarını biliyorlardı. Her taraf kaya, kum, çakıl, kaphıydı. Ötede beride kısa, bodur çalılar vardı gerçi, lâkin buz tutmuş toprağı deşip köklerini çıkartmak, mümkün olmadığı gibi, çıkartsalar da kökleri yenmezdi. Çaresizliğin devleşmeğe başladığı bir anda, Musa'dan bir teklif geldi. Açlıktan neredeyse ölecek olan Musa, mecalsiz, yorgun bir sesle :

— «Allah rezzakdır dedi. Kulunu darda koymak onun şanına yakışmaz. Dua edelim. Ola ki bir sofrâ açılır önümüze..»

Bunu öylesine inanarak, güvenerek söylüyordu ki hepsi de iliklerine kadar titrediler. İlk duayı Hamza yapacaktı. Mağaranın en kuytu ve karanlık köşesine çekilip ellerini gökyüzüne kaldırdı.. Beri yanda üçüde iştmedikleri bir duaya, içlerinden derin heyecanla «amin..» diyorlardı... Hamza ellerini yüzüne sürdüğünde, anlaşılmaz, tuhaf, göz kamaştırıcı bir ışık doldu mağaraya. Bir müddet hiç bir şey göremediler. Gözlerini açtıklarında aynen Musa'nın dediği gibi bir sofrâ gördüler önlerinde. Hamza düşüp bayılmamak için dişlerini sıkıyordu. Yanakları seyriyor, gözlerinden seller gibi yaş boşanıyordu. Bu lütuftu. Bu ihsanın en büyüğüydü, bu Tanrı'nın keremiydi, başka değil.. Sessiz ve büyük bir huzur içinde yemeklerini yediler. Hamza erimiş, ufalmış, şükürden bir umman kesilmişti...

Ertesi gün İmadüddin'in duasını kabul buyurdu Allah. İkinci sofrâ kuruldu...

Üçüncü günün seherinde Musa dua etti. Ezilmiş, büzülmüş, utangaç, mahcup, ellerini Allah'a uzatmıştı. Üçüncü sofranın doyumsuz yemeklerini de yediler. Mağara'nın içi sanki چراğlarla dolmuştu. Aydınlık göz kamaştırıcıydı. Üç arkadaş artık Allah'dan başka hiç bir şey düşünmüyordu. Ne yağmur, ne tufan... Ne hayat, ne ölüm. Ne isyan, ne inkâr. Sadece, yalnız Allah.. Birer küçücük zerre gibi onun sonsuz kudreti önünde secdelere kapanmışlardı.

Dördüncü gün köşesinde ufalıp duran, boynunu büküp ağlayan yabancıya döndüler. Hamza : «Sıra sende kardeş diyordu. Dua et. Kurulsun soframız.» Sofra bir daha kurulabilir mi, bu mümkün mü, o kimdir ki Allah duasını hemen kabul edecek. O, kendileri gibi ermişmi ki, keramet ehli mi ki.. Gizli bir utangaçlık, ince bir korku sıvanıp duruyordu yüreğine. Yabancı titreyen ayaklarıyla o kuytu köşeye geçti. Ellerini semaya kaldırıp, boynunu büktü.. Ancak kendisinin duyabileceği bir sesle şunları söyledi. «İlahî her üzüntülüden ve tasalıdan sıkıntıları alacak ancak sensin.. Her şeyin hükümranlığı senin elindedir. Evvel de sensin ahir de, Gaffar da sensin. Kahhar da.. Kadir de sensin Rezzak da.. İlahî her şeyi duyar, her şeyi görür, her şeyi bilirsin. Ben günahkâr bir kulunum. Mücrimim. Bir hiçim kudretin önünde, zayıfım, dermansızım, güçsüzüm. İstemesini bilemem ya Rabbî... Sen benim suçlu yüzümü kara çıkartma. Şu dostların hangi ermişin yüzü suyu hürmetine dua etmişlerse, ben de onun yüzü suyu hürmetine senden bu açlığımızı gidermeni istiyorum. İlahî sen duaları kabul edicisin. Duamı kabul et...»

Her zamankinden büyük bir ışık döküldü mağaraya. Her zamankinden başka bir hal oldu... Dört

çift yaşlı göz ışığın ortasında Allah'ın gönderdiği rız-
ka baktılar. Hayret bütün dünyaya sığmayacak ka-
dar büyüdü. Kaatlanıp uçabilirler, gökyüzünün uçsuz
boşluğunda kaybolup gidebilirlerdi. Dört sofraya kurul-
muştu bu sefer. Her birinin önünde, ayrı ayrı, en
mükemmel yemeklerle, bal şerbetleri doldurulmuş tas-
larla dolu dört sofraya. Hiç bir şey konuşmadan, cezbe
içinde yemeklerini yediler. Yabancı adam sofraya dua-
sını yaptı.

Gün ışımak üzereydi. Ovayı kaplayan sis açılmış-
tı. Tabiat taze bir hayatı kucaklıyordu. Her şey pırıl
pırdı, tertemizdi. Doğuda, ufkun sınır çizgisinde
renklerin cümbüşü vardı. Uzaktan kurbağaların tatlı
sesleri geliyordu. Mağara'nın önüne kaya kuşları ko-
nup, ötüşmeye başladılar.

Hamza daha fazla dayanamayıp, ipek yumuşağı
bir sesle sordu :

— Bre kardeş. Elini öpsek ,duanı alsak bir.. Adını
sanını bilmemekteyiz amma, Allah katında bir kutlu
can olduğunu gördük. Hele bir söyle.. Nasıl dua ettin
ki Cenabı Hak tarafı ilahisinden önümüze dört sofraya
birden indirdi?...

Yabancı adam sarardı... Gözleri yarı kapalı, soru-
ya cevap vermeden bir karşı soru sordu :

— Siz, canlar, önce siz buyurun. Nasıl dua ettiniz
de Allah üçünüze de icabet etmiştir. Siz deyin önce...

Hamza arkadaşlarına bakıp cevap verdi :

— Buralarda Yunus Emre derler bir ermiş kul
var imiş.. Adını yıllar yılı duymakta, ilahilerini oku-
maktayız. Ben, o Hak dostunun yüzü suyu hürmetine
dua ettim. Allah kabul buyurdu.

Yabancı adam hafifçe yere eğildi. Yüzü gözük-
müyordu.. Omuzlarında belli belirsiz bir titreme...

Musa'da aynı şekilde dua ettiğini anlatı. İmadüddin büyük bir hayretle, ellerini kollarını sallayarak, onlar gibi yalvarıp yakardığını anlatmağa çalışıyordu.. Yabancı adam secdeye kapanmıştı. Secde yerinde ufacık bir göl oluşuyordu gözyaşından. Yabancı adam, rüzgârın önünde savrulan bir ufacık yaprak gibi titriyordu. İçinde en taze baharların gülleri açıyor, en şakrak bülbüller coşuyordu. Kabına sığamıyordu artık. Biliyordu ki ariflerin nişanı gönüllerde hazır olmaktır. Biliyorduki yayından fırlamış bir ok bir daha tutulamaz. Hissediyordu ki artık olanca dertler derman kesilmiştir. Yıllar, yıllar öncesinde Sakarya suyunun kenarında, bir söğüdün dibinde o can kadar aziz arkadaşı, o Tabduk'u kendisinden önce tanıyıp sevmiş olan Yusuf ne demişti.. «Dosta giden yol.. Başka değil. Diken içinde gül ve reyhan, çöl içinde vaha. Karanlık içinde ay.. Lâkin o yolda ışık aydan gelmez.. Rızık derya ve ummandan gelir Yunusum...»

Yunus secdeden başını kaldırıp, zor duyulur bir sesle arkadaşlarını Allah'a emanet edip dışarı çıktı. Gidiyordu. Hamza, Musa ve İmadüddin garip nazarlarla bu yabancıyı takip ediyorlardı. Yabancı bir şimşek gibi, arkasına bakmadan uzaklaşırken, ovayı delip durup taşıran bir ilahî duydular. Yunus, içinde en büyük tevazu kaynakları fışkıran bir sesle :

Hakdan gelen şerbeti içtik elhamdü-lillah
Şol kudret denizini geçtik elhamd-lillah
Kurıydık yaş olduk, kanatlandık kuş olduk
Birbirimize eş olduk, uçtuk elhamdü-lillah..
Dirildük pınar olduk, irküldük ırmağ olduk
Akduk denize t olduk taşduk elhamdü-lillah
Tabduk'un tapusunda, kul olduk kapısında

Yunus miskin çiğidük, piştik elhamdü-lillah...
diyordu...

«Bir imaret göster bana kim sonu virân olma-
ya...»

Cümle, dünya gerçeğini en kalın hatlarıyla çizmişti. O hatlar alnında, kırıkmış yüzüne, pörsümeye hazır azalarına da kazılmıştı. Çukurlarına birikmiş yaşlarla parlıyan, ıslıl ıslıl parlayan yorgun gözlerini ağaca dikmişti. Hoyrat bir baltada can vermişti ağaç. Ne uzayan dalları kalmıştı, ne bir yeşil yaprak. Sadece yerden beş-altı karış yukarıya uzanmış kuru, siyah, kabuklarında böceklerin. karıncaların kaynaştığı bir gövde. Çıtır çıtır bir gövde; gölgesiz, neşesiz.. Artık ne kadar sularsa. sulasın dibini pınar.. İsterse göl etsin, gölek etsin o dirilemez, kalkamaz...

Çekip gitmiş bir çocukluğun, uçup gitmiş bir yeni yetmeliğin sevinci tasasından çok yeşil günleri. Koşar, oynar, iş görür, yorulur, bir koşuda buraya gelir, mevsimiyse dallarına çıkar, doyasıya alıç yerlerdi. Sonra su içerlerdi pınardan. Vazgeçemedikleri bir mekan olmuştu burası.. Öylesine dolu ve güzel hatıraları vardı. Senelerce, en uzak gurbetlerde bile bu alıç ağacını, onun gölgesini düşünmüştü. Şimdi bir hoyrat baltayla can vermiş. Kimbilir hangi fukara zaten kurumuş dallarını kesip götürmüş.. Onu kolsuz kanatsız koyuvermiş. Şimdi sırrını kimlere fısıldayacak Yunus.. Sırrın insan ağzında yayıldığı gerçek. Ağaçlar sırrı açıklamaz, ölür de açıklamaz. Bunu hissettiğinden ağacı sırdaş edinmişti. Seneler, seneler önce «Bre yalnızlığının sırdaşı, bre bencileyin garip ağaç...» diye başlayıp neler neler anlatmıştı. Ah. Ah ki dünya yalan bre...

Gözleri taa aşağılara kaydı tekrar. Sarıköy'e.. Her şeyin bir rüzgârla yerle bir ettiği Sarıköy'e..

Koca Hızırsız. Yahya Çelebisiz, Nefise Kadınsız Sarıköy.. Birer birer önce teneşire sonra sala ve sonra mezara taşınmışlar. Birisinin içinde Yunus'un adı büyümüş, birisi gencecik yitmiş Melike'sine vurgun, biri gidip gelmeyen Yusuf'unu çağırması gece gündüz. Ve sonra birer birer ölmüşler. Vakti dolan nasıl konmuşsa öylece göçüp gitmekte...

Yunus Sarıköy'e girdiğinde, her şeyi bıraktığı gibi bulamayacağını tahmin etmişti. Her imaretin sonu viran olacaksa eğer, böyleydi bu.. Yıllardır hemen hiç değişmeyen yollardan baba ocağına gelmişti. Köylüler O'nu tanıyamamışlar, gelip geçici bir derviş sanmışlardı. Evlerini görünce titredi Yunus. Taş taş dökmekte, yıkılmakta sanki. Sahipsizliğine örümcekler konmuş, direkleri ha düştü da düşecek. Koca bahçede ayırık otları, yabansı dikenler. Hareketsiz, donuk, sefil bir manzara. Çiti aşır bahçeye girdiğinde, yıkılacakmış gibi duran kerpiç duvarın dibinde genç sayılabilir bir adamın düşünmekte olduğunu görmüştü. Adamın elleri başında idi.. Dökülen, eski, yamalarla dolu elbisesi içinde bir deri bir kemik zavallı, avurtları çökmüş, yüzünde çopurlar açılmış. Dizlerini zor örten şalvarı altından çöp gibi ince, kuru ayakları dışarı çıkmış.. Parmakları kütleşmiş, nasırlı, çamurlu ayaklar...

Yunus'u gördüğünde şaşırıp kalmıştı. Bir müddet yüzüne bakmış. Sonra ferahlayıp :

— Safa getirdin ağa. Buyur otur. Yabancıysın he mi?». demişti... Ses hasta bir çocuğun sesi sanki. Silik ve sıtmal...

Yunus herşeyi ondan öğrendi...

Adam, adını duyup durdukları, ilahileri bütün Sarıköyü kaplayan Yunus'u, Koca Hızır'ın oğlu Yu-

nus'u böyle birdenbire karşısında görmüş olmaktan dolayı iyice afallamıştı. Fukara ne edeceğini şaşırmış, ellerini koyacak bir yer bulamamış, kıpırdanıp durmakta...

— Bir gün gelirsin diye beklerdik hep.. Koca Hızır Emmim de bekledi.. Şimdi mekanı cennet olsun, kemikleri bile un ufak olmuştur.. Aha ev Yunus ağam, aha bahçe.. Tarlalarını ekip biçti köylü, amma malındır alırsın.. Ben gözetledim az biraz. Lakin zayıf bir adamım. Benim bakmamdan ne çıkar. Nerdeyse üstümüze devrilecek işte...

Adam hep anlattı...

Yunus dinledi...

Tanıdıkları hep ölmüş.. Sarıköy garip ve yalnız. Sarıköy'de bir boşluk, fukaralık. Yunus Koca Hızır babasının ellerini öpmeye gelmişti. Ancak mezarı başında dualar edebilir. Takdire boynu kıldan ince. Dudaklarına konan tebessümlerle o cılız, sıtmalık adama kim olduğunu sordu. Adam dalıp gitti bir müddet. Sonra yine o çocuk sesiyle cevapladı...

«Unutmam hiç Yunus Ağam. Akşam olmakta idi. Bir çuvala içeri girmiştin. Sabah da babamın cesedini sırtlayıp getirmiştin köye. Kıtık vardı, açtık. Getirdiğin çuval un doluydu, fırından yeni çıkmış ekme doluydu. Topak topak peynir. Bir de kese. İçinde altınlar. Emine Anam sana dua etmişti. Unutmam hiç. Amin demiştin duasına. Bildin mi şimdi beni...»

Yunus bilmişti. Yerde dağ gibi bir adam vardı. Sakalının kır tellerinde ter, alnında ter, dudaklarında köpüğümsü bir sıvı. Kolları yana açılmış, parmaklarında çorak, otsuz, çimensiz toprak, güneşin şavkı altında. Sağ gözünün yarı aralanmış ucunda bir sinek...

Adamın cesedini omuzlayıp köye getirmişti...

Sonra gece karanlığında bir mezar. Mezarda Emine Ana, Onun söyledikleri :

«Ulular var burada Yunus'um, kuşağı sağlam beyler var. Mülke can vermek gerekir mi hiç...»

— Emine Ana'nın oğlusun he mi. Nasıl tanıyamadım bre. Lâkin küçücük bir çocuktun o zaman. Öyleyse bütün mülküm senin olsun. Bu ev, bahçe, tarlalar. Görürüm ki fukarasın. Köylüye bildirmek gerekir mi? Babam Kıca Hızır'dan bana kalan her şeyi sana veriyorum. Allah için kabul et. Az biraz çalışırsın halin vaktin düzelir. Sonra sen yardım edersin yoksullara, gariplere...

Sarıköylüler Yunus'un dediklerini duyduklarında pek şaşırmadılar. Ondan başka şey beklenemezdi. Onlar, asıl bu adı cihanı tutmuş dervişin yüzüne bakıyor, gözlerinde ısıyor, onu gıpta ve hayranlıkla seyrediyorlardı...

Yunus yamacın başındaki alıç ağacının dibinde bunları düşünüyordu. Arı duru, temiz suda abdest alıp, namaz kıldı. Gidecekti. Gidecek, Allah'ın dilediği kadar dolaşacaktı. Tabduk Emre onu irşada göndermişti. Tabduk Emre'yi ne kadar, ne kadar özlemişti anlatamaz. Ne zaman bu özlem duygusuna kapılsa bir hoş oluyordu. Bir lahza bile yüreğini terketmeyen hasretin büyüyüp, bütün uzvunu sardığı zamanlar, şeyhinin mübarek hayalini görüyor, onunla konuşuyor, sesini bir daha hiç unutmamak için içinde saklıyordu. Ne garip hadiseler görmüş, ne onulmaz sanılan vakalarla karşılaşmış, ne dağları, ne ormanları aşmış fakat Tabduk Emre'yi hiç unutamamıştı. Daima yanında, daima önünde kılavuz. Sarıköy'ün acılı sessizliğinde yine O.. Şu kesilmiş alıcın yanında, şu pına-

rın, şu yamacın her tarafında. Yunus dünyada hiç kimseyi belki babası da dahil bu kadar sevmemişti. Tabduk Emre sanki gözü, kulağı, yüreği. Yunus Tabduk Emre'nin yüzünde en büyük hazları görmüş, erişilmez sanılan aşkı yakalamıştı. Tabduk Emre'nin dilinde her şey ilahî bir vecd içinde coşuyor, kişi Allah'ına koşuyordu... Yunus'un Allah aşkıyla yanan gönlü, daima o ateşin yanmasını, hiç sönmemesini istiyordu. Şeyhine duyduğu hasretin kaynağında bu ebedi aşk yatıyordu.. Tüm dünyanın hatıraları silik, şeyhinin hatıraları canlıydı. Önce bir çerçeve : Tekke; Aşhane, Misafirhane, gülşen, odalar, Şeyhin Odası. Gidip geline geline aşınmış dergah yolları... Ormanlar ve Tabduk Emre... Dünya üzerinde yanıp parlayan çerağ...

Yunus bütün ömrünü bu çerağa verdiğinden midir nedir, en kahredici sancılar ve üzüntüler içinde bile onu hatırlıyor, düşünüyor. Uzayıp giden ıssız yollarda, kimsesiz, sessiz dağlarda O'nun adını çağır-mış, yazının yabanın gülüyle, çiçeğiyle, esen rüzgârıyla Şeyhi'ne selamlar göndermişti... Hasretin devleştiği demlerde dili, gönlünün yangınını dışa veriyor, Yunus ilahiler söylüyordu...

Dostum beni delü kıldı, aklımı fikrimi aldı
Hayali gözümde kaldı, dostum cemalin arzular...

Alıç ağacının yanından kalkıp yürüdüğünde, içindeki coşkuya artık mani olamıyordu. Cümle aleme Tabduk'u anlatmak için dayanılmaz bir istek duyuyor, herkese ama herkese Allah'ın zikriyle sarhoşlaşmış zerrelere göstermek istiyordu...

Geri dönüp baktı...
Sarıköy artık görünmüyordu..

Ölümün bu kadar yakın olabileceğini hiç düşünmemişti. Çok çok uzak bir rüya idi ölüm. Gelmez sanıyordu. Yahut daha yıllar sonra. Arzularına kavuştuktan, içinin bütün kirini boşalttıktan, intikamını aldıktan sonra. Ya şimdi, herşey derin, korkunç, karanlık bir uçurumun ağzında. Her şey o uçuruma düşecek. En kötüsü bu çılgılık. Keskin, ince, tiz bir horoz sesi. Yalnız bir horoz. Kulağının hemen dibinde imiş gibi, yahut kulağının içinde zarını paramparça eden bir ses.. Musallat olmuş, bırakıp gitmiyor. Bu üçüncü günün sabahında ancak düşünebiliyor ki bu ses onu bir yerlere çağırmakta, inatla, ısrarla çağırmakta. Fakat çok geç. Bir adım yürüyemez. Boğazına tıkanıp duruyor nefesleri. Gözlerinin önünde pul pul uçan simsiyah noktalar... Yüzünün gittikçe moraran rengine tahta tavandan pelte pelte bir kurum dökülmekte. Dışarıdaki hayat da ölü. Eşya, sadece onu boğmak için canlı. Bir tükürebilse, olanca gücüyle bir tükürebilse yüzüne dünyanın, son bir kez haykırıp yüreğini kussa...

İnegöl tekfuru kalles.. Alçak.. İnegöl'ün tekfuru vefa nedir bilmemiş.. Gidip ona kapılanmak, çürümüş, kokmuş bir inanca hizmet etmek, onca güzelliğiyle Tabduk Emre dergahını terkedip çamura gö-

mlmek diz boyu... Dünyanın yüzüne değil kendi yüzüne tkrmeli ilkin... Osman Gazi'nin elinden nas olupda kurtulduğuna şaşmıştı... Lâkin kurtulmak mı bu... Ağ, sefil, perişan dağlarda, ıssız, kuytu köşelerde, ağağ koğuklarında geçen günler... Pislikten görünmez olan derisi.. atır atır bir kir.. Rengi ni atmış elbiseleri.. Sonra şu yaralar. Başları koyu kırmızı bir kabuk bağlamış, bazan çatlayıp yarılan, bulaşık yaralar.. Bu yüzden boynunu bile çeviremez sağa sola... Güçlükle kaldırıp bakıyor ellerine.. Ktleşmiş, siyah parmaklarında, avuç içinde aynı yaralar. ıldırsa, başını şu dökülmüş, taş duvarlara vura vura ölse ne iyi olacak...

Bir de açlık, bir de susuzluk...

Pencerenin hemen ötesinde, beş on adım ötesinde kocaman bir dere akarken prl prl, şrl şrl akarken susuzluk.. Bu kadarına dayanılmaz.

Ne g, ne kuvvet. Geride pörsümüş, ufalmış, bomboş bir hayat sadece. Gözü açılıp kapandıkça, uzak ama güzel bir dünyanın hayali canlanıyor. Fakat hemen kaybolan hayaller. Üzerlerinde iğ taneleri ışıyan goncalar, her cins iek tohumu, fideler, fidanlar... Can alıcı, sarhoş edici bir gülşen... O temizliğin içinde kirdi kendisi. Akça paka bir duruluk kiri kabul etmedi. Kaldırıp attı. Kir İnegöl'n Tekfuruna kapılandı. Osmanlı'nın daima büyüyen gücüne düşman kesildi.. Tekfurlarca tedirginleşti. Bizansca rperdi.. Tekfur'un haremindeki Tabduk'un kızına benzeyen, Fatma Sultana benzeyen kadının sözü «Osmanlı devlet kurar. Fidan toprağa sıkı sarıldı. Boğulacak olan biziz...» Kızın sözü doğru çıkıyordu.. Fidanı skemediler, köküne balta vuramadılar. Tüm hileler boşa gitti, tüm psular ıř görmedi...

Bu düşünceler Beşir'i deli ediyordu... Niçin bir Yusuf olamamış, niçin Ak Dede'ye benzeyememiş, niçin Yunusca yaşayamamış... Tevekkül ak bir iplik. Beşir onu yumaklaştıramamış.. İkinci bir hayat var. Dili inkar etse gönlü etmiyor. Var, evet var... Orada cehennem de mevcut. Hani suya düşer ya bir insan, yılanı kucaklar ya... Beşir şimdi yılanı sarılmış. Bir zehir, bir zehir... Kıvranıyor, eziliyor, büzülüyor... Tortop oluyor.. Mahvolmuş... «Bir yudum su.. Bir yudum...» Beşir korkunç bir uçuşuma yuvarlanmakta iken, çıldırarak kapı yavaşça açıldı...

İçeri biraz ürkek, biraz çekingen adımlarla önce uzunca bir gölge, sonra gölgenin uzunca boylu sahibi girdi.. Odaya selâm verip bekledi. Çıt çıkmıyordu. Oysa içerde birilerinin olduğunu hissetmişti. Bu birileri niçin selâmına cevap vermiyor.. Yanılmış mı yoksa. Bir iki adım daha atınca karanlık bir köşede kirden rengini atmış bir örtünün altında, büzülmüş, sabit, hasta gözlerle kendisine bakan hastayı gördü ve tanıdı. Hasta birden yıldırım çarpmış gibi titredi. İçeri giren adam Yunus'du...

Ne bir damla su verir kendisine, ne bir parça ümit.. O ışık da söndü işte. Yunus'un karşısına böyle mi çıkacaktı. Ah, böyle mi görünecekti Yunus'a. Yeryüzündeki belki en büyük düşmanına.. Fatma Sultan'a sahip olan, bu yüzden kendisini en onulmaz acılar içinde kıvrandıran, dağlara düşüren, dahası, İnegöl Tekfurunun kapısında köpek eden bu adama... Cehenneme de razı şimdi. Ölse, bir an önce ölse...

Yunus Beşir'in başı ucuna oturmuş sevgi dolu, şefkat, merhamet dolu gözlerle bakıyordu. Yunus'un

yüreğinde bir yara kanıyordu. İçi titremişti. Tabduk Emre Dergahının gülşenine bakan, güllerle, çiçeklerle haşır neşir olan Beşir'i böyle göreceğini, böyle bütün vücudunda yaralarla mecalsiz göreceğini hiç düşünmemişti. Beşir son soluklarını veriyor gibiydi. Konuşulacak hiç bir mesele de kalmamıştı. Fakat Yunus'un bir şeyler yapması gerekir. Doğrulup kalktı ilkin, kimbilir kaç senedir yanmayan ocağı yakacak, içeriyi ısıtacak, biraz su getirebilirse, onu da kaynatabilirse Beşir'in yaralarını temizleyecek, azık torbasını açıp nevalesinin olancasını Beşir'e yedirecek.. Belki Beşir konuşabilecek...

Bunların hepsini yaptı. Beşir biraz rahatlamış olarak sırtını duvaraya dayayıp oturdu. Yunus'a baktı. Beşir'in Yunus'a bakan gözlerinden sessiz, temiz duru gözyaşları boşandı. Yanaklarındaki yaralar göz yaşlarıyla ıslanıyor, belki yumuşuyor, onu daha çok rahatlatıyordu. Yunus ocağa tekrar odunlar atmak için geri döndü. Dudaklarında dualar kırırdıyordu. Odaya girdiği anki iç huzursuzluğu yerini derin, engin bir huzura terketmişti. Beşir'in yaralarını yıkarken, Beşir'in saçlarını tararken, yemeğini yedirirken bu huzur büyümüş, büyümüştü... Yüreğinde bir diyalog başladı... Birinci ses :

Bir hastaya vardın ise, bir içim su verdin ise ne olur diye sordu. İkinci ses yarın anda karşı gelir hak şarabın içmiş gibi diye cevapladı. Birinci ses yeniden sordu. Bir miskin gördün ise bir eskice verdin ise ne olur? İkinci ses cevapladı. Yarın anda sana gelir Hak libasın biçmiş gibi...

Diyalog uzunca bir müddet sürdü. Yunus mürşidini, Tabduk Emre'sini hayalledi, içinde aşkın odu

yeni baştan daha alımlı, daha güzel tutuştu. Yunus sarhoşladı. Zor duyulur bir fısıltı belki bir inilti çalındı kulağına sonra dönüp arkasına baktı. Beşir'in gözleri yarı açık, kendisine bakmakta ve Beşir'in yaralı yanaklarında henüz kurumamış gözyaşları. Yunus ona bir şeyler soracaktı. Soramadı. Kalbi hızla çarpmağa başlamıştı, birden... Usulca yaklaştı yanına.. Beşir'in örtünün üzerindeki elini tuttu. El soğumuş, katılaşıymıştı. Beşir'in elinde can yoktu, hayat yoktu...

Yunus'un titreyen parmakları zavallı cesedin yarı açık gözlerini kapattı. Ceset henüz sıcak. Doğrultup yatağa uzattı. Uzunca bir bezle çenesini bağladı. Ve orada, öylece sabaha kadar Beşir'in cesedine bekçilik etti...

Gün ışıırken cenazeyi yıkadı. Sağa sola koşup iki üç yolcu çağırdı. Namazını kıldırды, defnetti. Taze mezarın başında, bunun dönüş için bir işaret olduğuna kanaat getirip Tabduk Emre dergahının yoluna düştü...

Aradan seneler geçmiş. Tabduk Emre'siz, Ana Bacısız, Fatma Sultan'sız seneler... Ya herkes onu unutmuşsa, ya herkes bir daha gelmez belki diye hatırdan gönülden çıkartmışsa O'nu.. En kötüsü unutulmak, en kötüsü. Dergaha yaklaştıkça heyecanı büyüyor, kalbi kafesine sığmaz oluyordu...

Dergah'ın bacalarındaki tüten dumanları gördü. Dayanamadı. Oturdu bir ağacın dibine...

Başının üstünde kanat scsleri duydu. Başını kaldırıp baktı. Turnalar sıcak iklimlere göç ediyorlardı. «Her şey göç eder, hayatda» diye mırıldandı.. «Varılan menzilde hayır yoksa, vay haline insanın... Öy-

leyse aşık olmak gerek, aşkın ateşinden gayri ateşte yanmamak için. Öyleyse Hakkı bilmek, hak haberin almak ve böylece ölmek gerek.. Gayrı müstakim yol bulunmaz..

Göç.. Dönüş için göç... Kalk bre Yunus.. Tizce var kul olduğun şaha... Eşiğine yüz sür, göz sür.. Unutmuşsa seni vay... Vay ki ne vay...

Yunus tekkeye vardığında sular iyice kararmıştı. Kapının önündekileri tanıyamadı. Hiç birinin yüzü aşına değil. Ya konup göçecek yolcular, ya da kendisinden sonra tekkeye gelip yerleşen dervişler. Ağır ağır, o eski, o Tabduk Emre'nin eliyle akıtılmış şadırvana yürüdü. Şırl şırl akıp durmakta olan sudan abdest aldı. Kurulanırken bütün eski hatıralar yeniden, daha taze olarak canlandı. Tekke'ye ilk geldiği günü, Tabduk Emre'nin mübarek yüzünü ilk gördüğü anı, Ana Bacı'nın ilk sorularını, uzun doyumsuz çile günlerini, Beşir'i, Fatma Sultan'ı birer birer hatırladı. Yanıbaşına kadar sokulan bir kişinin ayak seslerini son anda duyup başını çevirdi. Şaşkınlık, hayret, heyecan ve sevinç içinde kendisine bakan bir çift ihtiyar gözü hemen tanıdı. Ana Bacıydı bu. Kalkıp doğruldu Yunus, divan durdu. Başını eğip bekledi. Ana Bacı'nın titreyen, bir sonbahar yaprağı gibi titreyen ihtiyar sesi sordu :

«— Sefa geldin hay oğul. Geleceğini, bugün geleceğini sezinlemiştim. Gözüm yolundan ayrılmaz olmuştu... Nicesin, de hele, anlat hele.

Yunus hürmet ve saygının inceltip, pamuk ipliğine çevirdiği sesiyle adeta fısıldar gibi anlattı.

— Tabduk'umun kapısında kötülük olmaz Ana Bacım... Rabbime şükür ki yeniden gördüm sizi.. Gön-

lüm şeyhimin aşkıyla alaf alafdır. Muradım tizce eşiğine yüz sürmek, cemaline bakmak doya doya... Susuzum... Susuzluğumu onun sunacağı, gönül iksiri kelimalarıyla dindirmeye koştum...

«— Fatma'yı görmek gerekmez mi ilkin...

— Fatma Şeyhi'min bir parçası.. Bütünü görmek dilerim... Nasıl münasipse öyle...

— Tabduk Emre'nin gözleri ışığını yitireli hayli zaman oldu oğulcağızım. Gayri dünyaya şu fani gözlerle bakmıyor... Elinden tutup abdest aldirtmakta, elinden tutup mescidine götürmekteyim...

— Muradı böyleyse Rabbimin, söze gerek bulunmaz... Sevdigi kuluna meşakket yükler ki rütbesi yükselsin. Beni tanır mı acep Şeyhim.. Ya unuttuysa... Ya çıkarttıysa gönülden, çok uzun zaman oldu. Korkuyorum...

— Şimdi peşime düş oğlum.. Kapısına varalım bir. Birazdan mescide gitmek ister. Eşiğine yüz sürüp bekle.. Ayağı takılır sana, «kim bu? diye sorar. Ben «Yunus» derim. Hangi Yunus derse seni unutmuş demektir. «Bizim Yunus mu?» derse unutmamış demektir. Bir imtihandır bu... Rabbim yüzünü ak eyleye...

Tabduk Emre'nin eşiğine yüz sürdü Yunus... Beklemek dediğimiz duygunun en sancılısını çekerek, içinde kıvranıp durarak, yine de ümitli, yine de sevinçli...

İçerden çığırtilar geldi...

Kapı açıldı.

Kapıda Tabduk Emre görüldü. Ana Bacı elinden tutmuş getiriyor. Şeyhin ayağı Yunus'a değdi. Yunus sanki bu dünyada değil. Öyle sarhoş, öyle kendinden geçmiş. Tabduk Emre soruyor.

«Kim bu, kadınım.. Ayağımıza takılan bu cisim kimdir...»

Ana Bacı «Yunus...» diyor...

Şeyhin ihtiyar yüzünde aşikar bir ışık, bir nur...

«Bizim Yunus mu?...» sorusuyla bütün dünyayı, sanki iki dünyayı da Yunus'a bağışlıyor. Yunus'un gözyaşları Tabduk'un eşiğini yıkıyor, yıkıyor...

Unutulmamak kadar büyük zevk olabilir mi...

Tabduk'un peşinde içinde ummanlar durulmuş olarak mescide giriyor Yunus... Sabaha dek bitip tükenmek bilmeyen bir aşkla eriyor, eriyor...

Şükür bir çift kenat.. Yunus'u uçsuz bucaksız bir gökyüzünde uçuruyor, uçuruyor...

«Bizim Yunus» Tekke'ye döndü diyor, dergahın dağı taşı, çiçeği gülü, kuşu bülbülü, «Bizim Yunus» tekkeye döndü diyor sevincin nura boğduğu Fatma Sultan. Hayat bütün acılarıyla birlik sevimli, güzel...

Kucaklaştılar...

Zaman silinip gitti gözlerinde.. Şekiller silinip gitti. İçerde meleklerin kanat sesleri duyulmakta sanki... Büyük kandilin parlak ışığı odayı gündüze çevirmekte...

Çok uzaklarda nal sesleri...

Dışarda kabarıp çağlayan derya, içerde süt liman bir deniz...

Dışarda dünyaya meydan okuyan, düzenli, güçlü bir küçük ordu, içerde bu düzenin bu gücün kaynağı büyük, dev insanlar..

Osman Gazi, Samsa Çavuş, Ak Dede, Yusuf, Köse Mihal, Dursun Fakih. Bir de Yunus. Bizim Yunus...

Her şey konuşuldu. Her şey en güzel biçimde ayarlandı. Yeni bir akının, yeni bir fethin hazırlıkları tamam. Yarın, gün ışıırken Osman Gazi sefere çıkacak... Yunus'un duası odayı dolduruyor... Yunus çocukluk arkadaşı, gözünün ışığı Yusuf'u bir Akıncı Beyi olarak görmenin gururu, sevinci, içinde, Yusuf, Yunus'un adı dünyayı tutmuş bir kutlu kişi oluşuna kıvanmakta. Yunus geleli iki gün olmuş. İki gün fasılasız konuşup dertleşmişler, doyamamışlar birbirlerini...

Dua et demiş Yusuf.

Yunus dua etmiş...

Osmanlı çınarı büyüsün, büyüsün, cihanı adalet, huzur ve hayatla doldursun diye.. Çaresizler dalından tutsun, mazlumlar gölgesine sığınsın diye...

Osman Gazi Yunus'a hürmetin, saygının en büyüğünü göstermiş...

Son bir kez eline Kur'an'ı almış Yunus. Öbür eli-
ne Osman Gazi'nin kılıcını...

«— Bu kılıç bu kitap için inip kalktığı müddet-
çe size Canab-ı Hakkın nusreti yetiştir. Öyle yetişirki
bileğinizi bir büken bulunamaz...» demiş...

Osman Gazi ve beraberindekiler Allah'a yemin
etmişler...

«Bu kılıç bu kitap için inip kalkacak» demişler.
Ertesi sabah ordu sefere çıkmış gümbür gümbür. Son
kez sarılıp kuşaklaşmışlar... Yunus en büyük vuslata
yürümüş, ordu yeni ve mübarek bir zafere...

Yusuf'un şehadet haberini getirdiklerinde Yunus
son nefeslerini vermek üzereymiş... Cesedini Şeyhi
Tabduk Emre'nin türbesi önüne, ayağının ucuna
gömmelerini vasiyet etmiş. «Oraya gömün ki şeyhimi
ziyarete gelenler bu yoksul Yunus'u çiğneyip geçsin-
ler» demiş... Son sözünü söylemiş sonra :

Sala verile kastımıza
Gider olduk dostumuza
Namaz için üstümüze
Duranlara selâm olsun...

Huzur Sokağı Cilt I, Şûle Yüksel ŞENLER
Huzur Sokağı Cilt II, Şûle Yüksel ŞENLER
Gençliğin Ildırabı, Şûle Yüksel ŞENLER
İslam'da ve Günümüzde Kadın, Şûle Yüksel ŞENLER
Hidâyet, Şûle Yüksel ŞENLER
Bize Ne Oldu?, Şûle Yüksel ŞENLER
Yılanla Tıllı, Şûle Yüksel ŞENLER
Sağ El, Şûle Yüksel ŞENLER
Bir Bilinçli Öğretmene, Şûle Yüksel ŞENLER
Ahenk, Mustafa YAZGAN
Sessiz Çılgılık, Mustafa YAZGAN
Müslüman Türk Çocuğunun
Ahlak Kitabı, Mustafa YAZGAN
Ahlâkî Çocuk Hikâyeleri, Mustafa YAZGAN
Semavi Dinlerde Ahlâk, Mustafa YAZGAN
İslam'a Giriş, Prof. Dr. Muhammed HAMİDULLAH
İslam'da Devlet İdaresi, Prof. Dr. Muhammed HAMİDULLAH
İslam'da Siyasî
Düşünce ve İdare, Prof. Harun Han ŞİRVANİ
Sîret'ün Nebî,
Peygamberimizin Hayatı, Mevlâna Muhammed Ali
İslam Kültürünün
Garbı Medenileştirmesi, Ahmed GÜRKÂN
Fakirlik Problemi ve İslam, Yusuf EI-KARDAVİ
İslam Şeriatı, Abdulkadir ÜDEH
Yolların Ayrılış Noktasında İslam, Muhammed ESED
Yegâne Dünya Nizâmı İslam, Prof. Seyyid KUTUB
İlimden Felsefeden Dine, Fazlurrahman ENSARİ
Yeni Hutbelerim, Ahmed Hamdi AKSEKİ
Ahlak İlimi ve İslam Ahlakı, A. Hamdi AKSEKİ
Peygamberimizin Hayatı, Ahmed Hamdi AKSEKİ
Yavrularımıza Din Dersleri, Ahmed Hamdi AKSEKİ
Müslümanın Amentüsü, Dr. Ali Arslan AYDIN
Ramazan Orucu, Dr. Ali Arslan AYDIN
Ahiret Günü, Mutlakurrahbavî
Evliyanın Dilinden, Fehmi KUYUMCU

YAYINLARI

Uyarış, Ali YILMAZ

İmanın Alâmetleri, Hamdi GÜLAL

Üç Aylar ve Faziletleri, Abdulkadir GEYLANİ

Kur'an Dili, Hasan Hulki MERT

Yasini Şerif ve Dualar

Hac Rehberi, M. Kemal PİLAVOĞLU

İyiliği Emretmek, Kötülükten

Sakındırmak, A. İZZÜDDİN

Resûlûlâh'ın Pâk Zevceleri, Prof. M. El - SAVSAF

Müslümanların Gerilame Sebepleri, Ş. ARSLAN

Allah İndinde Makbul Dualar, Ö. Fehmi DURSUNOĞLU

Nevzat AKALTUN

İslam Hanımlarından Kısaslar, İnci BEŞOĞUL

Ebedî Yol, İnci BEŞOĞUL

Madde ve Manada Glyim, İnci BEŞOĞUL

Kor, Ahmed EFE

Tabya, Ahmet EFE

Unutulmaz Göz Yaşları, Cafer Seyidahmed KIRIMER

Namaz Hocası, Hafız Zekâi SARSILMAZ

İbadetlerimiz, M. Saim YEPREM

Hacı Bayram-ı Veli, Bayram SEZGİT

Osmanlılarda Fazilet Mücadelesi, Tahsin ÜNAL

Fatih, Ali Himmet BERKİ

Yolda, Emine KUTUB (Şûle Yüksel'in takdimiyle)

Son Fırtına, Ahmed Lütflî KAZANCI

Volga Kızıl Akarken, Saadet Bektöre

Dikenli Yollar, İbrahim YAVUZ

Sürgün Öğretmen, Hüseyin KARATAY

Dokuz Numaralı Hücre, Hüdai BAYIK

Kaddafi, Hüdai BAYIK

Libya Yolcusunun El Kitabı, Hüseyin ÇETİN

Peygamberimiz, Ömer Faruk ERGİN

İslam'da Miras Hukuku, Haseneyn Muhammed MAHLUF

Tecvid, Hafız Muallim FERİD

Çocuklara Dini Hikâyeler, Prof. Seyyit KUTUB

"-Kınaçiçeğim, beni dinlemektesin he mi?.. Önce yüreğinin ıpırtılarını duy, iyi duy. Yanıp durmakta olan şu mangala bak; olanca kızıllığıyla tükenişine, bitişine... Ve say ki insanın ömrüdür bu, bitecektir. Ateşi sönecek, ışığı kaybolacaktır. Peki... Şimdi söyle, bitmeyecek hep yaşayacak olan ne?.."

Kızın, gül kırmızısı, gül taze si dudaklarından her şeyi sarıp sarmalar gibi, her şeyi kucaklar gibi, inilti halinde bir ses çıktı. Bir tek kelime:

"-Aşk..."

"-Bilmişsin diye fısıldadı kadın. Bilmişsin Kınaçiçeğim. Hep yaşayacak olan aşktır. Gönül mangalında bir o ateş tükenmez. Onsuz ömür çöl,insan hiçtir.

.....

"-Ne o? Bu sesler, bu uğultularda ne? Ben delirdim mi bre? Çıldırdım mı? Üveyikler konuşur mu bre? Ağaçlar, taşlar, toprak, çiçek, gök konuşur mu bre? Bre kulaklarımda çınlayan bu ses dene ola?..

TABDUK...TABDUK...TABDUK...

Garip Yûnus,yoksul Yûnus,Fukara Yûnus
Doğu Anadolu'nun yıkılmaya yüz tutmuş bir
köyünün yamacındaki tepeye düşüp bayıldı...